HÉTSZÍNVIRÁG Egységes Óvoda és Bölcsőde

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ

Galgamácsa

2018.

OM: 032841

Boldog Óvoda

Készítette: Budai Tünde

óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

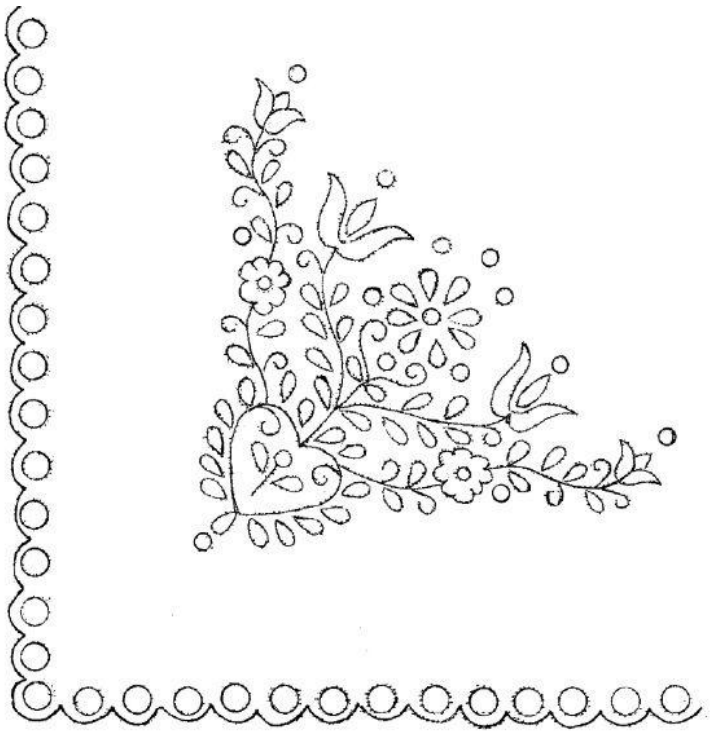
1. Bevezetés ..... 3.
1.1. Óvoda adatai ..... 4.
1.2. Intézményünk bemutatása ..... 5.
1.3. Nevelési koncepció ..... 6.
2. Gyermekkép, Óvodakép ..... 10.
3. Óvodai élet megszervezésének elvei ..... 14.
3.1. Személyi feltételek ..... 14.
3.2. Tárgyi feltételek ..... 16.
3.3. Szervezeti keretek ..... 17.
3.3.1. Hetirend ..... 18.
3.3.2. Napirend ..... 19.
3.4. Pedagógiai munka dokumentációi ..... 23.
4. Néphagyományőrző óvodai program ..... 28.
4.1. Célja, feladatai ..... 30.
4.2. Hagyományőrző tevékenységek tartalmi elemei ..... 30.
4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés ..... 34.
4.4. Nevelési feladatok ..... 36.
4.4.1. Az egészséges életmód kialakítása ..... 36.
4.4.2. Érzelmi, erkölcsi közösségi ..... 39.
4.4.3. Anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása ..... 42.
5. Óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai ..... 44.
5.1. Játék ..... 44.
5.2. Munka ..... 48.
5.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás ..... 51.
5.3.1. Mozgás ..... 51.
5.3.2. Verselés-mesélés ..... 55.
5.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ..... 59.
5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ..... 63.
5.3.4.1. Környezet esztétikája ..... 66.
5.3.5. Külső világ tevékeny megismerése ..... 67.
5.3.5.1. Matematikai tartalom ..... 73.
6. Az óvoda kapcsolatai ..... 78.
7. Gyermekvédelem, esélyegyenlőség ..... 83.
7.1. Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek ..... 85.
7.2. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések ..... 86.
7.3. Óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre ..... 89.

"A mag el van vetve, nem kell csak
a békesség és szeretet májusi esője,
hogy kalászba szökjön"
(Kodály Zoltán)

1. BEVEZETÉS

A Galgamácsai Néphagyományőrző Programunk létrehozásával, a néphagyomány értékeinek átadását tűztük ki célul, melynek megvalósítását minden csoportban a gyerekek életkorának megfelelően tervezzük, szervezzük.

Nevelés - felfogásunk: Az általunk nevelt gyerekek nép és hazaszeretete mélyből fakadó és hiteles lesz. Az óvodáskorú gyermekeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen és ezáltal hiteles és követendő mintákat kapjon. A régi idők emberének életét meghatározta a család és a természet szeretete. A hagyományőrzéssel nem a régi időket akarjuk visszahozni, hanem megmenteni belőle azt, ami érték. Az értékek megőrzésén túl, átadni, újra élővé szeretnénk tenni őket. Mert ezek az értékek mai világunkban is követendők és ezeknek az értékeknek a hiányát érezzük legjobban. Óvodai nevelésünk célja az is, hogy óvodásaink nyitott, család-, haza- és természetszerető felnőttekké váljanak. A gyerekeken keresztül a szülők érdeklődését is ráirányítjuk a hagyományőrzésre, így a családokkal együttműködve hatékonyabban érhetjük el céljainkat. A Galgamente bőséges népi jellegű forrásanyaga alapként szolgál Óvodai Programunk megvalósításához.

Ezért szeretnénk megvalósítani, a Néphagyományőrző Óvodai Programot. Pedagógiai programunk bevezetése által, a néphagyomány jelenlétével, a gyermekeknek örömteli, játékos élményeket, szüleiknek értékteremtésre serkentő közös együttléteket kívánunk nyújtani

1.1. Az óvoda adatai

A székhely óvoda neve:	**Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda**
Az óvoda címe:	2183 Galgamácsa, Vasút utca 6.
Telefonszáma:	06-28-610-625 gmovi2183@gmail.com
Tagintézmény neve, telefonszáma:	**Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda Vácegresi Mesevár Tagóvodája** 2184 Vácegres, Kossuth L. utca 1. 06-28-780-525
Az intézmények fenntartói:	GALGAMÁCSA ÉS VÁCEGRES NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA TÁRSULÁSA 1. Galgamácsa Község Önkormányzata 2183 Galgamácsa, Petőfi S. u. 105. 2. Vácegres Község Önkormányzata 2184 Vácegres, Kossuth L. u. 1. .
Az óvoda alaptevékenysége:	850111 Óvodai nevelés Ezen belül további speciális tevékenység: Környezetkultúra nevelés, környezetvédelem Tehetséggondozás 890114 A hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok családok életminőségét javító program 852012 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása 56912 Óvodai intézményi étkeztetés
Az óvodai csoportok száma:	Galgamácsa: 3 csoport Vácegres: 1 csoport

1.2. Intézményünk bemutatása

Galgamácsa, Vácegres, észak-magyarországi községek, a Galga völgyében fekszenek. Lakosainak száma csökkenő tendenciát mutat. Nincs munkalehetőség, ezért a fiatalok elköltöznek a városokba.
Természeti környezete enyhén lankás, dombos, kertes házakkal, Galgamácsa egy lakóteleppel övezett terület.
Az óvodák önkormányzat által fenntartott, részben önálló intézmények.
A lakosság összetétele: törzslakosok és leszármazottaik, Budapestről kitelepült családok, az ország más részeiről betelepült családok.
A lakosság összetétele, óvodai létszámok: településenként változó.

Vácegres: A fiatal kisgyermekes családok aránya a lakossághoz képest jó, a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek létszáma (50%) miatt sok gyermeket nem a helyi óvodába íratnak be.
Galgamácsa: A fiatal kisgyermekes családok száma jelenleg elég magas, ami az óvodai létszámoknál is megmutatkozik.
A szülők munkavállalási lehetősége szorosan összefügg gyermekeik óvodai elhelyezésével. Ez irányú elvárásaiknak igyekszünk eleget tenni.
Az óvoda 3 éves kortól legfeljebb 8 éves korig biztosítja a gyermekek ellátását.

1.3. Nevelési koncepció, felfogás

A hagyomány minden embernek visszaadja önmagát."
(Hamvai)

Nevelőtestületünk dolgozói a **Néphagyományőrző** Óvodai Nevelési Programja alapján dolgoznak.
Úgy érezzük azonosulni tudunk a program szellemiségével. **Nevelőközösségünk meggyőződése szerint a családhoz, a földhöz, a néphez, a hazához fűződő erős érzelmi kötődést már az óvodáskorban érdemes megalapoznunk, hiszen ebben a nyitott és fogékony életkorban átélt élmények egy életre szóló útravalót adnak gyermekeinknek.** A program igazodik a családok és a gyerekek szociális igényeihez. A cél és feladatrendszerét elfogadjuk, egyetértünk vele. A gyermekközpontúság, nevelésközpontúság amely a **néphagyományokon** keresztül és a **néphagyományok** által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. Ezzel a programmal meg tudjuk őrizni eddigi szokásainkat, hagyományainkat,rugalmasan dolgozhatjuk fel elképzeléseinket a jövőben is.

Hitvallásunk, meggyőződésünk fontos eleme az is, hogy az "ünnepelni tudás" képességének alakítását a néphagyomány-ápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyerek évről-évre örömmel vesz részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számára az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyereket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyerekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérzik az ünnepnapok "másság"-át, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az "ünnepelni tudás" képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

Mit nevezünk néphagyománynak? "Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük."
(Kósa, Szemerkényi, 1975).

Bevezetőben megjelölt Néphagyományőrző programot követve –

Boldog Óvoda Program

Intézményünk a 2017-18as nevelési évtől részt vesz a Jobb Veled a Világ Alapítvány óvodai szintű boldogságóra programsorozatán.

A **program kiemelt küldetése**, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás és óvodás korosztály számára. Tudományosan bizonyított, hogy a Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jóllétéhez.
A Boldogságórákat Magyarországon 2014 szeptemberében indította el a **Jobb Veled a Világ Alapítvány** szervezésében Bagdi Bella, az alapítvány elnöke.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke

A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

A teljes Boldogságóra program **10 egymásra épülő témából áll**, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. **Boldogságfokozó hála**
2. **Optimizmus gyakorlása**
3. **Kapcsolatok ápolása**
4. **Boldogító jócselekedetek**
5. **Célok kitűzése és elérése**
6. **Megküzdési stratégiák**
7. **Apró örömök élvezete**
8. **Megbocsátás**
9. **Testmozgás**
10. **Fenntartható boldogság**

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul.

Ezek szerint a gyermek egy fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Ilyen magas színvonalú nevelésben szeretnénk részesíteni óvodásainkat.

A 2017-18as nevelési évtől Boldogságprogramhoz csatlakoztunk, ez kiegészíti és mélyíti ezen törekvéseinket, a pozitív pszichológia kutatásaira építve, mert: „a boldogság tanulható”!

Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.”

Intézményünk szándéknyilatkozatot fogalmazott meg, hogy egyetért a Boldogóvoda célkitűzéseivel, azonosulni tudunk a programmal, óvodapedagógiai tevékenységünkben

rendszeresen dolgozzuk fel a témákat. A programot a nagycsoportos korosztálynál vezetjük be.

Céljaink, feladataink

- óvó- védő funkció
- szociális funkció
- nevelő – személyiség fejlesztő funkció
- különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása is
- sokoldalú harmonikus fejlődés biztosítása **a néphagyomány ápolás eszközével**
- erkölcsi és a közösségi nevelés
- a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az egyéni sajátosságok, eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével
- érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtése
- **néphagyomány ápolás átörökítése a gyermek érzelmein át**
- a testi, a szociális, az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása, valamint a gyermek .egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása
- gyermeki szükségletek kielégítéséről való gondoskodás
- gyermeki személyiséget övező elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom biztosítása
- a mással nem helyettesíthető játék maximális biztosítása, **néphagyományokon** keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek, a gyermeki személyiséghez való igazodása, alkalmazkodása.
- a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, nyelvi nevelésének a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelme.
- egészséges, pszichés nevelés

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3. 1. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói	Galgamácsa	Vácegres
1. Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógusok száma	6 fő + 1 fő óvodavezető	1 fő
2. Középfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus / törvény által engedélyezett	-	1 fő
3. Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák száma/	3 fő	1 fő
4. Egyéb munkakörben alkalmazott /pedagógiai asszisztens/	1 fő	
5**. Közalkalmazottak létszáma**	**11 fő**	**3 fő**

Az intézményben, egyéb munkakörben foglalkoztatott: 1 fő utazó logopédus.

Nevelőmunkánk alapjaként hangsúlyozzuk a következőket:

- A gyermekszeretet, a gyermek megértése, az iránta való bizalom, a gyermeki jogok maradéktalan érvényesítése.
- A gyermekekkel való együttműködő, demokratikus nevelői attitűd, ahol a gyermekek véleménye, elképzelése és ötlete is teret kap.
- A szeretet teljes, állandó biztonságot adó légkör, a barátságos kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtése
- A nevelőmunka eredményessége érdekében együttműködő pozitív munkakapcsolat kialakítására törekszünk a nevelőtestület, valamint a nevelőmunkát segítő foglalkoztatottak között.
- Az óvoda kollektívája hivatástudattal látja el a rábízott gyermekek nevelését.

Az intézmény dolgozóinak munkaideje

A nevelés egész időtartamában biztosított óvodáinkban az óvodapedagógusok jelenléte.

Munkaidejük lépcsőzetes kezdéssel és végzéssel zárul.

Óvodapedagógusok: 6-17.30 , illetve 7.30- 16 óráig biztosított jelenlétük az intézményben,

Dajkáknak: 6-17.30-ig. (A dajka osztott munkabeosztásban is foglalkoztatható), 7.30-15.30.

Az óvodai csoportok száma: Galgamácsa: 3 csoport

Vácegres: 1 csoport

3.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületeinek legfőbb jegyei:

Galgamácsa:

Az óvoda 1960-ban épült,két csoportos, főzőkonyhás óvodának, 1978-ban 1 csoportszobával ugyan de nem az eredeti tervnek megfelelően, így nincsenek külön gyermeköltözők, tornaszoba, nevelői szoba, személyzeti öltöző. A folyosókon öltöznek a gyerekek így, azok keskenyek, a kiszolgáló helyiségek (wc-k, mosdók) nagyon szűkösek.

1999-2000-ben cserélték ki a tetőszerkezetet és tatarozták, 2008-ban pedig teljes nyílászáró cseréje készült el.

Óvodánk berendezése esztétikus és igényes. Kellemes, harmonikus színek uralják. Óvodánk játékkészlete, a személyiségfejlesztéshez szükséges szakmai eszköztára minden évben bővül.

Játszóudvarunk nagy, füves, fás, fedett betonos részből áll, ami a szabványnak megfelelő mozgásfejlesztő játékokkal jól felszerelt, ivókút is található a fedett terasz mellett.

2014. januárjában Uniós pályázat révén óvodánkra 40 db napkollektort szereltek fel,mely az intézmény áramellátását fogja megoldani.

Vácegres:

Az épület 1971-ben 2 csoportos, főzőkonyhás óvodának épült.

1971-ben felújították és 2009-ben cserélték ki a nyílászárókat.

Berendezési tárgyait folyamatosan cseréljük. Az óvoda játékkészletét is a gyerekek számához, igényeihez igazítva bővítjük. A játszóudvar nagysága megfelelő, játékeszközeit újítjuk. Megújult a kerítés az udvarrészen és az utcafronton is.

Igényességünket óvodai környezetünk iránt a következő célok motiválják:

A gyermek számára az első benyomás éppen olyan fontos, mint szüleik számára. Nem mindegy, hogy életük egyik legfogékonyabb korszakában milyen környezetben töltenek el napi 8-10 órát.

Távlati célunk, hogy már kicsi koruktól hozzá tudjuk szoktatni őket az esztétikus, igényes környezethez, hogy majd felnőtt korukban igényesség határozza meg a környezetükhöz fűződő viszonyukat.

Kiemelt feladatunk, hogy különféle pályázati pénzeszközök és alapítványi hozzájárulások összegéből folyamatosan pótoljuk, bővítjük az elhasználódott játékeszközöket, melyek a mindennapos játéktevékenység alapvető kellékei.

Dologi feltételek:

Az ÁNTSZ által meghatározott közegészségügyi előírásoknak megfelelően intézményünkben a dologi feltételek biztosítottak. Ezen felül az óvoda, mint közoktatási intézmény a Fenntartótól, a szakmai és általános működéséhez az állami normatív támogatásból megkapja azt az összeget, ami a gyermekek létszáma szerint megilleti.
A kötelező eszköz és felszerelési jegyzék előírásainak nem tudunk megfelelni. Az okok között elsőként az épület adottsága, másodsorban az anyagi korlátok szerepelnek.

3.3. Szervezeti keretek

Hetirend, napirend

Az óvoda nyitvatartási ideje: Galgamácsa: Hétfőtől-péntekig **6.00 – 17. 30** napi 11. 30 óra.
Vácegres: hétfőtől-péntekig 7.30 – 16.00 napi 8,5 óra
A nyitvatartási idő alkalmazkodik a helyi igényekhez, a szülők és a fenntartó elvárásaihoz.
Az intézmény teljes nyitvatartási ideje alatt szakképzett óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

3.3.1.Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.
A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén.
Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb legyen a hetirendünk.
A hetirend összeállításánál figyelünk arra, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek kipróbálására, témák folytatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend biztosítja a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezését, szervezését. Kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságait, szem előtt tartjuk a fokozatosság és folyamatosság elvét.

HETIREND				
KORCSOPORT	3 – 4 éves	4 – 5 éves	5 – 7 éves	**HETI ALKALOM**
KÖTÖTT TEVÉKENYSÉG	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás	Naponta 1
KÖTETLEN TEVÉKENYSÉG	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Matematika tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés Anyanyelv, Beszélgetőkör Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Matematika tartalmú tapasztalatok	Naponta 1 Hetente 1 1 1 1

A tagintézményben vegyes csoport működik.

A kötött és kötetlen tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán:

3-4 évesek	November 1 – Május 31
4-5 évesek	Október 1 – Május 31
5-7 évesek	Szeptember 15 – Május 31

A fejlődést elősegítő tevékenységek során alkalmazott munkaformák:

Egyéni, egyénre szabott: differenciáltan egyénileg, önállóan oldanak meg egy feladatot.

Csoportos, mikro csoportos: a csoport tagjai azonos feladatot kapnak. A kooperatív tanulásra épülő csoportmunkában a gyermekek különböző feladatot oldanak meg a csoporton belül, de együttműködve egymással. Történhet párban vagy csoportban.

Frontális: A frontális munkát az egész csoportra vonatkozó, közös nevelési - oktatási célok jellemzik. A frontális szervezési mód pedagógusközpontú, és kevéssé alkalmas arra, hogy a gyerekek egyéni sajátosságaihoz, az egyéni tanulási-tanítási célokhoz igazodjon. Ezért célszerű a frontális munkaformát más munkaformákkal felváltva alkalmazni.

Páros: a gyermekek párban dolgoznak.

A páros munka egyik típusában a pár tagjai azonos feladatot oldanak meg. A másik, kooperatív tanulásra épülő típusában a pár tagjai különböző feladatot végeznek, de együtt működnek a feladat megoldása érdekében.

Napirend:

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetleges előre tervezett, vagy nem várt esemény, időjárástól függően.

A szülői igényeknek megfelelően a különböző szolgáltatások ideje a délutáni órákban szerveződnek.

NAPIREND Szeptember 1 – Május 31-ig		
IDŐTARTAM		**TEVÉKENYSÉG**
6	9	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen tevékenységek Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta
11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15	Testápolás Pihenés előkészületei, Mese, Pihenés, ébredés, öltözködés,
15	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	17.30	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Délutáni szolgáltatások Hazamenetel

NAPIREND Június 1 –Augusztus 31-ig		
IDŐTARTAM		**TEVÉKENYSÉG**
6	9	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen tevékenységek Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta
11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15	Testápolás Pihenés előkészületei Pihenés, ébredés, öltözködés,
15	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	17.30	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Hazamenetel

Az óvoda csoportszerkezete:

Az óvodában három csoport működik: Kisvakond csoport; Nyuszi csoport; Pillangó csoport.
A tagintézményben egy vegyes csoport: Micimackó.

Csoportszervezés elvei:

- A csoport szervezéséről a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.
- A csoportalakításánál a homogén (azonos életkorú) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, de figyelembe vesszük a beóvodázott gyermekek létszámát, illetve a gyermekcsoportok létszámának arányos elosztását, így heterogén, részben heterogén csoportok is kialakulnak.
- A csoport átlaglétszáma: 20 fő

Az óvoda speciális szolgáltatásai:

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusnak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség, biztosítja a gyermekek felügyeletét.
A szülők kérésére, nevelési időn kívül, du. az alábbi szolgáltatásokat szervezzük.

Szolgáltatás tartalma	**Ideje**	**Igénybevevők**	**Szolgáltatást vezeti**	**Felügyelet**
Néptánc-népi játékok	Heti 1x du. nevelési időn kívül	4-7 évesek	Néptánc oktató	Óvodapedagógus
Gyermektánc	Heti 1x du. nevelési időn kívül	4-7 évesek	Táncoktató	Óvodapedagógus
Hittan	Heti 1x du. nevelési időn kívül	4-7 évesek	Hitoktató	Óvodapedagógus
Angol	Heti 1x du. nevelési	5-7 évesek	Angol tanár	Óvodapedagógus

	időn kívül			
Bozsik-foci	Heti 1x Nevelési időben de.	5-7 évesek	Óvodapedagógus	Óvodapedagógus
Ovi-testnevelés	Heti 1x Nevelési időn kívül	5-7 évesek	Edző	Óvodapedagógus

3.4 Pedagógiai munka dokumentációi
A gyermekek fejlettségállapotának mérése

63. § (1) *Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.*

(2) *Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről.*

72. § (1) a) *A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.*

Nkt. 72. § (4) *A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a kormányhivatal kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.*

(3) *Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.*

93/A.§ 50 (1) *A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.*

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket."

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok:

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi mulasztási napló
- Óvodai csoportnapló
- Óvodai törzskönyv
- Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény

Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció (FEJLŐDÉSI LAP) a gyermek anamnézisét, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva, a tevékenységek fejlettségi szintjét nevelés teljes időszakára kiterjedően. Ebbe a személyiségnaplóba kerül a gyermekek fejlettségi állapotának mérése (DIFFER mérés.)
Egyszer középső csoportban, az 5 éves életkor betöltése után, majd nagycsoport októberében.

Óvodánk nevelőtestülete által összeállított fejlődési naplóban (FEJLŐDÉSI LAP) évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítik az óvónők. Mellékletként csatolni kell a rajzfejlettséghez szükséges emberrajzot, családrajzot. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni. Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba,

két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést. A kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni az óvodapedagógusoknak.

A **tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése** október 30-ig készül el, hogy iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen. Ugyanezen időpontokhoz kötött a DIFER mérés minden 3-7 éves **halmozottan hátrányos helyzetű** kisgyermeknél. Az eredményeket a gyermek portfóliójában (FEJLŐDÉSI LAP mappa) kell vezetni a fejlesztésre szoruló területek megnevezésével és a fejlesztési tervvel, amennyiben a gyermek valamelyik területen fejlesztésre szorul. Az eredményeket a szülőkkel ismertetni kell, ők a tájékoztatásról aláírásukkal nyilatkoznak. Az anamnézis által feltárhatjuk a genetikai, idegrendszeri, fejlődésbeli okokat, megtudhatjuk hogyan alakultak a gyermek szükségletei, idegrendszeri érése, mozgása és beszéde. Megismerhetjük a család egészségügyi hátterét.

Az **anamnézis** felvételekor biztosítani kell a szülőket a titoktartásról, nyugodt környezetben történjen a beszélgetés. A kérdőív kitöltése önkéntes, a szülőnek alá kell írnia.

A gyermek szociális képességeit társas kapcsolatain, játékán keresztül mérhetjük. Meg kell figyelni, hogyan kezeli a konfliktushelyzeteket, milyen a társas kommunikációja, mennyire normakövető.

A **gyermekek értelmi képességeit** három részterületen mérhetjük. Ezek a gondolkodási műveletek (közvetlen környezet, napszakok, évszakok, élő természeti ismeretek, családi relációk, tevékenységek, közlekedési ismeretek, valóságtudat, összehasonlítás, megkülönböztetés, halmazok, szabályalkotás), pszichikus funkciók működése (érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség), érzékszervi szféra, percepció (testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs észlelés, elemi mozgások).

A **gyermekek verbális képességeit** nyelvhasználatuk, verbális kommunikációjuk megfigyelésével mérhetjük. A megfigyelés területei a kifejezőkészség, a beszéd és az összefüggések megértése, a beszéd alaki jellemzői, a nyelvtani alkalmazás szintje, a beszédértés és az új ismeret szóbeli megnyilvánulásai.

Az utolsó nagy terület, melynek fejlődését mérjük, a testi képességek. Ez a terület magában foglalja a nagymozgásokat és a finommozgásokat is. A megfigyelt részterületek: általános erőnlét, természetes mozgások, szem-kéz koordináció, ábrázoló tevékenység, kézügyesség,

mozgáskoordináció, irányítással végzett mozgások, testének oldalisága, segítségadása a felnőtteknek nagymozgásokat igénylő feladatokban, eszközhasználata, ábrázolással kapcsolatos igényei, emberábrázolása, finommotorika.

A gyermekek fejlődésének értékelése

Az értékelés két általános módja közül a **megfigyelést**, mint a leghatékonyabban alkalmazható módszert tartjuk elfogadhatónak. A megfigyelések nem lehetnek általános jellegűek, hanem mindig célzottak, kijelölt szempontok szerint. A megfigyeléseket az óvodapedagógus konkrétan kiválasztott gyermeken, előre meghatározott területen végzi. Megfigyeléseit lejegyzi, a további feladatokat megjelöli.

A gyermek megfigyelésének területei:

- Gondozás,
- Játék-, tanulási tevékenységei,
- Társas, közösségi kapcsolatai, tevékenységei,
- Munkatevékenységei,
- Szabadidős tevékenységei.
- mozgása (kis-, és nagymozgások),
- beszéde (szókincs, beszédtechnika, beszédprodukció, beszédmegértés),
- érzékelése, észlelése, emlékezete, képzelete, figyelme, gondolkodása,
- érdeklődése, szerepvállalása,
- érzelmi tulajdonságai,
- akarati tulajdonságai.

Szükség esetén a másik általános értékelési megoldást, a **mérést** alkalmazzuk pl.: az iskolaérettségi szint megállapításakor. (Difer)

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, tehetséggondozás

A 32/2012. (X.8) EMMI rendelet alapján „Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek.

b) a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (2013.09.01.)”

Azokat a gyermekeket,

- akik életkorukhoz viszonyítottan alulteljesítenek,
- tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek,
- személyiségfejlődésük sajátos tendenciát mutat,
- társas kapcsolati problémákkal küzdenek,
- közösségbe való beilleszkedésük nehézkes,

az ASZÓDI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT Nevelési Tanácsadására küldjük.

A szakvéleménye tartalmazza a bizottság területén és/ vagy az óvodában történő fejlesztésre vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A 32/2012.(X.8) EMMI rendelet alapján: Sajátos nevelési igényű gyermek:

- „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján:
- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi,
- beszédfogyatékos,
- több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzd.”

Óvodánk Alapító Okiratában szakfeladatként szerepel a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás. A sajátos nevelési igényű gyermekekkel külön, külsős gyógypedagógus foglalkozik a szakvéleményben meghatározott óraszámban. A gyógypedagógus fejlesztési tervet készít minden gyermekről és egyéni fejlődési lapot vezet róluk.

A gyógypedagógus arra törekszik, hogy

- a fejlesztés a gyermekek számára megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg és segítse a minél teljesebb önállóság elérését,
- segítse a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az óvoda fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés üteméhez.

4. A NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ ÓVODAI PROGRAM

„A kultúrát nem lehet örökölni.
Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog,
ha minden nemzedék újra meg újra
meg nem szerzi magának.”
Kodály Zoltán

A hagyományok egyszerű, nemes formáit, tevékenységeit, értékeit századok csiszolták, teremtették meg. A hagyományok őrzése kapcsolatban van a természettel, az évszakokkal, az évszakonként ismétlődő munkákkal. Az egymást követő nemzedékek tapasztalataikat szóban, valamint a szokásrendszereken keresztül adták tovább. A legegyszerűbb gyermekkori tevékenységek is az életre nevelést segítették elő.

A Galgamácsai és Vácegresi óvodába járó gyerekek beleszületnek a mai is élő GALGA-MENTI néphagyományrendszerbe.

A néphagyományokból, a népi kultúra értékeiből mára már a család keveset közvetít, ezt inkább helyi néphagyományőrző csoportok mutatják be a gyerekeknek. Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását fontos feladatának tekinti.

Óvodapedagógusaink törekednek beépíteni a gyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy megőrzésre érdemesnek tart. Vankóné Dudás Juli Galgamácsa népművésze volt, aki örökséget hagyott ránk, munkásságát, gyűjteséit felhasználjuk a népszokások megismertetése során.

Az évszakokhoz kapcsolódva ismertetik meg a gyermekekkel a különböző szokásokat, hagyományokat, melyek során eltérő élményalapú, változatos tevékenységeken keresztül figyelhetik meg a természet változásait is, ismerkedhetnek meg az őket körül vevő világgal. Valljuk, ha már az óvodáskorban megszokottá válik a kulturális értékek felé fordulás, akkor az beépül a gyermek, majd az ifjú nemzedék életvitelébe. Az így felnőtté váló ember szívébe-lelkébe, értékrendjébe kitörölhetetlenül olvadnak be a néphagyomány értékei, mert a hagyományőrzés úgy marad csak fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

A néphagyományőrző nevelési programunk elkötelezettséget vállal a magyar népi hagyományok és kultúra értékeinek átadására, ápolására, valamint az alapvető egyetemes emberi értékek közvetítéséért.

A 3-8 éves kor olyan fogékony időszak, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek a játékon keresztül megismerkedjen és magáénak tudja a néphagyományokat és ezáltal kerüljön közel a természethez. A cselekvéssel szerzett tapasztalatok és élmények mélyebben rögzülnek a gyermekekben, ezáltal a közvetítendő magasabb emberi értékek beépülnek személyiségükbe. Folyamatosan alakulnak ki az erkölcsi, esztétikai értékrend alapjai. Felnőttkorban a már gyermekkorban megszerzett alapokra építve kialakul a nemzet hasznos tagjává váló személyiség, amely a következő nemzedéknek át tudja adni ezeket az értékeket. A népi hagyományok a természet közeliségre építenek, egy teljes évet hagyományokkal, ünnepekkel körbejárnak, ezzel egy zárt rendszert alkotnak, amihez igazodhat az emberek élete. Van kapaszkodó, állandóság erkölcsileg és esztétikailag egyaránt.

Az ünnepekre készülődés másféle magatartást kíván, a hiteles ünneplés pedig a felnőtt magatartásától függ. A felnőtt készülődését, hozzáállását a gyermek átveszi, ezáltal az ünnep fontosabb lesz a számára. A néphagyományőrzés egészében alkalmas arra, hogy a mai világot a gyermekek számára, a gyermekkel együtt élhetővé álmodjuk és tegyük. A hagyomány nemcsak köt és kötelez, hanem korról-korra változik is. Csak akkor marad meg, ha beillesztjük jelenünkbe és mi tovább adjuk, átörökítjük azt. Ezt a folyamatot fontosnak tartjuk már óvodás korban elindítani. Szemléletünk szerint a néphagyomány ápolás tartalma beépül az óvodai nevelés teljes folyamatába, átszövi, érzelmekre hatóan színesíti az óvodában a mindennapi tevékenységeket. Ez a nevelés sajátos szemléletmódot és azonosulást kíván a pedagógustól. Egyrészt azt a felismerést, hogy a nevelésben „íratlan” helye van elődeink szellemi, tárgyi kultúrájának másrészt az óvodáskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, azokról pozitív élményeket szerezzen.

Ha az óvónő felismeri „gyökere” éltető szükségletét, a tevékenységekben rejlő érzelmi hatástöbbletet, azokkal azonosul, átérzi az átadás, az újrateremtés felelősségteljes kötelességét, a hagyományőrző nevelő munkája tudatossá válik. Ez a szemléletmód határozza meg az óvodai nevelőmunka tervezését, szervezését.

4.1 Célja, feladatai

Program célja:

Az óvodások sokoldalú fejlesztése a néphagyományőrzés és a természetóvás gazdag tárházának megjelenítésével, a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, fejlettségi mutatóinak figyelembevételével.

A természethez és a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozásával a gyermekközpontúság, az érzelmi biztonság tükrében, a családok tevékeny közreműködésével.

A népi kultúra, a népi játékok örömteli megismertetése, továbbéltetése.

Az identitástudat kialakítása. A gyerek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése az óvodai nevelés általános feladata, amit programunkban **alapfeladatnak** tekintünk. Ennek összetevői:

- az egészséges életmód alakítása,
- érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
- az anyanyelvi értelmi nevelés

4.2 A hagyományőrző tevékenységek tartalmi elemei

Óvodánkban a szokások visszatérő rendjének kereteit az évszakok változásai adják meg. Ehhez igazodnak az ünnepkörök szokásai is, a különböző tevékenységi formákon keresztül. A jeles napok közül azok kerülnek be a programba, amelyek eddig is jelen voltak az óvodai nevelésben és azok, amelyek a hétköznapok népszokásőrző tevékenységeit a visszatérő jelképekkel, cselekvésekkel ünnepibbé emelik.

Az óvodai néphagyományőrző tevékenységek rendszerezését az évkör segíti. Az év körforgásában az évszakokhoz kapcsolódnak az ünnepkörök jeles napjai, a hagyományápoló tevékenységek és mindezekhez a népművészeti, népköltészeti alkotások. Rendszerezésünkben a jeles napok: az emberi együttélés és a gazdasági év szokásőrző napjai, valamint az időjárás változásokra utaló névnapok.

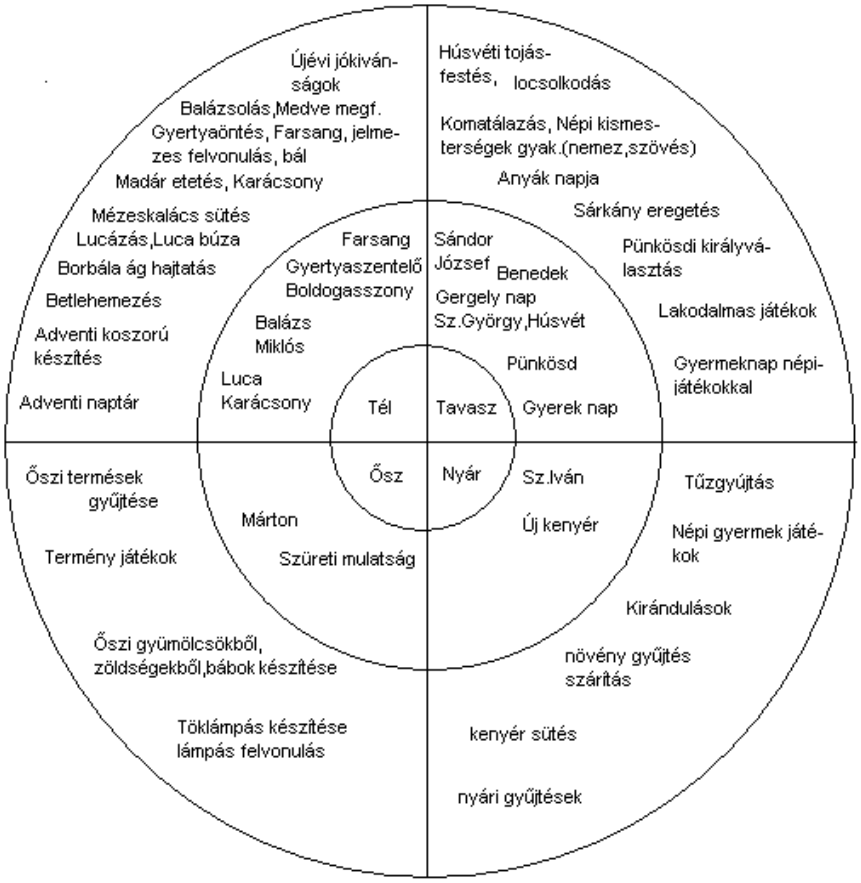
Az óvoda ismert ünnepei Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyereknap, Évzáró.

Olyan jeles napok is bekerülnek az évkörbe, melyek a kiválasztott naphoz kapcsolódó természeti jelenségek, tevékenységek, jelképek által válnak „más" nappá, avagy egy – egy környékbeli szokás-, játék felelevenítésére adnak lehetőséget. Az óvodás gyermek életében ezek az újrateremtett, visszatérő tevékenységek érzelemtelítettségükkel, „rendjükkel" emberi melegséget, biztonságot sugallnak, állandóságot teremtenek - a valahova tartozás állandóságát. A mindennapok népi életmódot felelevenítő, utánzó, szokásápoló tevékenységei, a természettel való együttélésből, az időjárás változásaiból fakadó munkálatok. Részét képezik az időjárást megfigyelő tapasztalatszerzések, a környezetalakító és termésfeldolgozó tevékenységek. A jeles napi előkészületekbe és a hétköznapokban felelevenített hagyományőrző „munkálkodásokba", játékokba szervesen illeszkednek a népi kultúra szellemi alkotásai és tárgyai, a mondókák, a népmesék, a dalos játékok, a népdalok, a mozgásos, sportszerű játékok, valamint a játékeszköz készítésekkel, a népi kismesterségekkel és a jeles napok „jelkép" készítéseivel való ismerkedések. A szövés, fonás, a körmön fonás, a gyapjúval való munkálkodás stb. magában hordozza az alkotás örömét. A monotónia - és a kudarctűrés, elengedhetetlen az iskolába lépéshez, ezek a tevékenységek is segítik a gyermekeket ebben. Az évkörbe rendezett hagyományőrző tevékenységek válogatása nem csak egy évre szól, hanem hosszútávra meghatározza intézményünkbe folyó hagyományőrző szemléletű nevelés irányát és tartalmát. Az évről –évre visszatérő tevékenységek gyakorlása egy folyamattá válik. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket fokozó irodalmi, zenei, vizuális elemek gazdagítják a nevelési programot. A népmesék, népmondák, mondókák, a tréfás találós kérdések, a nyelvtörők, népi gyermekjátékok olyan emberformáló lehetőségek, amelyek kihatnak az egész személyiségre. A néptáncon keresztül szeretnénk megismertetni a gyerekekkel az együtt mozgás örömét, lehetőségeink szerint élőzenével-, és kihasználva a benne rejlő lehetőségeket, sokoldalúan formálni az óvodásaink személyiségét. (lehetőség szerint népzenész vendégek meghívása, délutáni elfoglaltság keretében néptánc-pedagógus segítségével) Segítségünkre lehet: a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztésében a helyes térbeli tájékozódás, a mozgáskoordináció kialakulásában a feladattartás, a figyelem minőségének és tartósságának fejlesztésében. motivációs bázis teremtésében· ritmusossága elősegítheti a szenzoros integrációt. Megelőzheti az írás, ill. olvasási nehézségeket.

A tánc, mozgás és testedzés egyszerre, oldja a lelki feszültséget, közösségi élményt nyújt lehetőséget teremt az egymásra figyelés képességének elsajátítására. A családi szerepre való felkészülésben is mintát ad, hiszen itt kirajzolódnak a hagyományos modellek: a fiú-lány

kapcsolat, férj- feleség, szülői szerep. Alkalmat teremt különféle viselkedési minták, illemszabályok elsajátítására.

Az ÉVKÖR

Tartalom:

- az őszi ünnepkör szokásai
- a téli ünnepkör szokásai
- a tavaszi ünnepkör szokásai
- a nyári ünnepkör szokásai
- természetóvó jeles napjaink (zöldünnepek)

Az óvónő a folyamatban

Az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit, lehetőségeit. Az érzelmekre alapozva, aktív cselekvések nyomán juttatja el a gyermeket szimbolikus, én-központú gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig. A helyi lehetőségekhez igazodva alkalmazza az évkörös rendezési elvet: kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományőrző tevékenységeket, és az ezekhez kapcsolódó irodalmi, zenei alkotásokat, technikákat. A néphagyományőrzés elemeit

mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben (pl.a néphagyományhoz kötődő díszítések, anyagok használata) Megalapozza az együttéléshez szükséges magatartásformákat a visszatérő közös tevékenységek, hagyományok ápolásával. Közvetíti a társas érintkezés mintáit: közös óvodai programokon, munkadélutánokon együttműködő részvételével erre alkalmat teremthet. A metakommunikációs jelek és nyelvi kifejezésmódja összhangban áll egymással, így teremt mintát a gyermek számára. Néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti, környezetében gyűjtőmunkát végez, melyben támaszkodik a szülőkre, nagyszülőkre is.

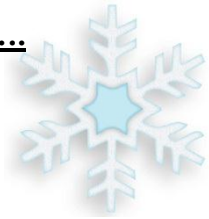
Ajánlás a tevékenységekhez

Őszi ünnepkör szokásai……

- **Vándormadarak gyülekezésének megfigyelése**
- Betakarítás: gyümölcsszedés, vadgesztenye, csipkebogyó gyűjtögetés
- Szüreti mulatság
- Kukoricacsuhé gyűjtés, kukoricamorzsolás, zöldségbábok
- Népi hangszerek készítése: levélsíp, dióhéj pergetős hangszer, lopótök csörgő, nádsíp, kukoricaszár hegedű
- Novemberben fűzfavessző gyűjtés, koszorú készítés, levelek összegereblyézése az udvaron
- Szövés-fonás megismerése (hidegre fordul az idő többet vagyunk a csoportszobában)

Téli ünnepkör szokásai……

- Szövés-fonás
- Adventi koszorúkészítés (készülődés az Adventi vásárra)
- Tél örömei: szánkózás, hógolyózás, hóemberépítés, hó eltakarítása
- Borbála-ág hajtatás, Luca-búza ültetés,
- Mézeskalácssütés, beszélgetés a méhekről, méhészekről
- Újévköszöntés
- Farsang népszokásainak megismerése, bál rendezése
- Télűző Kisze-báb égetés (Galgamácsán Virágvasánap környékén volt)

Tavaszi ünnepkör szokásai……

- Tavaszi munkálatok, első virágok megjelenésének megfigyelése
- Sándor, József, Benedek napjához kapcsolódó megfigyelések
- Óvoda kiskertjének felásása, ültetés, palántaásás
- Húsvéti népszokások (locsolkodás, tojásdíszítés, írókázással, vagy berzseléssel hagyományosan pl. hagymalében)
- Barkácsdélután szülőkkel (tavaszváró díszek)
- Komatálazás szokásának dramatikus játékkal való felelevenítése
- Pünkösdi király- és királynőválasztás

Nyári ünnepkör szokásai……

- Kerti munkálatok: növények gondozása fejlődésünk megfigyelése
- Séták, kirándulások
- Népi játékok, sportszerű népi játékok

4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés

Óvodai nevelésünk céljainak eléréséhez nélkülözhetetlen a pedagógiai tevékenység célirányos megtervezése. A tervezés során tudatosan vesszük számba az óvoda céljait, feladatait. Időrendi és logikai sorrendet állítunk a feladatok között, tudatosan átgondolva a megvalósítás módját és feltételeit és a rendelkezésre álló személyi és tárgyi erőforrásokat. A program sajátossága, hogy a tervezés igényli a közös gondolkozást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végigvonuló hagyományőrző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. Tervezéskor számba vesszük feladatainkat, azokat időbeli sorrendbe állítjuk, meghatározzuk a végrehajtás módját és feltételeit.

Az Évkörből kitűnik, hogy a testület mit és mennyit kíván beépíteni a hagyományőrző tevékenységekből. Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított helyi "Évkör" csoportonkénti éves tervezés komplexitását teszi lehetővé. E mellett mindig szem előtt tartjuk az éves főfeladatokat az éves terv elkészítésekor. Ajánlott az évszakonkénti bontása a közösen tervezett tevékenységeknek. Tevékenységformák tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Szaktudásával segíti az óvodában folyó pedagógiai munkát. Segítséget nyújt a zökkenőmentes kivitelezésében. Figyelemmel kíséri a csoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását. Nyugodt hangvétellel, érthető, tiszta, nyelvtanilag helyes beszéddel segédkezik az óvoda egész napos nevelőmunkájában.

Részt vesz az irodalmi- és színházi élményeket támogató és mindenféle külső programok lebonyolításában.

Jeles napok és hagyományőrző programok szervezését segíti, az aktuális dekorálásokat végzi.

Jeles napok - Társadalmi hagyományok	Ünnepek	Néphagyományok	Közösségi hagyományok
- Január 1. Újév (jókívánságok) **- Január 6. Vízkereszt** (karácsonyfa leszedése) **- Január 22. Vince** (időjósló nap) **- Február 2. Gyertya-szentelő napja** (Ha a medve meg-látja az árnyékát…) **- Február 15. Bálint (tyúkültetés napja)** **- Február 24 Mátyás** **- Március 12 Gergely** (iskolába hívó nap) **- Március 18-21. Sándor, József, Benedek** **- Márc. 22. Víz napja** **- Ápr. 22. Föld napja** **- Máj.10. Madarak, fák napja** **- Márc. 8. Nőnap** **- Május 1. Majális** **- Május 4. Flórián** (tűzoltók, kéményseprők, kovácsok, pékek patrónusa) **- Május 12.13.14. Fagyos szentek** **- Máj. első vasárnapja Anyák napja** **- Máj. utolsó vasár-napja) Gyermeknap** **- Okt. 4. Állatok világnapja** **- Nov. 1. Mindenszentek napja** **- November 19. Erzsébet** (Szent Erzsébet legendája) **- November 25. Katalin** (időjárás megfigyelő nap) **- Dec. 6. Mikulás** **- Dec. 25-26) Karácsony**	- **Március 15.** Az 1848/49 Forradalom és szabadságharc ünnepe - **Május 1.** / A munka ünnepe, az Európai Unióba lépés napja - **Augusztus 20.** / Államalapító Szent István ünnepe - **Október 23.** / Az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdete és a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napja	- **Farsang** (Vízkereszttől Jan. 6- Húshagyó keddig, ezt követi a Hamvazó szerda, mely a nagyböjt első napja Húsvét előtt negyven nappal kezdődik) - **Húsvét** (Mozgó ünnep) - **Kiszézés** (virágvasárnap) - **Komatálazás** – fehérvasárnap (barátok választása) - **Szent György nap** (Ápr. 24) - **Pünkösd** (Húsvét utáni 7. vasárnap és hétfő) - **Szent Iván** (tűzugrás) - **Mihály napi vásár** (Szept. 29) - **Szüreti felvonulás** - **Szent Márton napja** (Nov. 11) - **Borbála nap** (Dec. 4) - **Luca nap** (Dec. 13) - **Betlehemezés**	- Farsangi bál - Húsvéti barkácsdélután - Évzáró - Ballagás - Kirándulás - Szüret - Születésnap - Névnap - Jótékonysági bál - Falunap (Jún. 21)

4.4 Nevelési feladatok

Az óvodai nevelés általános feladatai Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül: – az egészséges életmód alakítása, – az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, – az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Hagyományőrző programunk az alapprogramban megjelölt általános feladatokat a következők szerint tagolja:

- Az egészséges életmód alakítása
- Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
- Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

- Sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, fejlesztése, differenciálás.
- Iskolakezdéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérése

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Helyes életritmus kialakítása

Törekszünk a gyermekek életkorának megfelelő optimális életritmus kialakítására. Óvodai napirendünkben rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (lsd. étkezés; pihenés; gondozás-mely a gyermek szükségletei szerint változhat) segítik elő az időben való eligazodást, szabályozzák a tevékenységet, nyugalmat, ritmust adnak a gyermek napjának.
Szem előtt tartjuk a játék kiemelkedő szerepét, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását. Az évszakokhoz igazodva figyelembe vesszük a gyermek mozgásigényét, óvoda sajátosságait, helyi hagyományokat. Az időjárástól függően fokozatosan növeljük a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejét, mely elősegíti az egészséges életmód kialakítását, a gyermek mozgásának fejlődését. Feladatunk a nyugodt, biztonságos légkör megteremtése, a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez igazított szokásrendszer kialakítása.

Gondozás

Bensőséges, bizalmas gyermek-felnőtt kapcsolatban, óvónő és dajka segítségével, együttműködésével valósul meg. A gondozás területein figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, életkori sajátosságait. A gondozási tevékenységekre a napirendben elegendő időt biztosítunk, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, saját tempójában végezhesse ezeket, sajátítsa el az ezzel kapcsolatos szokásokat. A gyermekek a szükségleteik kielégítésére, testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, étkezési szokások elsajátítására a felnőttek példamutató magatartása, segítségnyújtás, gyakorlás következtében fokozatosan válnak képessé. Az önállóságuk függ az életkoruktól, fiziológiai érettségüktől (pl. szobatisztaság), mozgáskészségüktől (pl. öltözködés), értelmi állapotuktól.
A gyermekek gondozása során előtérbe helyezzük az egyéni bánásmódot, egyéni fejlettségükhöz mérten kapnak segítséget. Cselekvés és beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket, evőeszközöket és azok használatát. Gyümölcsnapok keretében gondoskodunk a vitaminhiány pótlásáról. Figyelmet fordítunk a megfelelő mennyiségű folyadék bevitelre is.

A szülők partnerek legyenek a gyermekek időjárásnak megfelelő, réteges öltözködésében, csereruhák pótlásában. A különböző testrészekkel végzett feladatok, öltözködés közben a kialakul a testfogalom, megismerik testüket, testrészeiket, elsajátítják a téri irányokat.

A gondozás területei

- Testápolás
- Öltözködés
- Étkezés

Testi nevelés

A testi nevelés feladata a gyermekek testi szükségleteinek, természetes mozgásigényének kielégítése, harmonikus összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése, egészségük védelme, edzése, pihenésük biztosítása. Az évszaknak megfelelően, az időjárás függvényében szabad és kötött formában biztosítjuk a szabad levegőn, vagy a csoportszobában a mindennapos mozgásos tevékenységet, levegőzést. Játékos formában törekszünk a mozgás megszerettetésére, a helyes testtartás, szép mozgás fejlesztésére, egyéni fejlettségüknek megfelelő mozgáskoordináció, testi képesség, erőnlét fejlesztésére, biztosítjuk az eszközöket. A mozgás sokoldalú tevékenység. Az általános testi fejlődés mellett az értelmi és szociális képességekre is hatással van. Fejlődik a gyermek alkalmazkodóképessége, a személyiség akarati tényezői.
Egészség nevelés és védelem során figyelünk a személyi higiéniára (tisztaság, gondozottság, ápoltság), az óvoda helyiségeinek, eszközöknek tisztaságára, beteg gyermek esetében tájékoztatjuk a szülőt. Törekszünk a prevencióra, számítunk a szülők segítő együttműködésére. Megteremtjük a pihenés optimális feltételeit is (csoportszoba szellőztetése, mese, simogatás, halk zene, alvóka).

A testi nevelés területei

- Mozgás, edzés
- Levegőzés
- Egészségnevelés
- Pihenés

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a papír zsebkendőt, WC papírt. A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.

Étkezés közben kulturáltan, fegyelmezetten viselkednek, elsajátítják a helyes táplálkozási szokásokat. Készség szintjén használják az evőeszközöket, kanalat, villát, kést. Étkezéskor önállóan terítenek, az ételből önállóan szednek, vigyáznak az asztal tisztaságára, étkezés után az evőeszközöket összeszedik.

Önállóan öltözködnek, ruhájukat begombolják, cipőjüket felveszik. Vigyáznak ruhájuk tisztaságára. Ruhájukat összehajtják, rendben tartják az öltözőszekrényüket.

Életkori és egyéni képességeiknek megfelelően testi képességeik fejlődnek, mozgásuk, mozgáskoordinációjuk harmonikus, összerendezetté válik. Kézügyességük fejlett, ceruzafogásuk biztos, dominanciájuk kialakul.

Elsajátítják az óvodai szokásokat, szabályokat.

Kialakul a környezettudatos szemléletük, óvják, védik környezetüket, természetet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önmagukhoz mérten fejlődnek.

Alvás közben nyugodtan pihennek, szükségleteiket késleltetni tudják.

4.4.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

– a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;

– az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;

– az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;

– az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Elengedhetetlen az érzelmi biztonság, derűs, kiegyensúlyozott, családias, szeretetteljes légkör kialakítása. Már a beszoktatás, befogadás időszakában fontos, hogy a gyermeket és szülőt pozitív, kedvező hatások, élmények érjék.
Az óvodáskorban az erkölcsiség az együttműködésben, segítségadásban egymásra figyelésben nyilvánul meg. Fontos az együttélési szabályok betartása (pl. köszönés, játékrakás), szokások kialakítása. A néphagyomány ápolás érzelemre ható eszközrendszerével gazdagítja a gyermekek személyiségét. A hagyományápoló nevelés visszatérő közös tevékenységei, közös élmények segítik a természethez, környezetünkhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását, a gyermekek szocializálódását, közösséggé formálódást.

Céljaink:

- A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése.
- Erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonság fejlesztése.
- A gyermekek közösségi életre való felkészítése, fogadják el, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, ismerjék meg környezetünket, hagyományainkat, kötődjenek hazánkhoz.
- Inkluzív pedagógia megvalósítása (befogadó nevelés).

Feladataink:

Az óvoda alkalmazottai, és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő befogadásának segítése.

A gyermekek szociális érzékenységének, én-tudatának fejlesztése, önkifejező és önérvényesítő törekvésük támogatása. Közös élményekre épülő, közös tevékenységek szervezése.

Erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése, szokás és normarendszer megalapozása (alapja a csoport fejlettségi szintje, az óvodai élet során a feladatok és tevékenységek rendszere): őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, önzetlenség, figyelmesség, gyengébbek védelme, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat.

Közösségi nevelés: egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, segítségnyújtás, különbözőségek elfogadása, tisztelete. Egymás iránti tolerancia, empátia készség kialakítása.

Az egészséges életvitelhez a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása. A szülők megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.

Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja modellértékű legyen.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önálló személyiségének elfogadása, differenciált fejlesztése, segítő szakemberek bevonása az eredményesség érdekében.

Szűkebb és tágabb környezet megismertetése, ünnepek megtartása, hagyományápolás.

A szülőföldhöz való érzelmi kötődés megalapozása a hagyományok, jeles napok feldolgozása során.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Az óvodában megteremtjük a biztonságos, nyugodt, szeretetteljes légkört.
A közös élmények átéléséhez változatos tevékenységeket biztosítunk. A Nemzeti ünnepek megünneplésével a gyermekeket szülőföldünk szeretetére, megbecsülésére neveljük.
Figyelmüket a környezetünkben, természetben előforduló jóra és szépre irányítjuk. Megőrizzük múltunk hagyományait, értékeit, hagyományokhoz kapcsolódó szokásokat. Az óvodai beszoktatást a gyermekek alkalmazkodó képességét, rugalmasságát figyelembe véve, fokozatosan valósítjuk meg. A szülőkkel céljaink eléréséhez a jó kapcsolatot fenntartjuk. Egyéni bánásmódot, differenciálást alkalmazunk a Sajátos nevelési igényű és a Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális problémáinak kezelésére. Szükség esetén szakember segítségét kérjük. Támogatjuk a Kiemelt képességű gyermekek tehetségének kibontakozását.
A napirendünket, a csoport szokás és normarendszerét, a gyermekek egyéni sajátosságait, érdeklődését és a váratlan helyzeteket figyelembe véve rugalmasan kezeljük. Biztosítjuk a szabad játékban és tevékenységben megvalósuló tanulást, spontán és szervezett formában történő kötött és kötetlen tevékenységeket.
Pozitív minta nyújtására törekszünk a viselkedésünkkel, tevékenységünkkel, megjelenésünkkel, beszédünkkel, megerősítő, elfogadó magatartásunkkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Érzelmileg kiegyensúlyozott, szívesen jön óvodába. Kialakul „én” tudata. Elsajátítja az alapvető viselkedési normák, a közösségi élet szabályait, illemszabályokat, erkölcsi tulajdonságokat, óvodai szokásokat. Társas kapcsolataiban őszinte, kezdeményező, képes az együttműködésre, elfogadja a különbözőségeket. Konfliktusok esetén kompromisszumra törekszik. Képes az együttjátszásra, feladatvégzésre, kitartásra, önfegyelemre. A közös tevékenységekben aktívan és örömmel vesz részt, türelmesen meghallgatja társait, felnőtteket. Szívesen dolgozik a közösségért, megismeri szűkebb és tágabb környezetének jellemzőit. Szükségleteit, érzelmeit képes kontrollálni. Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

4.4.3. Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása

– beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel

– az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása."

A gyermek óvodába lépéskor különböző szintű „anyanyelv-ismerettel" rendelkezik. A beszédtanulást a gyermek ép idegrendszere, a családi, bölcsődei, óvodai környezete befolyásolja. A beszéd a környezettel való érintkezésnek, az önkifejezésnek, a gondolkodásnak eszköze. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. A gyermekek játékos tevékenységek közben utánzás alapján sajátítják el az anyanyelv jelrendszerét.
A kialakult kapcsolatok során fejlődik beszédkészségük, szókincsük, anyanyelvi kultúrájuk, kialakul biztonsági érzetük a csoportban. Az anyanyelvi nevelés segíti az új ismeretek elsajátítását. A néphagyományőrzésben kiemelt helyet foglal el, hozzájárul, hogy a népi életmód szavai ne vesszenek feledésbe.

Céljaink:

- Beszédészlelés, beszédhangok felismerése, kapcsolása, beszédmegértés, bővüljön szókincse, fejezze ki gondolatait, érzelmeit, emberi kapcsolatot tudjon teremteni.
- Oldott derűs légkör megteremtése, az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.

Feladataink:

Helyes mintaadással, beszélő környezetben biztosítjuk a kommunikáció lehetőségét.
A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelentsen a gyermek számára.
A gyermek érdeklődésére, életkori sajátosságára, ismereteire építve, változatos tevékenységek, élmények biztosítása, melyek által tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről. A gyermek belső érésének elősegítése, önmagához mért fejlesztése, helyes nyelvhasználat megalapozása. Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása. Beszédzavarok esetén, együttműködés a szülővel, logopédussal.
Értelmi nevelés feladata: A gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlás, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség) fejlesztése, ösztönző környezet biztosítása, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
Egyéni fejlettséghez igazodó differenciált egyéni fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Feladatunk a gyermekek megismerése fejlesztése a különböző tevékenységek során. A pszichikus képességek fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok megtervezése, beépítése a gyakorlatba. Törekszünk a derűs, nyugodt légkör megteremtésére, hely, idő biztosítására a mikro csoportos tevékenységhez, anyanyelvi játékokhoz, differenciált fejlesztéshez. Szükség esetén logopédus segítségét kérjük. A kommunikáció fejlődése érdekében fontos a beszédhelyzetek teremtése, beszédkedv fenntartása, az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés lehetőségeinek biztosítása, az óvodai élet minden területén. Életkoruknak megfelelő, komplexitásra épülő tervszerű és spontán szerzett

ismeretek rendszerezése, bővítése. Változatos, sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítjuk. Építünk a gyermekek kíváncsiságára, egyéni fejlettségére, figyelembe vesszük érdeklődését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Beszédhallása, beszédértése megfelelő. Életkorának, egyéni sajátosságának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki érzelmeit, gondolatait. Beszéde érthető, kifejező, összefüggő mondatokat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Szókincse korának megfelelő. Figyelmesen végig hallgatja a felnőtteket, társakat, beszédfegyelme kialakult. Alkalmazza az udvariassági szabályokat. Metakommunikációs jelzéseket használ. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódot. Fejlődik figyelme, koncentrációs készsége, érzékelése, észlelése, képzelete, emlékezete, szándékos figyelme, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Térbeli viszonyokat felismeri, megnevezi. Önkéntelen bevésés mellett, megjelenik a szándékos bevésés. Minden gyermek saját képességéhez és önmagához viszonyítva fejlődik.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1 Játék

„A gyermekek akkor a legkomolyabbak, amikor játszanak.
Olyankor tanulják, hogy mi is az az élet.”
(Michel Butor)

A játék a kisgyermek életeleme, mely spontán és önkéntes tevékenység. A gyermek azért játszik, mert játszani jó és örömteli. Általa él és fejlődik valamennyi pszichés, motoros, szociális képessége, gazdagodik teljes személyisége. A gyermeket a játékra belső feszültség készteti, de erre nagy hatással van szociális környezete. A játékban képzelete segítségével kiéli, kipróbálja, feldolgozza az őt ért élményeket, vagy kedve szerint újraalkotja, kiegészíti a valóságot.

A tudatos óvónői jelenlét mind a szabad, mind a kezdeményezett játék során fontos. A játék során fejlődik valamennyi pszichés, motoros, szociális képessége, gazdagodik a gyermek teljes személyisége, ugyanakkor az erkölcsi és szokásrendszer megalapozásának legfőbb terepe. Játék során megnyilvánul az együttérzés, együttműködés igénye, segítőkészség, de az egészséges versenyszellem is. Ez a legalkalmasabb tevékenység a beszédkedv ösztönzésére is.

A játék tartalma:

A játék alapja a gyermekek tevékenységi vágya, mely magába foglalja önállósági törekvéseit, cselekvési szükségletüket, motoros nyugtalanságukat.

A gyerekek életkori és egyéni sajátosságuk alapján különböző játékfajtákat játszanak.

- **Gyakorló játék**: a gyerekek így ismerkednek az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságaival. A manipulálás jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, a mozgáskoordinációt, tapintást, térészlelést, hat a laterális dominancia kialakulására.
- **Szerepjáték**: a nagyobbaknál megfigyelhető az igény a szerepjátszásra, mely során képzeletük segítségével azonosulnak a felnőttekkel, kipróbálják, feldolgozzák az őket érő élményeket. Közben alakulnak szocializációs készségeik, kommunikációjuk, kapcsolatteremtési képességük, fejlődnek kognitív képességeik.
- **Konstruáló játék**: A gyermekek minél gyakrabban éljék át az alkotás örömét („én készítettem"). Építés közben fejlődik finommotorikájuk, kreativitásuk, szem-kéz koordinációjuk, képzeletük, vizuális memóriájuk.
- **Szabályjáték**: Olyan játékokkal ismertetjük meg őket, amelyeket könnyen elsajátítanak, betartanak és önállóan is kezdeményezhetnek. A szabályjátéknak lényeges személyiségformáló értéke van: növeli az akaraterőt, önfegyelmet, a gyermekek szociálisan és értelmileg is érettebbé válnak.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

Szeretetteljes, családias, derűs légkört teremtünk, hiszen ez ad olyan alaphangulatot, amelyben a gyerekek szabadon szervezhetik meg játékukat. Támogatjuk a gyerekek ötleteit, de ha szükséges, segítséget nyújtunk, megerősítünk, „ötletelünk" mi magunk is.

A különböző játékokhoz többféle állandó és variálható helyet biztosítunk (kuckók a szerepjátékokhoz, kreatívasztal rajzoláshoz, festéshez, népi játékok, tárgyak készítéséhez, építősarok, mesekuckó). Ezzel segítjük a gyermekeket abban, hogy tudjanak egymás mellett, vagy egymással együttműködve játszani.

A Kisvakond és Pillangó csoportban Tini-kondi, a Nyuszi csoportban bordásfal biztosítja a gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítését. Ezen kívül sokféle mozgásos tevékenységre ösztönző mobil tornaszer áll rendelkezésünkre, melyet a felnőttek, valamint a gyerekek is sokféleképpen variálhatnak.

A gyermekek további játéktere az udvar, ahol a gyerekek többféle mozgásos játékot játszhatnak, emellett segítjük a népi játékok, szerepjátékok kibontakozását. Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a természeti jelenségek megfigyelésére és a növényekkel való ismerkedésre is.

A játékhoz szükséges időt a rugalmas napirend jól segíti.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a nap folyamán a gyerekek egybefüggően, minél többet szabadon játszhassanak. Vannak olyan játékok, melyek több napon keresztül szerveződnek, ezeket támogatjuk.

A játékhoz ízléses, esztétikus, jó minőségű, kreatív képességeket kibontakoztató játékokat biztosítunk, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit,és ösztönzik őket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére.

Népi sajátosságú játéktevékenységek:

A gyermekek az önfeledt játék élményén keresztül ismerjék meg múltunkat, hagyományainkat, falunk értékeit, megőrzött dalait, játékait.

- Énekes-táncos játékok
- Mozgásos és küzdő játékok (versengő, váras, hidas)
- Népszokásőrző dramatikus játékok (gyermeklakodalmas, betlehemezés, pünkösdölő)
- Népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó népi gyermekjátékok, népi mondókák (napsorolók, köszöntők, csúfolódók, locsoló versek)
- Népi játékszer készítése (csutka, kukoricaszár, dióhéj, mákgubó, tök…)

Az óvodapedagógus feladatai:

- Játékban való tudatos jelenlét: inkluzív beállítódás, játéktámogató magatartás, optimális feltételteremtés. Szituációtól függően játékirányításunk lehet szemlélődő, játékot követő, kezdeményező, modellnyújtó játszótárs, támogató, ötletadó, beavatkozó (ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát)
- Egyénre és csoportra szabott differenciált fejlesztés megvalósítása.
- Érzelem gazdag, szeretetteljes légkör megteremtése.
- Kreatív, alkotó légkör, esztétikus környezet kialakítása.
- Élmény-és tapasztalatszerzés lehetőségeinek kiaknázása.
- Kreativitást kibontakoztató játékeszközök biztosítása.
- Alkotó együttműködés kialakulásának támogatása.

Célja:

- A játék váljon minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé a gyermekek mindennapjaiban.(játékba integrált tanulás)

- A gyerekek kijátszhassák magukból érzelmeiket, gondolataikat, vágyaikat.
- Legyenek képesek az elmélyült, önfeledt játékra, a gyerekek valódi játékkedvvel, aktivitással vegyenek részt a játékban.
- A játék váljon igazi örömforrássá: funkció-öröm, ritmusosság, utánzás, a „másnak lenni”öröme, ismétlés biztonsága, létrehozás öröme, a játék tartalma, konfliktushordozó kínos élmények levezetése.
- A játék legyen a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.
- Valósuljon meg a gyerekek differenciált fejlesztése, egyéni igényeik kielégítése.

5.2. Munka

„Általános szabály, hogy az egyes feladatokat a gyermek egyéni sajátosságaihoz, teljesítőképességéhez, kell szabnunk, mert a munka csak így válhat a nevelés célravezető eszközévé.”

(Bencsik Endre gondolata)

A gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat.

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül fejleszteni szociális készségeket, képességeket: feladattudat, felelősségérzet, kitartás. Érzelmi-akarati tulajdonságokat: önértékelés, önállóság. Kognitív készségeket, képességeket: alakuljon ki eszközhasználatuk, munkaszervezési készségük.

A néphagyományőrzés tevékenységei tovább gazdagítják a gyerekek cselekvési lehetőségeit, közben speciális ismereteket szereznek társadalmi környezetükről. Az ismétlődő tevékenységek során a gyerekek egyre önállóbbá válnak, együttműködésre képesek, bővül az információjuk, tapasztalatuk az őket körülvevő világról. Megtapasztalják, hogy az ember folyamatosan változtathatja, célszerűbbé teheti környezetét.

A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása:

- Megfelelő munkaeszközök (méret, célszerűség…) és azok rendben tartása.
- Elegendő munkalehetőség (amit csak tud, a gyerek végezze!)
- Elegendő idő (várakozási idő lecsökkentése, eltérő fejlettségi szint figyelembe vétele)
- Megfelelő hely (hely kijelölése, ahol a feladatot kényelmesen el tudja végezni, munkaeszközöket elérhető helyen tartjuk)
- Légkör: nyugodt, szeretetteljes hangulatban a gyerekek önállóan tevékenykednek, de tudják, hogy bármikor lehetőségük van segítséget kérni társuktól vagy a felnőttől.

A munkajellegű tevékenységek tartalma

Az önkiszolgálás az „ Egészséges életmódra nevelés” témakörnél található.

Az önkiszolgálás mellett fokozatosan jutunk el a másokért, közösségért végzett tevékenységekig. Fontos, hogy a gyermekek örömmel vállalják a munkát, éljék át a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Hagyjuk, hogy a gyermek „kedvenc munkájában”kiteljesedjék, de ügyelünk arra, hogy minden munkában megtanulja az alapfogásokat. Értékelésnél a pozitívumokra támaszkodunk.

Naposi munka:

A naposi munkát az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti. A feladatokat 4 -5 éves korban fokozatosan vezetjük be, akkor, ha a gyermekek már ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. A naposok jele kikerül a napostáblára, valamint kötény is jelzi, hogy aznap ők végzik el a naposi teendőket. Nagycsoport végére önállóan, igényesen végzik a naposi munkát, ízlésesen, esztétikusan megterítenek, majd étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Alkalomszerű munkák:

Teremrendezés, játéktisztítás, teremdíszítés, kisebbek segítése az öltözködésnél… A nap folyamán váratlanul jelentkező gondok megoldásában is szerepe van. Mivel ezt a munkát kevésbé irányítja a szokás, a begyakorlottság, ezért pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel. Az egyéni fejlettségben mutatkozó eltéréseket figyelembe vesszük.

Az egyéni megbízatások lehetőségeit is megtervezzük, pl.: információ átadása, ottfelejtett alvótárs átvitele.

Kerti munkák: növénygondozás: úgy irányítjuk, hogy a gyerekek minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni (falevelek összegereblyézése, locsolás, szilva és cseresznyeszedés, növények ültetése, gondozása.

Madárbarát Óvodaként feladatunk, hogy egész évben folyamatosan, megfelelő módon gondoskodjunk a madarakról (téli madáretetés, madáritató kihelyezése, odúk telepítése, tisztítása)

Az óvodapedagógus feladatai:

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér)

Példát mutatunk, mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök, fogások és azok sorrendiségének megismeréséhez. Elegendő időt biztosítunk arra, hogy maguk gyakorolhassák a különböző munkafogásokat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Speciális ismereteik vannak a társadalmi környezetükről.
- Kialakulnak a munkavégzés, munkaszervezés alapjai.
- Fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük.
- Szívesen közreműködnek a növények, madarak gondozásában.
- Önállóan, igényesen végzik el a naposi munkát.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Szívesen vesznek részt a fiatalabb társaikról való gondoskodásban.

5.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás

5.3.1. Mozgás

„ A mozgás adja azt a természetes energiát,
amely egyaránt gyógyítja a testet
és a lelket – az izmok játékánál
semmi sem segíti jobban a szellemi fejlődést”
/A.J.Chistian

Célja

- Természetes mozgáskészségek fejlesztése
- A mozgás elemeinek a természetes mozgások sorába való beépülésének segítése
- Egészséges testi fejlesztés

Feladata

- Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás
- Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek, testséma térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Szervezet erősítése, ellenálló képesség javítása, egészséges életmódhoz szükséges készségek, jártasságok alapozása
- Új mozgáselemek megismerése, ezáltal a mozgásműveltség a mozgáskoordináció fejlesztése (népi mozgásos játékok, foci)
- Személyiségfejlesztés különösen az akarat, kitartás terén
- Egészségóvás megelőzéssel

A mozgás tartalma

❖ Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyerekekkel, mert állandó belső késztetést érez, örömmel és természetes módon gyakorolja azt. Udvarunk lehetőséget nyújt a természetes mozgásformák gyakorlására a természetes mozgásigény sokrétű megvalósítására (futás, mászás, bújás, függeszkedés, egyensúlyozás). Természetes teret ad a labdajátékoknak mozgásos népi játékoknak, mint pl.: ugróiskola, célba dobások, kötélhúzás, szembekötősdi, bújócska, fogójátékok, sótörés, kakasviadal.

Téli hónapok kedvelt hagyományos játékai: hóemberépítés, hógolyózás, szánkózás, csúszkálás, vagy akár a játékként megélt hólapátolás, hósöprés is.

A mozgásos játékok során a gyermek választhatja meg játékait, társait.

❖ Szervezett testnevelés

Szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, egyensúlyozás, mozgásos játékok alkotják: járás, futás különböző irányban, különböző feladatokkal (sorverseny, váltóverseny, futás gyorsulással).

Szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutással történő elugrások, szökdelés egy lábon.

Labda eldobása távolra, vízszintesen és függőlegesen elhelyezett célba labda feldobása elkapása, labdapattogtatás, labdavezetés lábbal, célbarúgás. Labdajátékok párosan, vagy csoportosan.

Gurulóátfordulás, gurulás a test hossztengelye körül, kézenállás.

Egyensúlyozó járás padon, rézsutos felületen is különböző feladatokkal összekötve (pl. akadályok átlépése).

Szervezett testnevelés formái óvodánkban:

1. mindennapokban 10-20 percben sok játékkal, ismert gimnasztikai gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával (kötelező jelleggel)

2. testnevelés foglalkozásokon heti 1 alkalommal, állandó napokon, kötelező jelleggel

3. ovi-foci heti 1 alkalommal a labda megszerettetésével, labdakezeléssel foglalkozunk játékos keretek között (választható)

4. óvodán kívüli szervezésben heti 1 délutáni foglalkozás ovi-tánc (választható)

5. óvónő közreműködésével, táncpedagógus vezetésével délutáni foglalkozáson a népi hagyományokhoz kapcsolódó játékokkal táncmozdulatokkal való ismerkedés (választható)

Óvónő szerepe a mozgásfejlesztés folyamatában

- Feltételek megteremtése, melyben a gyerek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.
- Mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- Mozgásos játékok kezdeményezése, ill. spontán kezdeményezés erősítése.
- Szervezett testnevelés fejlesztő hatásának tudatos tervezése
- A foglalkozások helyszínének tudatos választása (lehetőség szerint a szabadban) tornaeszközök (szalagok, babzsákok, labdák, szőnyegek, padok, karikák, stb) változatos használatának biztosítása.
- A foglalkozások vezetésénél a játékos hangvétel dominál, rövid, érthető utasításokat ad, a várakozási időt minimálisra csökkenti.
- Foglalkozásvezetése, az óvónői mozgásminta a gyerekek számára pozitív megerősítést jelentsen.
- Kiemelten figyel a testséma alakítására a társra figyelés képességének fejlesztése, a küzdőszellem erősítése.
- Céltudatosan szerez népi mozgásos játékokat.
- Egyénre szabott képességfejlesztést végez.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

- A mozgás kedvezően befolyásolja a gyerekek anyagcseréjét fokozza teljesítőképességüket
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett lesz.
- Bátrabbak kitartóbbak, jobban be tudják határolni képességeiket
- Megkedvelik a mozgásos népi játékokat és igénylik újra játszásukat
- Becsületes küzdelemre, szabályok betartására törekednek
- Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- Alapvető képességeik fejlődnek
- Mozgásos játékok közösségformáló ereje elősegíti a szocializációt, az alkalmazkodás fejlődését
- A rendszeres testmozgás elősegíti a testséma kialakulását, értelmi képességek, a beszéd fejlődését jótékonyan befolyásolja a gyerekek érzelmi, akarati életét motivációs rendszerét

- A harmonikus mozgás hat a gondolkodás fejlődésére, a találékonyságra a kombinatív képessége is

Anyanyelvi nevelés feladatai a mozgásos tevékenységekben

- A szókincs az elvont gondolkodás, keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével
- A tevékenység szóbeli értékelésével a pozitív énkép kialakulásának támogatása
- Beszédészlelés, beszédértés fejlesztése az utasítások által

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban növekednek. Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük. Megszeretik és igénylik a mozgást. Egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával. Megértik az egyszerű vezényszavakat. A természetes járást az ütemes járással tudják váltani. Állórajtból kiindulva 20-30 m-t futnak. Egyensúlyoznak különböző szélességű tárgyakon, rézsutos felületen is. Gurulóátfordulást biztonságosan végeznek. Nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Labdát vízszintesen és függőlegesen célba dobnak. Labdakezelésben kézzel és lábbal is ügyesek.

Összegzés

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások körére, a mozgásos népi játékok, a néptánc elemei is jelen vannak az óvodai életben. A mozgásfejlesztés a gyermek egész személyiségének alakítására, formálására irányul. Jelentős hatással van a gyermek értelmi képességeire, egészségére, érzelmi és szociális fejlődésére. A gyerek a mozgásán keresztül ismeri meg a világot.

5.3.2. Verselés-mesélés

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu…
minden mesél itt.
A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen
mesemondóvá nő a gyerek?”
(Benedek Elek)

Irodalmi nevelés célja

- A gyerek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét
- Váljon a gyerek az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadójává
- A mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles és ünnepnapokhoz, természet jelenségeihez kapcsolódó mondókák, szólások, találós kérdések, dramatikus népszokások megismertetése, felelevenítése
- A gyerek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése meseélmények, segítségével és a versek, mondókák zeneiségével, rímességével

Feladata

- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Változatos irodalmi élmények nyújtása (klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetésével, a hagyományos népmesék, mondókák mellett)
- Az irodalmi élményekből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesélés, párbeszéd, képolvasás, anyanyelvi játékok)
- Szókincsbővítés, beszédértés, reprodukció fejlesztése (verbális memória)
- Gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése változatos módszerek alkalmazásával (dramatizálás, mesekiegészítés, mesélés képekről, saját mese elmondása stb.) mesebefejezés rajzzal.

Irodalmi nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

A mese, vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik.
Legkisebbek versanyaga: ölbeli játékok, vidám rigmusok, állathívogatók, altatók, kiolvasók, legismertebb költőink ritmikus zenei hatású játékos versei.
Később népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók, rigmusok, találós kérdések, rímjátékok is helyet kapnak.
Szerepeljenek vidám, humoros versek, klasszikusok, és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.
Kisebbeknek olyan mesét válasszunk, melyeknek cselekményei egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később a gyerekek meséi már lehetnek többfázisú mesék, állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, realisztikus mesék.
Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is.
Nagycsopotosoknak – főleg a délutáni pihenés előtt – olvassunk folytatásos mesét.
A mesék többszöri meghallgatása után adjunk lehetőséget, segítséget a mese eljátszására, dramatizálásra. Ismerjék meg a bábokat. Ez lehet a gyerek „színházi élménye". A könyvek megszerettetése érdekében legyen jól elérhető helyen az állandóan használt leporelló, képeskönyv. Hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.
A gyerekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősíthetjük közmondással.
Adjunk lehetőséget a gyerekeknek a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására.
Fejezzék ki a mesék cselekményeit mozgással, mimetikus játékkal. Vers és meseélményeiket fejezzék ki rajzban. Bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal, legyen ez egyben színfoltja jeles napjainknak, ünnepeinknek.
A kötetlen jellegű kezdeményezés az irodalmi élmények hatására váljék mindennapi igénnyé, a gyerekek önként vállalt „kötelező" foglalkozásává.

Óvodánk életét színesítő irodalmi tevékenységek

- Mese napja
- Gyermekelőadások megnézése (színházlátogatások)
- Jeles napokhoz kapcsolódó dramatikus népi játékok előadása

Óvónő az irodalmi nevelés folyamatában

- átgondolt anyagválogatás, az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése jellemzi, figyelembe venni az adott csoport életkorát, összetételét
- az anyag kiválasztásánál egyensúlyt teremt a népmesék, klasszikus, és kortárs irodalmi művek között
- megteremti a meséléshez szükséges szeretetteljes légkört
- mesélése kifejező
- minden nap kezdeményez mondókázást, verselést, mesélést
- a gyerekeket önálló verselésre, mesélésre ösztönzi
- a dramatizálásnál ahol kell segít
- a feltételeket megteremti a szükséges eszközök beszerzésével és azok esztétikus elhelyezésével, amit a gyerekek bármikor használhatnak: könyvnézegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz
- adott időben és helyzetben alkalmaz közmondást, szólást, találós kérdést
- régi szavak használatával bővíti a gyerek szókincsét
- a gyerek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A tartalom összeállításában nagy szerep jut a hagyományokhoz, jeles napokhoz, természeti jelenségekhez, ünnepekhez kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak.

Az irodalmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

Igényévé válik a gyerekeknek az irodalmi élmény meghallgatása, befogadása.
Dramatikus játékokban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. Népi mondókák nagy része mozgással kísérhető, fejlesztik az egyensúly-, ritmusérzéket, mozgáskoordinációt, egymásra figyelést, egymás közti érzelmi kötődés megszilárdulását.
Mesék által közvetített gondolatok által a gyerekek egyfajta etikai világképet kapnak. A népmesei minták hatására alakul konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó képességük. Anyanyelvi, irodalmi szépérzékük tökéletesedik. A mondókák, versek bevéséséből, elmondásából adódó sikerélmény ösztönzően hat a tanulási folyamatra.

Anyanyelvi nevelés feladatai az irodalmi nevelésben

- nyelvi készségek fejlődnek
- a gyerekek a meséken, verseken keresztül elsajátíthatják a helyes kiejtést, nyelvtanilag helyes beszédet
- a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismernek meg (népi kifejezések)
- dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, kommunikációjuk fejlődik
- beszédértés, reprodukció (auditív memória) fejlesztése
- a népmesék, irodalmi művek meghallgatása állásfoglalásra, véleményalkotásra készteti a gyerekeket

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. Hangzás hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit. Társak az óvónő improvizáló játékkezdeményezéseiben. Várják, kérik a mesemondást. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen,csendben végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek jelei.
A folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik. A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, nevüket megjegyzik.

Szeretik a könyveket nézegetni, képek alapján megtalálják kedvenc meséiket. A olvasást utánozzák, egy-egy betű iránt érdeklődnek. A megkezdett mesét befejezik. Dramatikus népi játékokba bekapcsolódnak. Ismernek néhány szólást, közmondást, találós kérdést. Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Összegzés

A mondókákat a meséket régen a szájhagyomány éltette. A természettel az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyerekeket. A mai gyerekeknél is hasonló a hatásuk, érzelmeiken át épülnek be ízlésvilágukba, alapozzák meg a „kulturális anyanyelvét”.

Az óvodában szerzett irodalmi élmények és a népköltészet értékkövető hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát meghatározzák.

5.3.3.Ének, zene, énekes játék, gyermek tánc

„A hagyomány nem a hamu őrzése,
hanem a láng továbbadása”
(Morus Tamás)

Zenei nevelés célja

Az énekes játékok a zene megszerettetése, önálló, tiszta, éneklésre szoktatás. Zenei ízlés és mozgáskultúra formálása, készségek fejlesztése, zenei kreativitás fejlesztése. Az együttes játék, közös éneklés örömének megéreztetése.

Feladata

- a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése

- hagyományőrző énekes népszokásokkal való ismerkedés, azok óvodai életbe, ünnepekbe való beillesztése (életkornak megfelelő szinten)
- zenei alkotókedv ösztönzése
- zenei ízlésformálás, mozgáskultúra fejlesztése
- pozitív érzelmek erősítése
- a zenei képességek fejlesztésén túl, zenét értő és szerető, egészséges lelkű, boldog emberré nevelés

A zenei nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

- Népi mondókák
- Dalosjátékok
- Zenehallgatás anyaga
- Énekes népszokások játékai
- Készségfejlesztés zenei eszközei

Népi mondókák lehetnek: simogató, csiklandozó, dúdoló, ölbe vevő, lovagoltató, gyógyító, vigasztaló stb.

A dalos játékok 6 hangterjedelmű dalok: naphívók, esővárók, lánykérők, ludasjátékok, kifordulós és kapus játékok, sorsjátékok, stb.

Zenehallgatás anyaga: népdal, de lehet műdal is, más népek dala, klasszikus zene

Énekes népszokások: Hagyományos népi játékokból azok, melyeket a gyerekek sajátosságait figyelembe véve alkalmazhatunk. Szüret, vásározás, Márton-nap, Lucázás: luca búza ültetés, fiúk kotyolni járnak. Pásztorjáték: karácsonyra, farsang, kiszézés: téltemető mondókák, kiszebáb égetés, komatálazás: barátságkötő játék, Pünkösdölés: király és királynő választás, Lakodalmas játék: párválasztó, lánykérő játékok

Készségfejlesztés: egyenletes lüktetés, ritmus és dallammotívum visszaadása, a tempó, a dinamika, hangmagasság érzékeltetése, zenei hangsúlyok kiemelése. Hangszerek megismerése: dob, triangulum, cintányér. Népi hangszerek: köcsögduda, doromb, furulya, levélsíp, nádsíp, kereplő

Néptánc: egyszerű tánclépések, segítik a gyerekek mozgását, ritmusérzékének a fejlesztését.

A tevékenység differenciált szervezeti formái

Készségfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos formában eredményesebb szervezni. Énekes játékok kötött szervezésben. Zenehallgatás kapcsolódhat a különböző

tevékenységekhez, a nap folyamán bármikor. Alkalmanként helyi művészek bevonásával házi koncert rendezése.
Néptánc: fakultatív foglalkozás, óvodán kívüli oktatóval.

Óvónő szerepe a folyamatban:

Az óvónő tisztán és szívesen énekeljen
Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (légkör, hely, idő). Igényesen, életkornak és az adott csoport készségszintjének válogassa össze a zenei és készségfejlesztő anyagokat (hallásfejlesztés, ritmusfejlesztés, mozgáskultúra) zenei élmények nyújtásával tartsa ébren a gyerek zenei érdeklődését, szeretesse meg a zenét. Teremtsen lehetőséget a zenei alkotókedv, a zenei önkifejezés gyakorlására. Gyerekekkel ismertesse meg a népi hangszereket is. Gyakran énekel, mondókázik, motiválja a gyerekeket körjátékra. Az ünnepvárás és készülődés hangulatát zenei eszközökkel fokozza.

Zenei tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

- Ölbe vevős mondókák személyes kontaktust teremtenek, pozitív érzelmeket keltenek, fontos szerepet játszanak a bizalom kialakulásában
- Az élethez igazított dalok, mondókák segítik értelmezni a világot
- Dramatikus énekes játékok a felnőttek viselkedési szokásait adják vissza (fiúk küzdő szellemisége, a lányos mozgás „illem” tökéletesedik)
- A tánc fejleszti a harmonikus, összeszedett, fegyelmezett, mozgást, oldja a gátlásokat
- A zene jótékonyan hat a gyermek érzelemvilágára, felkelti zenei érdeklődését, alkotókedvét
- A magyar népzene hallgatása segít kiteljesíteni a gyermekek világképét

Anyanyelvi nevelés feladatai a zenei tevékenységekben

A mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt a szavak szép, pontos kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére (választékos kifejezések, párbeszédek)
A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

A gyerek egyéni megszólalásának bátorításával (felelgetős énekes játékok) nő az önbizalma.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek tudják a mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat, tisztán, szép szövegkiejtéssel mondani, énekelni. A tempó a természetes járásnak megfelelő. Élvezettel játszanak énekes játékokat, azokat biztonságosan el tudják kezdeni csoportosan, egyénileg is. Gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni. Kezdeményeznek mondókázást, dalosjátékokat. Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is. Felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban, mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben térben, kézzel mutatni.
Felelgetős játékokat két csoportban az óvónő segítsége nélkül is el tudnak énekelni.
Tisztán énekelnek vissza dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is. Ismerik a halk és a hangos közötti különbséget, tudnak halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
Felismerik a dallamot dúdolásról, sajátos kezdő vagy záró motívumokról. Tudnak dalokat – hallható jelre – hangosan, majd magukban énekelni, rövidebb, hosszabb dallammotívum váltakozva történő elbújtatásával.
Érzékenyek a természet és környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit beszédhangon is.
Ismernek néhány hangszert (népi hangszert is), ismerik hangjukat, megszólaltatásuk módját.
A jól ismert dalokat, mondókákat, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik, képesek eltapsolni éneklés nélkül, belső hallás alapján. Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak. Összehasonlítják az énekléssel, mozgással mutatják a gyorsabbat, lassabbat. Úgy mozognak, tapsolnak, beszélnek, hogy tempókülönbséget más fogalompárokkal is összekapcsolják (magasan-gyorsan, mélyen-lassan, halkan-gyorsan, hangosan-lassan)
Egyöntetűen körbejárnak szép – kicsit oldalt fordított – testtartással, kézfogással.
Egyszerű játékos, táncos mozdulatokat, lépéseket esztétikusan végeznek (pl. dobbantás, átbújás, forgás, kifordulás).
Élvezettel tudnak zenét hallgatni.

Összegzés:

A gyerekek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközrendszer segíti. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szól. A mondókák, népi játékok, népdalok hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

A program erre a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyereket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá világukat.

5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Minden gyerek zseninek születik,
de, hogy azzá lesz-e,
az függ a körülményektől is?”

(Polgár László)

Vizuális tevékenységek célja

- Alakuljon a gyerekek kézügyessége, vizuális alkotóképessége
- Kreativitás fejlesztése
- Formálódjanak a vizuális alkotáshoz szükséges készségek
- Váljanak befogadókká a múlt és a jelen értékei iránt
- Az alkotásra való igény kialakítása
- Alapozódjék a „művészi látás” képessége.

Feladata

- A hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett, ismerjék meg és használják a régi gyermekek játékkészítő, és a népi kismesterségeket őrző emberek eszközeit, technikáit.

- A szép iránti nyitottság, természeti és tárgyi környezetünkből jövő élmények befogadására, környezetünk esztétikus alakítására való fogékonyság megalapozására
- Fantáziavilág, képzelet gazdagításával a saját elképzelések, az alkotó önkifejezés fejlődésének segítse
- Az ábrázoló tevékenységgel örömteli cselekvést éljen át a gyerek.

Vizuális tevékenységek tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

- Képalakító tevékenységek ceruzával, festéssel, zsírkrétával, ragasztással, karcolással, nyomattal
- Jelenjen meg az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése
- Plasztikai alakítás (anyagok alakíthatósága – pl. gyurmázás, origami – különböző anyagok felhalmozódása, ajándékkészítés, bábkészítés, játékkellék készítése)
- Építés (tér alakítása, átrendezése)
- Népi technikák agyagozás fonal használattal: sodrás, fonás, szövés, fonalkép, hímzés
- rongy felhasználásával: szövés, textilkép
- egyéb: írókázás, batikolás, növény szövés, koszorú kötés, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, termésekből báb, hangszer, kép, mézeskalácssütés

Óvodánk életét színesítő alkalmak

- Karácsonyi vásár az elkészült alkotásokból
- Barkácsdélután szülőkkel
- Kiállítás rendezése az elkészült munkákból

Óvónő szerepe a vizuális tevékenységekben

- Megfelelő hely biztosítása az alkotómunkákhoz, illetve az elkészült alkotások tárolásához
- Elegendő idő, és pozitív, a tevékenységet bátorító légkör (kötetlen formában kezdeményez, akár több napon át tartó tevékenykedés lehet)
- eszközök biztosítása, ill. biztonságos használatának elsajátítása ill. megtanítása
- A gyermekek fejlettségi szintjének felmérése
- Sokoldalú, változatos tevékenységek biztosítása
- Új technikák kipróbálása, megfelelő alkalmazása
- Hagyományos technikák megismerése

❖ Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikus alakítására, esztétikai élmények befogadása

❖ Vizuális látásmód fejlesztése

❖ természetes anyagok gyűjtése, vagy vásárlása: termések (gesztenye, csuhé, zöldségek stb.), növények (nád, szalma, vessző), állati eredetű (gyapjú, toll, viasz, bőr), textilek, fonalak, agyag, kavics stb.

❖ alkotómunka közben és után az esztétikus környezet iránti igény kialakítása

❖ szülők bevonása a gyűjtésbe, közös alkotásokhoz, kiállításokhoz

❖ ízlésformálás

❖ A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

❖ Kialakul helyes ceruza és eszközhasználatuk

❖ Emberábrázolásuk, teljes alakos, részletes

❖ Képet alkotnak elképzelés vagy emlékezetalapján

❖ Alkotókedvük erősödik, önbizalmuk nő

❖ A felhasználásra kerülő anyagok használatának hatására fejlődik találékonyságuk, fantáziájuk, kreativitásuk

❖ Törekszenek a teljes felület kitöltésére, változatos szín és díszítőelemek használatára, tiszta munkára

❖ A népi technikák, ősi mesterségek megismerése a magyarságtudatot erősítik

❖ A maguk által készített játékok színesítik játéktevékenységüket, miközben finommotorikus készségük fejlődik

Anyanyelvi nevelés feladatai a vizuális tevékenységekben

A tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozással a spontán beszéd formáinak fejlesztése (megszólítás, szándéknyilvánítás, véleménynyilvánítás, döntés,

ábrázoltak szóbeli elmondása, eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatása utáni élmények megbeszélése). Szókincsbővítés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket. Egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat. Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl.: nyuszi, cica). Emberábrázolásukban megjelenik a részformák (pl.: szemöldök, szempilla, fülbevaló stb.). Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.

Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, nyírás, ragasztás). Önállóan díszítenek.

Az óvónő irányításával képesek az anyagok alakíthatóságának szabályait felismeri betartani.

Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében.

Örülnek egyéni és közös kompozíciójuknak. A közös munkák értékelése során saját műveikkel kapcsolatos szóbeli véleményt nyilvánítanak, megfogalmazzák értékítéletüket. Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne. Szívesen készítenek ajándéktárgyakat. Az eszközöket képesek önállóan elővenni, tisztántartásukban, elrakásukban közreműködnek.

Érdeklődnek az új technikák megismerése iránt, szívesen megismerik azokat.

Összegzés

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, önkifejezés, öröm forrása a gyermek számára. A változatos cselekvések biztosítják a gyermek alkotókészségének fejlődését. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek gyakorlása által gazdagodnak.

A természetes anyagok sokrétű lehetőséget biztosítanak a manuális tevékenységek gyakorlására. A népi kultúra tárgyai, forma és színvilága ma is követendő modellt állítanak

elénk. Megerősítő légkörű környezetben a gyermek szívesen alkot. Alkotómunkájának eredményei személyiségének fejlődését tükrözik.

5.3.4.1. A környezet esztétikája

Célja

Esztétikus környezet kialakítása, fenntartása.

Feladata

Megteremti az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékkövető szerep által. Megláttatni a szépet a környezetben. Ízlésformálás.

Óvónő szerepe

- Személyes példájával modell a gyerek és szülő számára
- Öltözködésével is jelzi a napok, tevékenységek másságát (pl. jeles és ünnepnapokon).
- A csoportszoba berendezését, díszítését ízlésesen formálja.
- Teret ad régi idők használati tárgyainak
- Szereti a rendet, ebben a gyerekek tevékeny részvételét is kéri.

A környezet esztétikájának személyiségfejlesztő hatása

A gyerekek is ügyelnek környezetük rendjére, tevékenyen részt vesznek annak rendben tartásában (pl. tevékenységek után, ünnepekre készülve). Ügyelnek ruhájuk rendezettségére, alkalomhoz illő ruha viselésére. Kialakul esztétikai ítélőképességük.

Összegzés

A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítélőképessége fejlődik.

A néphagyomány ápoló szemléletű nevelés része, hogy a gyermekek maguk is tevékeny részesei lesznek környezetük, óvodájuk rendben tartásában, esztétikus alakításában.

5.3.5. A külső világ tevékeny megismerése

„A gyermekeket elsősorban nem az neveli
amit mondanak nekik,
hanem az amit látnak, amiben élnek”
/Csőgl János/

Célja

- Szűkebb és tágabb lakókörnyezet megismerése, szülőföldhöz való érzelmi viszonyulás alapozása
- A néphagyományok az ehhez kapcsolódó tárgyi kultúra megismerése, értékeinek hangsúlyozása
- Szűkebb és tágabb természeti környezet megismerése
- A környezettudatos magatartás megalapozása, szokásrendszer kialakítása
- A környezet megismerése közben mennyiségi formai, nagyságbeli, térbeli, síkbeli, tapasztalatok szerzése.

Feladata

Az élő és élettelen világ változásainak megfigyelése, megfigyeltetése az évszakok körforgásában. A család a közösség mint összetartó erő, érzelmi kapocs – szemlélet megalapozása

Tárgyi épített környezetünkben való eligazodás segítése, szabályok megismerése, baleset megelőzés.

Megteremti a környezeti nevelés és a néphagyomány ápolás helyi feltétel- és tevékenységrendszerét amelyben a gyerek egyénileg és közösen új ismeretekhez juthat.

Természet- és környezetvédelem a gyerek életkorának megfelelő szinten szemléletformálás kommunikációs készség fejlesztése.

Környezeti nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományhoz

Hagyományos óvodai ismeretanyag a család, az óvodai környezet, emberi test, sport, foglalkozások, közlekedés, napszakok, évszakok, állatok, növények, színek, intézmények az óvoda környékén, anyagok.

- Család: családtagok, neveik ismerete, család lakcíme, otthon berendezése, otthoni munkák, szülők foglalkozása
- Óvodai környezet: csoportok, óvoda helyiségei, óvodai dolgok, óvoda környezetében lévő intézmények: posta, bolt, művelődési ház, iskola, egészségügyi szolgálat, gyógyszertár. Környezetükben lévő esztétikai alkotásokkal: szobrok, Szt. István park, Falumúzeum.
- Emberi test: testrészek, érzékszervek ismerete, funkciójuk. Mozgás a sport, egészségmegőrzés, tisztálkodás, vitamindús étkezés. Betegség, orvos, orvosság. Egészségünk érdekében dolgozó emberek munkájának megismerése.
- Közlekedés: gyalogos közlekedés szabályai, járművek csoportosítása funkciójuk alapján (személyszállítás, teherszállító) közlekedésük helye alapján (földi, vízi, légi). Tegyenek összehasonlítást nagyságuk, gyorsaságuk szerint. Közlekedésben dolgozók munkája.
- Évszakok: szépségeinek, jellegzetességeinek megfigyelése. Időjárás változásai, öltözködésünkkel való összefüggés tudatosítása a különböző évszakban. Növények változásai, állatok viselkedése, emberi tevékenységek.
- Idő: Hónapok, napok, napszakok
- Állatok: tulajdonságaik megismerése, csoportosításuk különböző szempontok alapján (külső jegyeik, életmódjuk, életterük, földrajzi helye, hangjuk).
- Növények: megismerésük, csoportosításuk (gyümölcs-zöldség-virág). Megfigyelések, tevékenységek szervezése évszakokhoz kapcsolódóan.
- Színek: alapszínek, azok árnyalatai, ismerete, színek keverése
- Anyagok: környezetünkben található tárgyak anyagainak megismerése, megnevezése. Csoportosítások (élő-élettelen, halmazállapotuk, keménységük, súlyuk, éghetőségük, mágnesezhetőségük)

Az ember a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek erősítik:

- Az évszakok változásaiból adódó, időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve.
- Időjárás változásaiból fakadó a hagyományok, népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (pl.: palántanevelés, növényápolás, udvarrendezés)
- Hagyományos népi tevékenységek: termések, gyógynövények gyűjtése, szüretelés, befőzések
- Rendszeres környezetmegfigyelő séták (természeti és hagyományos tárgyi emlékeinkkel való ismerkedés)
- Állatok gondozásának megfigyelése, téli és nyári gondoskodás a madarakról (Madárbarát Óvoda)
- Jeles napok, ill. néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink előtti készülődések
- Környezettudatos viselkedés megalapozása (pl. óvodai projektek szervezése Állatok világnapján, Föld napján, szelektív hulladékgyűjtés tudatosítása)
- A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyerekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel
- célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés
- a természet kincseinek alkotó módon történő átalakítása (pl. termésbáb)
- a természet kincseinek gyűjtögetése, nézegetése, válogatása, játékukban való felhasználása (pl. kavicsok, csigaházak stb.)

Környezetvédelem

Védjük közvetlen környezetünket (a Földünket, a vizeinket a levegőt, az élővilágot)

Kirándulásokat, játékos vetélkedőket, kiállításokat szervezünk, kertészkedünk, udvart gondozunk.

A környezettudatos magatartás kialakítása érdekében megismerkedünk a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás fontosságával. Komposztálunk.
Óvodánk madárbarát óvoda, odúkat helyezünk el a fákra, hogy a madarak költőhelyet biztosítsunk. Madáritatót alakítottunk ki a kiskertben, télen etetjük a madarakat.
Sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását.
Az élővilág sokoldalú megfigyelésévek, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.

Óvónő szerepe a külső világ megismerése nevelés folyamatában

- Néphagyományok, tárgyi kultúra, természeti szépségeink megismerése, tapasztalatszerzési lehetőségek, tervszerű biztosítása (konkrétumok megtervezése)
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a társas kapcsolatokban és a környezet alakításában (irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével tevékenységekből adódó tapasztalatok közös összegzésével
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire épít
- A gyerekek által használt tárgyi eszközöket hozzáférhetően, biztonságosan helyezi el.
- Törekszik az élő és élettelen világ sokoldalú megismertetésére
- Ráirányítja a figyelmet a régi népszokásokra
- Alakítja a tiszta, rendezett környezet iránti belső igényt
- Hagyományos népi életmódot megismertető, vagy környezetalakító munkálatokat szerez a családtagokkal együtt (pl: udvarrendezés, palántaültetés, hazánk nevezetességeit megismerő közös családi óvodai kirándulások, jeles napokhoz fűződő szokások közös megtartása)
- Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezet személyiségfejlesztő hatása

- A gyerekek tapasztalatokat szereznek a természetben megfigyelhető változásokról
- Észreveszik a természetben található kincseket
- Környezettudatos magatartásuk megalapozódik
- Ismerkednek növényekkel, házi-, erdei és vadállatokkal
- Képessé válnak a környezetünkben található élőlények óvására, védésére, életkornak megfelelően ezek gondozására
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteket szereznek
- Alapvető képességeik fejlődnek
- Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- Közös tevékenységek során megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást, különbözőségek elfogadását növekszik türelmük
- A különböző eszközök, tevékenységek megfigyelése, megtapasztalása által nő bennük az emberi munka megbecsülése
- Megtanulják, hogy a gondosan végzett munka meghozza gyümölcsét
- Kialakul bennük a hagyomány tisztelete
- Megfelelő testi-, lelki-, szociális érettséget érnek el, ami az iskolakezdéshez szükséges

Anyanyelvi nevelés feladatai a környezeti nevelésben

- A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének tevékenységeiben célként és eszközként egyaránt megvalósítható
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, ismeretszerzés sokoldalú biztosításával a gyerekek aktív és passzív szókincsének gyarapítása
- A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása
- A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyerekek alkalmazzák a köszönés, megszólítást, bemutatkozást, véleménynyilvánítást, szándékaik kifejezését.
- Kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Magabiztosan tevékenykednek közlekednek az óvoda helységeiben, kommunikálnak társaikkal és az óvoda felnőtt dolgozóival. Tudják óvodájuk nevét.

- Tudják családjuk nevét, családtagjaik pontos nevét, lakcímét, foglalkozását, saját születési helyüket és idejüket.
- Ismerik testrészek neveit, funkciójukat, igényesek testük tisztaságára
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket szolgáltatásokat
- Gyakorlottak a közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket (vizi, légi, szárazföldi)
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemzőiket
- Ismerik az égitesteket
- felismerik az időrendiséget, a különböző időegységeket, nappalok, éjszakák váltakozását.
- Ismerik a hagyományokat, jeles napokhoz fűződő szokásokat
- Ismerik a háziállatok, vadállatok jellemzőit azonosságait különbségeit (élőhelyeit, életmódjukat, táplálkozásukat
- Ismerik a környezetükben található növényeket
- Ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat, lehetőség szerint gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit
- Óvják környezetük tárgyi és természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk
- A megfigyelésből adódó tapasztalataikat el tudják mondani, mesélni
- Ismernek foglalkozásokat (pl. orvos, rendőr, tűzoltó)
- Ismerik az élővilág változásai a születéstől a növekedésen, fejlődésen át a pusztulásig
- Tisztában vannak a társas kapcsolatok alakításának szokásaival, az együttélés szabályaival, az emberi érzelmekkel
- Ismerik a színeket, azok árnyalatait
- Természetes és mesterséges anyagokat megnevezik, tudják jellemző tulajdonságaikat
- Felismerik a természetben előforduló hangokat (állatok, időjárás)

Összegzés

- A külső világ megismerésének folyamatában a gyermek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi az ismereteket.
- A néphagyományőrzésből és a természet közelségéből fakadó élmények eljuttatják őt a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyományok tiszteletéhez.

5.3.5.1. Matematikai tartalom

„ A természet is a matematika nyelvét beszéli.
Aki ki van zárva ebből a bűvös birodalomból,
nem érheti fel ésszel a természet rendjének
jelentőségét”
/Paul Davies/

Célja

A környezet megismerése során szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat ismereteket, amelyek megalapozzák az iskolai élet megkezdéséhez szükséges kompetenciákat.

A matematikai nevelés szoros összefüggésben áll az életre neveléssel. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése természetes napi szituációkban valósul meg. A különböző tevékenység végzése közben megismerkednek a közvetlen és tágabb környezet viszonyaival.

Feladata

- az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása;
- a gyermekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése;
- olyan tudatosan összeválogatott eszközkészlet és tevékenység biztosítása, amely felkelti a gyermekek érdeklődését; és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését;
- a komplex matematikai ismereteket szerző, alkalmazó foglalkozásoknak vagy a kötetlen kezdeményezéseknek mindig támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;

A környező valósággal való ismerkedés során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben, játékukban megjelenik a matematika:

- párosítanak, halmazokat képeznek, számlálnak
- összehasonlító méréseket végeznek
- sorba rendeznek adott tulajdonság vagy szabályozottság szerint
- tapasztalatokat szereznek a geometria világából, síkbeli és térbeli alakzatokról
- ismerkednek a tükörképpel (szimmetriával)
- gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást

Óvónő szerepe a matematikai tartalomban

- Matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységben való alkalmazása (spontán helyzetek tapasztalatszerzésre való felhasználási alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, „problémahelyzetek" teremtése, egyéni fejlődés nyomon követése, differenciált fejlesztés lehetőségeinek kiaknázása)
- A kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradt gyerekekre, egyénre szabott képességfejlesztést végezzen.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – Matematikai tartalom

- Felismerik a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket
- Biztonságosan mozognak a 10-es számkörben
- A halmazokkal való műveletekben jártasak (összehasonlítás mennyiség, nagyság, forma, szín szerint)
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismerik az összefüggéseket
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat
- Matematikai ismereteiket, összefüggéseket tevékenységeikben is tudják alkalmazni
- Felismernek alapvető geometriai formákat, azonosságok, különbözőségüket
- Térben és síkban jól tájékozódnak, irányokat megkülönböztetik. Papíron való tevékenységnél kialakul a balról jobbra való haladási irány követése
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.

- Összehasonlításaikat szóban kifejezni, mások megállapításainak igazságát megítélni
- Tudnak számolni 10-es számkörben
- Elő tudnak állítani bontással, hozzáadással, más rendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet
- Képesek 2 halmazt párosítással összemérni
- Értik és helyesen használják a halmazokkal mennyiségekkel kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat
- Képesek hosszúságokat összemérni, mennyiségben kifejezni
- Azonosítani tudnak egyező alakú, helyzetű tárgyakat, síkbeli alakzatokat, megépíteni másolatukat
- Képesek kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat eltérő nagyságú és színű elemekből is
- Képesek geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni térbeli és síkbeli alakzatokat, megnevezni azok tulajdonságait
- Értik és követni tudják a téri és síkbeli irányokat illetve helyeket kifejező névutókat. Jobbra-balra irányokban is magabiztosan tájékozódnak

Összegzés:

Matematikai tapasztalatszerzéssel pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

Minden matematikai tapasztalat játékos formában, a gyerekek igényeihez, ötleteihez igazodva történik.

6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvodánk a következő intézményekkel, társadalmi csoportokkal, személyekkel tart kapcsolatot:

Család
Jegyző
Gyermekjóléti szakszolgálat
Önkormányzat
Nevelési szakszolgálatok
Gyermekorvos, védőnő
Iskola
Művelődési ház
Könyvtár

A kapcsolattartás rendszerében első és legfontosabb helyen áll a család. Az intézményben jó hagyományai vannak a családdal való együttműködésnek. Mindhárom nevelési színtér alapvető tényezői, az óvodapedagógusok, a gondozónő és a szülők tudatában kell hogy legyenek annak, hogy **együtt felelősek** azért, hogy a gyermekek az óvodában, a bölcsődében és a családban jól érezzék magukat és személyiségük alakulása a lehető legpozitívabb legyen.

A gyermekek nevelésében a pedagógusok és a szülők között **hatékony munkamegosztás** kialakítása szükséges. Az intézmény és család **mellérendelt** szerepet játszik a gyermek személyiségének, testi, szellemi és szociális fejlődésének, fejlesztésének feladatrendszerében.

„Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól, a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az intézmény, illetve a család teremt meg. Figyelembe kell venni a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.”

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

A kapcsolatépítés érdekében történő alapvető fejlesztési, cselekvési tennivalók:

- Helyi családi viszonyok felmérése.
- A család szocializációs szerepével foglalkozó jelentős magyar kutatási eredmények megismerése.
- Az intézmény és szülők közös cselekvési programjainak kidolgozása (szülői fórumokon).
- Az intézmény és a szülők **együttműködési rendszerének** kidolgozása.
- A pedagógusok és szülők **nevelési kultúrájának** emelése.
- A pedagógusok és szülők kapcsolatának középpontjában mindig a gyermek álljon.
- A pedagógusok lényegesen hatékonyabb segítséget nyújtsanak a szülők számára a családi neveléshez (ilyen témájú szakkönyvek ajánlása, kölcsönbe adása).
- A pedagógusok jobban ismerjék a felnőtt életkori sajátosságait.
- A szülők jobban ismerjék a pedagógusok tevékenységét és törekedjenek a pedagógusokkal való szót értésre.
- Magyarázzuk meg szemléletes, világos megfogalmazásokkal, és tegyük számukra érthetővé az óvodai bölcsődei nevelési – oktatási célokat.
- Az együttműködés legyen folyamatos, ne csak időszakos cselekvések során forduljon elő mint pl. : a szülői értekezlet.
- A pedagógusnak tudnia kell, hogy a szülők mit várnak az intézménytől, és ők milyen segítséget képesek nyújtani a családi nevelés eredményesebbé tételéhez.
- A szülők között végezzenek vélemény kutatást és az eredményeket dolgozzák ki.

A nevelési helyzet felmérése az óvoda bölcsőde és a család kapcsolatának fejlesztésében:

Tudjuk, hogy az óvodai bölcsődei és a családi nevelési színtér erősen eltér egymástól, mind céljaiban, mind feladataiban, mind módszereiben, még akkor is, ha van egy közös „elemük” - akiért vannak – és ez a gyermek.

A családdal együttműködve összhangba kell hozni a nevelési területeket megtartva azok sajátosságait. Az intézmény ne vegye át a családi nevelés funkcióját, hanem nevelési funkciójából adódóan – óvó-védő, testi, érzelmi, értelmi, szociális fejlődést, fejlesztést biztosító funkció – tervezze meg és végezze el feladatait.

A családi nevelés helyzetének vizsgálata

A megnyilvánuló, tevékenykedő gyermek bizonyos fokú tájékoztatást ad a pedagógusoknak az adott család nevelési szokásainak színvonaláról. Ez azonban nem tükrözi, nem is tükrözheti a teljes valóságot. A pedagógusnak meg kell nyernie a szülőt, hogy teljes őszinteséggel tárja fel a családjukban lévő szokásokat, értékrendeket, hogy milyen értékeket akarnak gyermekeik számára átszármaztatni. Milyen követelményeket támasztanak mindennapi nevelőmunkájukban. A szülők milyen tevékenységeket biztosítanak otthon gyermekeik számára, milyen nevelési módszereket alkalmaznak, miért és hogyan büntetnek, dicsérnek, hogyan ellenőrzik és értékelik gyermekeiket.

A pedagógusok és a szülők együttműködésének napi kérdései:

- Napi tartalmi kérdések: szocializációs folyamatok tudatosabb vezérlése mellett, az erkölcsi nevelés és viselkedéskultúra fejlesztésére fordítsák a legnagyobb gondot (a TV negatív hatása).
- Gyermekvédelmi feladatok:
  - gyermeki jogok ismerete
  - gyermekvédelmi törvény ismerete
  - veszélyeztetettség felismerése (családban megoldani).

Az együttműködés formái:

- szülői értekezlet évente 2-3
- fogadó óra igény szerint
- nyílt nap éves munkaterv szerint
- családlátogatás gyermekenként 3 év alatt egyszer, ahová szükséges gyakrabban
- rétegcsoport megbeszélés (pl.: veszélyeztetett gyermekek szülei) szükség szerinti időközönként csak igen indokolt esetben
  - levelezés
  - szülői közösség működésének biztosítása
- szülői fórumok a szülők igénye szerint
- „munkadélutánok” aktuális eseményeket megelőzően
  - óvodai ünnepélyek
- a szülők bevonásával (helyi nevelési program)

- közös kirándulások a családokkal
- játszó – munkadélutánok

Az együttműködés módszerei:

- tájékoztatás, tájékozódás,
- beszélgetés, párbeszéd,
- megbeszélés,
- nevelési tanácskérés, adás,
- felkérés, megbízás.

Az együttműködésben egyértelmű a mellérendelt viszony. Az óvodának bölcsődének, és a családnak egyaránt fontos közlendője van a másik fél számára. Társadalmilag és a nevelésben mindketten egyenjogúak. (Kölcsönösen kicserélik-e a nevelési tapasztalataikat.)
A szülői szervezet ellátja a szülői képviseletet, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki.
Az óvodai, szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Megállapításáról tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót. A gyermekek, tanulók nagyobb csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet, a nevelési- oktatási intézmény vezetőjétől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője, tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

„Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szakszolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.”

ÓNOAP

Rendszeres kapcsolatot tartunk:

- a testi és szellemi, valamint erkölcsi fejlődésben veszélyeztetett óvodásaink érdekében:

- jegyző,
- gyermekjóléti szakszolgálat,
- gyermekorvos, védőnő

❖ értelmi fejlődésben lassúbb ütemben haladó, lemaradó gyermek fejlesztése kapcsán:
- nevelési szakszolgálatokkal.

❖ az óvoda zavartalan működésének biztosítása kapcsán:
- önkormányzat, polgármesteri hivatal.

❖ vezetői és testületi szinten:
- általános iskola

Programunkban leírt hagyományok megismeréséhez nagy segítséget adhat a helyi Vankóné Dudás Juli Emlékházzal való kapcsolat tartása. Az ott kiállított használati és berendezési tárgyak betekintést engednek dédszüleink életébe, kultúrájába. Az ünnepeket, házi- és házkörüli munkákat, hagyományokat valósághű festmények szemléltetik. Az emlékházban megrendezésre kerülő programokon óvodánk lehetőség szerint részt vesz.

7. GYERMEKVÉDELEM, ESÉLYEGYENLŐSÉG

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír.

A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő család. Nőtt a munkanélküliség és ezzel arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett.

Gyermekeink zavartalan fejlődéséért, a szociokulturális ártalmak enyhítéséért felelősek vagyunk. Az óvodai gyermekvédelmi munka magába foglalja a minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztését. Ennek alapja a gyermek és környezetének alapos megismerése. Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében. Mentálhigiéniás óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás gyermekre kiterjedő preventív tevékenység szervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Más szociális ellátáshoz hasonlóan a gyermek- és ifjúságvédelem két nagy területre bontható:

a) alapellátás
b) szakellátás

A gyermekvédelem elsődlegesen meghatározó szerepe a prevenció. A jelentősége: biztosítja a gyermek testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének feltételeit, megteremti a lehetőséget a nem megfelelő családi környezetben élő gyermekeket veszélyeztető okok, ill. ezekből eredő káros hatások megszüntetését.

A veszélyeztető tényezők ritkán jelentkeznek, váratlan és súlyos formában ezért van jelentősége a kellő időben történő beavatkozásnak.

Legfontosabb feladatunk a felderítés, jelzés, nyilvántartás.

Érdekünk a folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, szülők felé tanácsok, javaslatok adása nem bántó és sértő módon.

Minden év kezdetén felmérjük gyermekeink családi helyzetét, megvizsgáljuk az egészségügyi vagy szociális veszélyeztetettség okait. Nyilvántartásba vesszük az intézménybe járó hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekeket.

Kapcsolatot tartunk a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Megyei Nevelési Tanácsadóval. Közreműködünk a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében.

Tájékoztatást nyújtunk arról, kit lehet megkeresni gyermekvédelmi problémákkal kapcsolatban. Felvilágosítást adunk az igénybe vehető segélyekről, térítési díjkedvezményről.

Gyermekvédelmi programjának célja, feladatai:

A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.
A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg.
A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége s ebben az intézmény kiegészítő szerepet játszik.

Gyermekvédelmi programunk tartalma:

Hátrányos helyzetű gyermek:
Alapvető szükséglete kielégítéseik lehetőségük korlátozott. Családja szűkebb társadalmi környezet az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat. Normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült.
Segítése:
Támogatással, sikerélményhez juttatással, lehetőség szerint társadalmi integrációval (programokba, rendezvényekbe való bevonással).
Veszélyeztetett gyermek:
Testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy gondozó környezet nem biztosítja, Hátrányos helyzet legsúlyosabb esete.
Segítése:
Szakemberek által nyújtott támogatás, fejlődési lehetőségek javítása, anyagi segítség, meleg érzelmi légkör biztosítása.
A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek:
Differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése érdekében biztosítani kell az intézményben logopédus alkalmazásával a speciális fejlesztést, illetve a Nevelési Tanácsadóval és a Szakértői Bizottsággal való kapcsolatrendszer keretében nyújtunk további segítséget. Minden gyermek részére térítésmentes szolgáltatásként biztosítjuk a folyamatos egészségügyi ellátást. A gyermekjóléti szolgálatnál, az önkormányzatnál kezdeményezzük a szociális helyzet alapján adható kedvezmények, ingyenes ellátások biztosítását a rászoruló családoknak.

Feladataink

A gyermek a nevelőtől nagyobb figyelmet kapjon. Szülői értekezletek, fogadó órák, családlátogatások, közösségi életbe bevonása. A család és nevelő jó, bizalmas kapcsolatának megteremtése, hogy a szülő és a nevelő is elmondhassa az észlelt problémákat. Meg kell győzni a szülőt a helytelen nevelési módszeréről. Támogatásokról felvilágosítást adni, segíteni. Szükség esetén a gyermeket az egyéni bánásmódban részesíteni.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos egyéb feladataink:
Gyermekvédelmi továbbképzéseken való részvétel,
Szükség esetén családlátogatás,
Nyilvántartásba vett gyermekek egyéni fejlődésének értékelése,
Gyermekeink gyermekvédelmi szempontból való nyilvántartása,
A tanköteles korú gyermekek felkutatása.

A kapcsolattartás formái

Családlátogatás
Szülői értekezlet
Egyéni elbeszélgetések logopédussal, gyermekorvossal, védőnőkkel

7.1. Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Óvodánkban is fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek helyzetéből adódó szociális hátrányok enyhítéséért tevékenykedjünk. Biztosítani szeretnénk gyermekeink számára a nyugodt, biztonságos, tiszta, családias környezetet. Óvodapedagógusaink együttműködve a gyermekvédelmi felelőssel, az ehhez kapcsolódó szakemberekkel, intézményekkel folyamatos kapcsolatot tartanak a problémák enyhítése, megoldása érdekében.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

1. Környezeti okok, ill. családi körülmények

- elhanyagolás
- időhiány szülők részéről
- család életvitele, értékrendje
- nevelési hiányosságok

- kettős nevelés
- érzelmi sivárság
- szülők válása

2. Anyagi okok

- munkanélküliség
- szülő csökkent munkaképessége
- a keresetüket nem a család elengedhetetlen szükségleteikre fordítják

3. Egészségügyi okok

- születési rendellenesség
- tartós betegség
- idegrendszeri, pszichés zavarok
- higiénés hiányosságok.

Óvodapedagógusok feladatai:

A szociális hátrányok feltérképezése: családlátogatás, beszélgetés gyermekkel, szülőkkel.
A fennálló problémák jelzése a megfelelő szakember, intézmény felé a hátrányos helyzet enyhítése érdekében A hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek felvilágosítás, segítségadás
A gyermekek egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése (védőnő, szakorvosok).
Tájékoztatás a családellátó tevékenységről, valamint szociális juttatásokról étkezési, tanévkezdési támogatás. Hatékony intézkedés, a gyermeket veszélyeztető helyzetben. A rászoruló gyermekeknek segítségnyújtás, gyűjtés: ruha, cipő, játék.

7.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése

Törvényi háttér

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról kimondja, hogy

„Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az

Alaptörvény II. és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira a következő törvényt alkotja:
1. § Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.
2. § Az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket e törvény rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni."

Egyéb rendelkezések:

„27. § (1) Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,
a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy
b) amelynek megszervezéséhez az állam
ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy
bb) közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás).
(3) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen valamely személy vagy csoport
a) jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban
b) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.
28. § (1) Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha az oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy az oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri."
vagy csoportok alakítását; feltéve, hogy emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6.§ 2 (h) pontja kimondja, hogy
„Az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ. Az óvoda pedagógiai programja meghatározza a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket."

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések hosszú távú céljai

A helyi szükségletek, a jogszabályi követelmények és a támogatási rendszerhez történő illeszkedés együttesen határozzák meg azokat a célokat, amelyek mentén az óvoda haladhat. A hosszú távú céljaink egybeesnek azokkal a - társadalmi- célokkal, amelyeket többek között a közoktatási, az esélyegyenlőségi törvény, a vonatkozó rendeletek, a hazai és EU pályázati

források, a település esélyegyenlőségi programja, s nem utolsó sorban az országos és intézményi Óvodai Nevelési Program megfogalmaz. Azaz, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének hosszú távú célja:

- a társadalmi kohézió erősítése,
- a hátrányt szenvedők társadalmi integrációja,
- élethosszig tartó tanulás megalapozása

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. Az IPR és az európai támogatással megvalósuló egyéb lépések, tehát nem szociális, hanem nevelési/pedagógiai irányultságúak. Minden lépés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő - a beiskolázhatóságot biztosító - fejlődését szolgálja.

Ennek részterületei:

- a szociális hátrányok kompenzálása
- az intézményi kapacitások fejlesztése-
- a pedagógiai munka, a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítése.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A helyes és szükséges intézkedések alapja a tájékozottság. Minden óvodapedagógus feladata és felelőssége, hogy folyamatos kapcsolatot tartson óvodásaink szüleivel, a gondviselőkkel. A napi találkozások, beszélgetések mellett fontos szerep jut a családlátogatásoknak és szülői értekezleteknek. Normális körülmények között ebben a kommunikációs rendszerben fény derül az intézkedést igénylő problémákra. Fontos a gyermek, napi tevékenységének nyomon követése, a magatartás, viselkedés gyors változásának felismerése, esetleges sérülések észlelése. Figyelmeztető jelzés a társas kapcsolatokban megjelenő helytelen magatartás, viselkedési rendellenesség, a pszichés fejlődészavara. Szükség esetén szakembertől kell diagnózist, módszertani útmutatást kérni a szükséges intézkedések, tennivalók megállapításához. A veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, a pszichés fejődési zavarokkal, egyéb fejlődési rendellenességgel küzdő gyermeknek is joga van egyéni fejlődési sajátosságaihoz igazodó pedagógiai környezethez.

7.3. Óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése

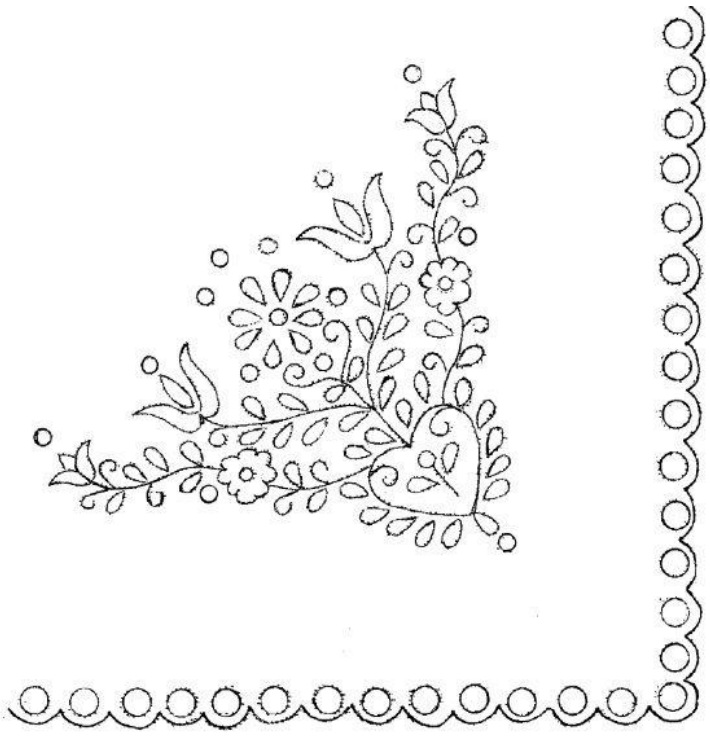
Célunk:

Minden hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetet gyermek óvodába járásának elősegítése. Együttműködve a családdal, gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, szakmai és szakszolgálatokkal, segítő civil szervezetekkel.

Célunk még, hogy óvodai nevelő-fejlesztő munkánkkal segítsük az esetleges kulturális és szociális hátrányok leküzdését, biztosítsuk, hogy a ránk bízott gyermekek iskolaéretté váljanak.

Feladataink:

- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett óvodás korú gyermekek felkutatása.
- Kapcsolat felvétele a családdal (meggyőzés az óvodába járás fontosságáról, bizalmas segítő kapcsolat kialakítása).
- Beóvodáztatás. (ingyenes étkezés felmérése, használt ruha adományozása, tanácsadás)
- Családlátogatás a gyermekvédelmi felelőssel.
- Érzelem gazdag, családias légkör kialakítása az induló csoportban, hátrányokkal küzdő gyerekek befogadása, elfogadtatása (személyes példaadás)
- Gyermekek fejlettségállapotának felmérése, ha szükséges a megfelelő szakszolgálathoz történő irányítása. Egyénre szabott, a gyermek fejlettségének, szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztés, fejlesztőpedagógus bevonásával.
- A hátrányok csökkentésével az esélyegyenlőség növelése, iskolára való felkészítés.
- Nyitott óvodai működés fenntartása, szülői házzal való folyamatos kapcsolat építése, hiányzások minimalizálása.
- Jelzőrendszer működtetése védőnői hálózattal, gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal, iskolával, szakmai és szakszolgálatokkal, önkormányzattal, segítő civil szervezetekkel.
- Iskolai átmenet támogatás.

FELHASZNÁLT TÖRVÉNYEK

1. 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
2. Alapító okirat
3. Az ENSZ Gyermek jogairól szóló Egyezménye
4. A 255/2009 (XI.20) Kormányrendelet
5. A Nemzeti Köznevelési Tv. (2011. évi CXC tv.)
6. A Nemzeti Köznevelési Tv. módosításáról szóló (2012. évi CXXIV. tv) rendelet
7. A nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet
8. A 229/2012. (VIII.28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról, Pedagógiai Program
9. 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
10. 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
11. 2013. évi CXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC tv. módosításáról
12. A Kormány 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

***Az óvodai nevelési program érvényességi ideje**:Hatályba lépés időpontja: 2016. szeptember hó 01. nap*
Érvényes a kihirdetés időpontjától visszavonásig.
Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a TEVÉKENYSÉGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM.
Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:
1. A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
2. A partneri igények változása
3. A program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt.

A programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- *Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, az óvoda vezetőségének.*
- *Írásbeli jegyzőkönyv a módosítás elfogadásáról.*
  Módosítás: 2018.09.01. (ONAP módosításai alapján)

A program nyilvános dokumentum:
Megtekinthető: Intézmény irodájában

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda Szülői Munkaközösségének képviselői:

A megkapott Nevelési Program összeszedett anyag, átlátható formában, mindenre kiterjedő részletességgel szól az óvoda nevelési elveiről, személyi és fizikai feltételeiről, melyek megfelelnek a valóságnak és hűen tükrözik a nevelés valódi folyamatát.
Nem tudunk és nem is szükséges hozzáfűznünk mást a programhoz
A nevelési programot az SZMK véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....

dátum, aláírás

Módosítva:

„A pedagógiai program értékrendje összhangban van az Óvodai nevelés alapprogramjával, azzal az óvoda és gyermekképpel, azokkal az elvárásokkal, melyek ott kifejtésre kerültek. Intézményünk sajátossága a néphagyományőrzés, mely keretein belül a gyermekek életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően tevékenykedtetés, tapasztalás útján szereznek élményeket, tapasztalatokat. Úgy gondoljuk, hogy az őket körülvevő digitális világban szükséges hagyományaink, a nemzetünkre jellemző kultúra átadásának kiemelt fontossága, mellyel segítjük nemzeti identitástudatuk kialakulását.”

Dátum: 2018.08.30.

***Módosítva** 2018. augusztus 30.*

Hétszínvirág Óvoda nevelőtestülete
A módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta

Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma***: 128-1/2018.*** **.....**
nevelőtestület nevében

.....
óvodavezető

dátum

.

Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda Vácegresi Mesevár Tagóvodája

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Néphagyományőrző, természet közeli, családokkal együttműködő, a kisebbségi identitástudatot megalapozó óvodai program.

Vácegres

2018.

OM: 032841

Készítette: Legéndiné Sztraka Éva
tagóvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés ..... 3.
1.1. Óvoda adatai ..... 4.
1.2. Intézményünk bemutatása ..... 5.
1.3. Nevelési koncepció ..... 6.
2. Gyermekkép, Óvodakép ..... 7.
3. Óvodai élet megszervezésének elvei ..... 10.
3.1. Személyi feltételek ..... 10.
3.2. Tárgyi feltételek ..... 11.
3.3. Szervezeti keretek ..... 12.
3.3.1. Hetirend ..... 12.
3.3.2. Napirend ..... 14.
3.4. Pedagógiai munka dokumentációi ..... 16.
4. Néphagyományőrző óvodai program ..... 22.
4.1. Célja, feladatai ..... 23.
4.2. Hagyományőrző tevékenységek tartalmi elemei ..... 25.
4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés ..... 28.
4.4. Nevelési feladatok ..... 29.
4.4.1. Az egészséges életmód kialakítása ..... 30.
4.4.2. Érzelmi, erkölcsi közösségi ..... 33.
4.4.3. Anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása ..... 36.
5. Óvodai élet tevékenységformái ..... 39.
5.1. Játék ..... 39.
5.2. Munka ..... 43.
5.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás ..... 45.
5.3.1. Mozgás ..... 45.
5.3.2. Verselés-mesélés ..... 48.
5.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ..... 53.
5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ..... 57.
5.3.4.1. Környezet esztétikája ..... 60.
5.3.5. Külső világ tevékeny megismerése ..... 61.
5.3.5.2. Matematikai tartalom ..... 68.
6. Az óvoda kapcsolatai ..... 71.
7. Gyermekvédelem, esélyegyenlőség ..... 76.
7.1. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának terve ..... 79.
7.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése ..... 82.
Integráltan nevelt cigánygyermekek etnikai programja ..... 87.

1. BEVEZETÉS

Lehet gyermeket könyvből nevelni
De minden gyermekhez más könyv kell.
(T. Gordon)

Nevelés - felfogásunk: Az általunk nevelt gyerekek nép és hazaszeretete mélyből fakadó és hiteles lesz. Az óvodáskorú gyermekeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen és ezáltal hiteles és követendő mintákat kapjon. A régi idők emberének életét meghatározta a család és a természet szeretete. A hagyományőrzéssel nem a régi időket akarjuk visszahozni, hanem megmenteni belőle azt, ami érték. Az értékek megőrzésén túl, átadni, újra élővé szeretnénk tenni őket. Mert ezek az értékek mai világunkban is követendők és ezeknek az értékeknek a hiányát érezzük legjobban. Óvodai nevelésünk célja az is, hogy óvodásaink nyitott, család-, haza- és természetszerető felnőttekké váljanak. A gyerekeken keresztül a szülők érdeklődését is ráirányítjuk a hagyományőrzésre, így a családokkal együttműködve hatékonyabban érhetjük el céljainkat. A Galga-mente bőséges népi jellegű forrásanyaga alapként szolgál Óvodai Programunk megvalósításához.

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, kiegészítve a cigány kultúrából azon hagyományokkal, szokásokkal, a kettős identitás erősítésére, a cigánykultúra továbbörökítésére.

1.1. Az óvoda adatai

A székhely óvoda neve:	**Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda**
Az óvoda címe:	2183 Galgamácsa, Vasút utca 6.
Telefonszáma:	06-28-610-625 gmovi2183@gmail.com
Tagintézmény neve, telefonszáma:	**Galgamácsai Hétszínvirág Óvoda Vácegresi Mesevár Tagóvodája** 2184 Vácegres, Kossuth L. utca 1. 06-28-780-525
Az intézmények fenntartói:	GALGAMÁCSA ÉS VÁCEGRES NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA TÁRSULÁSA 3. Galgamácsa Község Önkormányzata 2183 Galgamácsa, Petőfi S. u. 105. 4. Vácegres Község Önkormányzata 2184 Vácegres, Kossuth L. u. 1. .
Az óvoda alaptevékenysége:	850111 Óvodai nevelés Ezen belül további speciális tevékenység: Környezetkultúra nevelés, környezetvédelem Tehetséggondozás 890114 A hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok családok életminőségét javító program 852012 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása 56912 Óvodai intézményi étkeztetés
Az óvodai csoportok száma:	Galgamácsa: 3 csoport Vácegres: 1 csoport

1.2. Intézményünk bemutatása

Galgamácsa, Vácegres, észak-magyarországi községek, a Galga völgyében fekszenek. Lakosainak száma csökkenő tendenciát mutat. Nincs munkalehetőség, ezért a fiatalok elköltöznek a városokba.

Természeti környezete enyhén lankás, dombos, kertes házakkal, Galgamácsa egy lakóteleppel övezett terület.

Az óvodák önkormányzat által fenntartott, részben önálló intézmények.

A lakosság összetétele: törzslakosok és leszármazottaik, Budapestről kitelepült családok, az ország más részeiről betelepült családok.

A lakosság összetétele, óvodai létszámok: településenként változó.

Vácegres: A fiatal kisgyermekes családok aránya a lakossághoz képest jó, a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek létszáma (50%) miatt sok gyermeket nem a helyi óvodába íratnak be.

Galgamácsa: A fiatal kisgyermekes családok száma jelenleg elég magas, ami az óvodai létszámoknál is megmutatkozik.

A szülők munkavállalási lehetősége szorosan összefügg gyermekeik óvodai elhelyezésével. Ez irányú elvárásaiknak igyekszünk eleget tenni.

Az óvoda 3 éves kortól legfeljebb 8 éves korig biztosítja a gyermekek ellátását.

1.3. Nevelési koncepció, felfogás

Nevelőtestületünk dolgozói a **Néphagyományőrző** Óvodai Nevelési Programja alapján dolgoznak.
Úgy érezzük azonosulni tudunk a program szellemiségével. **Nevelőközösségünk meggyőződése szerint a családhoz, a földhöz, a néphez, a hazához fűződő erős érzelmi kötődést már az óvodáskorban érdemes megalapoznunk, hiszen ebben a nyitott és fogékony életkorban átélt élmények egy életre szóló útravalót adnak gyermekeinknek.** A program igazodik a családok és a gyerekek szociális igényeihez. A cél és feladatrendszerét elfogadjuk, egyetértünk vele. A gyermekközpontúság, nevelésközpontúság amely a **néphagyományokon** keresztül és a **néphagyományok** által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. Ezzel a programmal meg tudjuk őrizni eddigi szokásainkat, hagyományainkat,rugalmasan dolgozhatjuk fel elképzeléseinket a jövőben is.

Hitvallásunk, meggyőződésünk fontos eleme az is, hogy az "ünnepelni tudás" képességének alakítását a néphagyomány-ápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyerek évről-évre örömmel vesz részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számára az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyereket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyerekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérzik az ünnepnapok "másság"-át, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az "ünnepelni tudás" képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

A néphagyományőrző pedagógiai program elkötelezettséget vállal a magyar óvodai nevelés időtálló értékeiért és hagyományaiért.

Erkölcsi és magatartásbeli értékek: Az „én" tisztelete, a másság elfogadása. /a cigány kisebbséghez tartozók elfogadása/, nyitottság, őszinteség, szeretet, udvariasság, a család, a haza szeretete, felelősségtudat.

Kulturális értékek: a kultúra iránti érzékenység, a hagyományok tisztelete, a természetes környezet védelme, az ember és a környezet harmóniája, z „élet" tisztelete.

Eszmei értékek: humanizmus és demokratizmus.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
A gyermek fejlődő személyiség, fejlődés és genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő),

A gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok

csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Céljaink, feladataink

A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével. A gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása. A néphagyomány-ápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok aktív együttműködésével.

Célunk a kisebbségi kultúra ápolása, a hagyományok továbbörökítése, különös tekintettel a mese, a vers, az ének, a zene és a manuális tevékenységek által.

Célunk továbbá, hogy gyermekeink egészséges életvitele, biztonságos, harmonikus fejlődése biztosított legye az egyéni és eltérő ütemük figyelembevételével. A másság tiszteletének és elfogadásának eredményeképpen a kölcsönös együttműködés kibontakoztatása a játékon és a különböző érzelem gazdag. életkornak megfelelő hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül. Célunk még a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek felkarolása, segítése, részképesség-zavaraik kiküszöbölése egyéni fejlesztések beépítésével. Törekvésünk, hogy a közös cselekedetek folyamatában a gyermekekben alapozódjanak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására.

Programunk alapfeladatai:

- az egészséges életmód kialakítás
- a közösségi nevelés
- az érzelmi – erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A néphagyományőrzésbe ágyazódó gyermeki tevékenységformák:

- játék
- mozgás
- a külső világ tevékeny megismerése
- az esztétikai tevékenységek

A gyermek ezen tevékenységek gyakorlása során tanul. A program a tanulást nem kezeli különálló tevékenység-formaként.

A hagyományőrzést szolgáló feladatok: a hagyományok gazdag tárházából a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket adó, cselekvésre késztető elemek kiválogatása, és azoknak a nevelés folyamatába való beillesztése. Az óvodai nevelésben a néphagyományőrzés folyamatosságát a mindennapok hagyományőrző tevékenységei és a jeles napok tevékenységei adják. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket fokozó alkotások kiválogatása, és ezeknek a programba fűzése képez fontos feladatot.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

„A gyermek nem az életre készül,
hanem él.
/Horn György/”

3. 1. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói	
1. Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógusok száma	1 fő
2. Középfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus / törvény által engedélyezett	1 fő
3. Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák száma/	1 fő
4. Egyéb munkakörben alkalmazott /pedagógiai asszisztens/	-
5**. Közalkalmazottak létszáma**	**3 fő**

Az intézményben, egyéb munkakörben foglalkoztatott: 1 fő utazó logopédus.

Nevelőmunkánk alapjaként hangsúlyozzuk a következőket:

- A gyermekszeretet, a gyermek megértése, az iránta való bizalom, a gyermeki jogok maradéktalan érvényesítése.
- A gyermekekkel való együttműködő, demokratikus nevelői attitűd, ahol a gyermekek véleménye, elképzelése és ötlete is teret kap.
- A szeretet teljes, állandó biztonságot adó légkör, a barátságos kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtése
- A nevelőmunka eredményessége érdekében együttműködő pozitív munkakapcsolat kialakítására törekszünk a nevelőtestület, valamint a nevelőmunkát segítő foglalkoztatottak között.
- Az óvoda kollektívája hivatástudattal látja el a rábízott gyermekek nevelését.

Az intézmény dolgozóinak munkaideje

A nevelés egész időtartamában biztosított óvodáinkban az óvodapedagógusok jelenléte, két óra átfedési idő biztosított.
Óvodapedagógusok: 7.30- 16 óráig biztosított jelenlétük az intézményben,
Dajkának: 7.30-16.00
Az óvodai csoportok száma: Vácegres: 1 csoport

3.2. Tárgyi, dologi feltételek

Az óvoda épületének legfőbb jegyei:

Vácegres:

Az épület 1971-ben 2 csoportos, főzőkonyhás óvodának épült. 1971-ben felújították és 2009-ben cserélték ki a nyílászárókat.
Berendezési tárgyait folyamatosan cseréljük. Az óvoda játékkészletét is a gyerekek számához, igényeihez igazítva bővítjük. A játszóudvar nagysága megfelelő, játékeszközeit újítjuk. Megújult a kerítés az udvarrészen és az utcafronton is.
A telek összes területe: 1009 négyzetméter. Beépített terület: 209 négyzetméter. Az udvar, játszóterület 800 négyzetméter. A csoportszobák alapterülete egyenként 44,2, a közös öltöző 17, a folyosó 10, a mosdó 9, WC 6,72, a vezetői iroda 7,68 négyzetméter. Az óvoda személyzete nem rendelkezik öltözővel, sem nevelői szobával.

Az óvodához tartozik még egy saját főzőkonyha 16 négyzetméter alapterületű és egy raktár és zöldség-előkészítő, valamint egy pince, együttesen 57 négyzetméteres alapterülettel. Az óvoda férőhelyeinek száma 44 fő. Az egy gyermekre jutó alapterület 2 négyzetméter.

A konyha kapacitása 50 fő.

Igényességünket óvodai környezetünk iránt a következő célok motiválják:

A gyermek számára az első benyomás éppen olyan fontos, mint szüleik számára. Nem mindegy, hogy életük egyik legfogékonyabb korszakában milyen környezetben töltenek el napi 8-10 órát.
Távlati célunk, hogy már kicsi koruktól hozzá tudjuk szoktatni őket az esztétikus, igényes környezethez, hogy majd felnőtt korukban igényesség határozza meg a környezetükhöz fűződő viszonyukat.

Kiemelt feladatunk, hogy különféle pályázati pénzeszközök és alapítványi hozzájárulások összegéből folyamatosan pótoljuk, bővítjük az elhasználódott játékeszközöket, melyek a mindennapos játéktevékenység alapvető kellékei.

3.3. Szervezeti keretek

Hetirend, napirend

Vácegres: hétfőtől-péntekig 7.30 – 16.00 napi 8,5 óra

A nyitvatartási idő alkalmazkodik a helyi igényekhez, a szülők és a fenntartó elvárásaihoz.

Az intézmény teljes nyitvatartási ideje alatt szakképzett óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

A csoportok szervezése: A csoportok szervezési módját a nevelőtestület határozza meg, a gyermekek számától és életkorától függően.

Napirend: az egyes tevékenységformák a játékba ágyazottan szerveződnek.

A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, az étkezések és a pihenés idején stb.) a gyerekek tempójához igényeihez igazodnak. A többi tevékenységforma megválasztásának időpontját a gyerekek életkora, a csoport, valamint az „Évkör" tevékenységrendszere határozzák meg.

A heti rendben állandó napot igényelnek:

- a testnevelési foglalkozások
- a környezet megismerő túrák
- a nyers zöldfélék, a gyümölcsök feldolgozása

3.3.1.Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb legyen a hetirendünk.

A hetirend összeállításánál figyelünk arra, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek kipróbálására, témák folytatására. A rugalmasság, a

helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend biztosítja a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezését, szervezését. Kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságait, szem előtt tartjuk a fokozatosság és folyamatosság elvét.

	Vegyes csoport 3-7 évesek	**HETI ALKALOM**
KÖTÖTT TEVÉKENYSÉG	Mindennapos mozgás	Naponta
	Mozgás	Hetente 1
KÖTETLEN TEVÉKENYSÉG	Verselés, mesélés	Naponta
	Anyanyelv	Naponta
	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Hetente 1
	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Naponta
	Külső világ tevékeny megismerése	Hetente 1
	Matematika tartalmú	Hetente 1

A kötött és kötetlen tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán:

3-4 évesek	November 1 – Május 31
4-5 évesek	Október 1 – Május 31
5-7 évesek	Szeptember 15 – Május 31

A fejlődést elősegítő tevékenységek során alkalmazott munkaformák:

Egyéni, egyénre szabott: differenciáltan egyénileg, önállóan oldanak meg egy feladatot.

Csoportos, mikro csoportos: a csoport tagjai azonos feladatot kapnak. A kooperatív tanulásra épülő csoportmunkában a gyermekek különböző feladatot oldanak meg a csoporton belül, de együttműködve egymással. Történhet párban vagy csoportban.

Frontális: A frontális munkát az egész csoportra vonatkozó, közös nevelési - oktatási célok jellemzik. A frontális szervezési mód pedagógusközpontú, és kevéssé alkalmas arra, hogy a

gyerekek egyéni sajátosságaihoz, az egyéni tanulási-tanítási célokhoz igazodjon. Ezért célszerű a frontális munkaformát más munkaformákkal felváltva alkalmazni.

Páros: a gyermekek párban dolgoznak.

A páros munka egyik típusában a pár tagjai azonos feladatot oldanak meg. A másik, kooperatív tanulásra épülő típusában a pár tagjai különböző feladatot végeznek, de együtt működnek a feladat megoldása érdekében.

Napirend:

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetleges előre tervezett, vagy nem várt esemény, időjárástól függően.

NAPIREND **Szeptember 1 – Május 31-ig**		
IDŐTARTAM		**TEVÉKENYSÉG**
7.30	9	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9.00	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen tevékenységek

		Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta
11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15.00	Testápolás Pihenés előkészületei, Mese, Pihenés, ébredés, öltözködés,
15.00	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	16.00	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Délutáni szolgáltatások Hazamenetel

NAPIREND **Június 1 –Augusztus 31-ig**		
IDŐTARTAM		**TEVÉKENYSÉG**
7.30	9.00	Párhuzamos tevékenységek: Gyülekezés Szabad játék Szabadon választott tevékenység Mesélés Mindennapos mozgás
9	9.30	Testápolás Tízórai
9.30	11.45	Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen tevékenységek Szabad játék: csoportszobai, udvari Levegőzés, séta

11.45	12.45	Testápolás Ebéd
12.45	15	Testápolás Pihenés előkészületei Pihenés, ébredés, öltözködés,
15	15.30	Testápolás Uzsonna
15.30	16.00	Párhuzamos tevékenységek: Szabad játék: csoportszobai, udvari Szabadon választott tevékenység Hazamenetel

Az óvoda csoportszerkezete:

A tagintézményben egy vegyes csoport: Micimackó, működik.

Csoportszervezés elvei:

- A csoport szervezéséről a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.
- A csoport vegyes életkorú gyermekekből tevődik össze
- A csoport átlaglétszáma: 20 fő

3.4. Pedagógiai munka dokumentációi A gyermekek fejlettségállapotának mérése

63. § (1) *Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.*

(2) *Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről.*

72. § (1) a) *A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.*

Nkt. 72. § (4) *A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a kormányhivatal kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.*

(3) *Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.*

93/A.§ 50 (1) *A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.*

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket."

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok:

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi mulasztási napló
- Óvodai csoportnapló
- Óvodai törzskönyv
- Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény

Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció (FEJLŐDÉSI LAP) a gyermek anamnézisét, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva, a tevékenységek fejlettségi szintjét nevelés teljes időszakára kiterjedően. Ebbe a személyiségnaplóba kerül a gyermekek fejlettségi állapotának mérése (DIFFER mérés.)
Egyszer középső csoportban, az 5 éves életkor betöltése után, majd nagycsoport októberében.

Óvodánk nevelőtestülete által összeállított fejlődési naplóban (FEJLŐDÉSI LAP) évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítik az óvónők. Mellékletként csatolni kell a rajzfejlettséghez szükséges emberrajzot, családrajzot. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni. Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba, két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést. A kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni az óvodapedagógusoknak.

A **tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése** október 30-ig készül el, hogy iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen. Ugyanezen időpontokhoz kötött a DIFER mérés minden 3-7 éves **halmozottan hátrányos helyzetű** kisgyermeknél. Az eredményeket a gyermek portfóliójában (FEJLŐDÉSI LAP mappa) kell vezetni a fejlesztésre szoruló területek megnevezésével és a fejlesztési tervvel, amennyiben a gyermek valamelyik területen fejlesztésre szorul. Az eredményeket a szülőkkel ismertetni kell, ők a tájékoztatásról aláírásukkal nyilatkoznak. Az anamnézis által feltárhatjuk a genetikai, idegrendszeri, fejlődésbeli okokat, megtudhatjuk hogyan alakultak a gyermek szükségletei, idegrendszeri érése, mozgása és beszéde. Megismerhetjük a család egészségügyi hátterét.

Az **anamnézis** felvételekor biztosítani kell a szülőket a titoktartásról, nyugodt környezetben történjen a beszélgetés. A kérdőív kitöltése önkéntes, a szülőnek alá kell írnia.

A gyermek szociális képességeit társas kapcsolatain, játékán keresztül mérhetjük. Meg kell figyelni, hogyan kezeli a konfliktushelyzeteket, milyen a társas kommunikációja, mennyire normakövető.

A **gyermekek értelmi képességeit** három részterületen mérhetjük. Ezek a gondolkodási műveletek (közvetlen környezet, napszakok, évszakok, élő természeti ismeretek, családi relációk, tevékenységek, közlekedési ismeretek, valóságtudat, összehasonlítás, megkülönböztetés, halmazok, szabályalkotás), pszichikus funkciók működése (érdeklődés,

emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség), érzékszervi szféra, percepció (testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs észlelés, elemi mozgások).

A **gyermekek verbális képességeit** nyelvhasználatuk, verbális kommunikációjuk megfigyelésével mérhetjük. A megfigyelés területei a kifejezőkészség, a beszéd és az összefüggések megértése, a beszéd alaki jellemzői, a nyelvtani alkalmazás szintje, a beszédértés és az új ismeret szóbeli megnyilvánulásai.

Az utolsó nagy terület, melynek fejlődését mérjük, a testi képességek. Ez a terület magában foglalja a nagymozgásokat és a finommozgásokat is. A megfigyelt részterületek: általános erőnlét, természetes mozgások, szem-kéz koordináció, ábrázoló tevékenység, kézügyesség, mozgáskoordináció, irányítással végzett mozgások, testének oldalisága, segítségadása a felnőtteknek nagymozgásokat igénylő feladatokban, eszközhasználata, ábrázolással kapcsolatos igényei, emberábrázolása, finommotorika.

A gyermekek fejlődésének értékelése

Az értékelés két általános módja közül a **megfigyelést**, mint a leghatékonyabban alkalmazható módszert tartjuk elfogadhatónak. A megfigyelések nem lehetnek általános jellegűek, hanem mindig célzottak, kijelölt szempontok szerint. A megfigyeléseket az óvodapedagógus konkrétan kiválasztott gyermeken, előre meghatározott területen végzi. Megfigyeléseit lejegyzi, a további feladatokat megjelöli.

A gyermek megfigyelésének területei:

- Gondozás,
- Játék-, tanulási tevékenységei,
- Társas, közösségi kapcsolatai, tevékenységei,
- Munkatevékenységei,
- Szabadidős tevékenységei.
- mozgása (kis-, és nagymozgások),
- beszéde (szókincs, beszédtechnika, beszédprodukció, beszédmegértés),
- érzékelése, észlelése, emlékezete, képzelete, figyelme, gondolkodása,
- érdeklődése, szerepvállalása,
- érzelmi tulajdonságai,
- akarati tulajdonságai.

Szükség esetén a másik általános értékelési megoldást, a **mérést** alkalmazzuk pl.: az iskolaérettségi szint megállapításakor. (Difer)

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, tehetséggondozás

A 32/2012. (X.8) EMMI rendelet alapján „Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:
a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek.

b) a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (2013.09.01.)"
Azokat a gyermekeket,

- akik életkorukhoz viszonyítottan alulteljesítenek,
- tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek,
- személyiségfejlődésük sajátos tendenciát mutat,
- társas kapcsolati problémákkal küzdenek,
- közösségbe való beilleszkedésük nehézkes,

az ASZÓDI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT Nevelési Tanácsadására küldjük.
A szakvéleménye tartalmazza a bizottság területén és/ vagy az óvodában történő fejlesztésre vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A 32/2012.(X.8) EMMI rendelet alapján: Sajátos nevelési igényű gyermek:

- „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján:
- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi,
- beszédfogyatékos,
- több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral,

- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzd.”

Óvodánk Alapító Okiratában szakfeladatként szerepel a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás. A sajátos nevelési igényű gyermekekkel külön, külsős gyógypedagógus foglalkozik a szakvéleményben meghatározott óraszámban. A gyógypedagógus fejlesztési tervet készít minden gyermekről és egyéni fejlődési lapot vezet róluk.

A gyógypedagógus arra törekszik, hogy

- a fejlesztés a gyermekek számára megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg és segítse a minél teljesebb önállóság elérését,
- segítse a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az óvoda fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés üteméhez.

4. A NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ ÓVODAI PROGRAM

Még senki nem fedezte fel,
hogy milyen mély együttérzés,
kedvesség és nagylelkűség rejtőzik
egy gyermek lelkében.
A helyes nevelés legfőbb feladata,
hogy feltárja e kincseket.
(Emma Goldman)

A hagyományok egyszerű, nemes formáit, tevékenységeit, értékeit századok csiszolták, teremtették meg. A hagyományok őrzése kapcsolatban van a természettel, az évszakokkal, az évszakonként ismétlődő munkákkal. Az egymást követő nemzedékek tapasztalataikat szóban, valamint a szokásrendszereken keresztül adták tovább. A legegyszerűbb gyermekkori tevékenységek is az életre nevelést segítették elő.

A Vácegresi óvodába járó gyerekek beleszületnek a mai is élő GALGA-MENTI néphagyományrendszerbe.

Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását fontos feladatának tekinti.

Óvodapedagógusaink törekednek beépíteni a gyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy megőrzésre érdemesnek tart. Az évszakokhoz kapcsolódva ismertetik meg a gyermekekkel a különböző szokásokat, hagyományokat, melyek során eltérő élményalapú, változatos tevékenységeken keresztül figyelhetik meg a természet változásait is, ismerkedhetnek meg az őket körül vevő világgal. Valljuk, ha már az óvodáskorban megszokottá válik a kulturális értékek felé fordulás, akkor az beépül a gyermek, majd az ifjú nemzedék életvitelébe. Az így felnőtté váló ember szívébe-lelkébe, értékrendjébe kitörölhetetlenül olvadnak be a néphagyomány értékei, mert a hagyományőrzés úgy marad csak fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

A néphagyományőrző nevelési programunk elkötelezettséget vállal a magyar népi hagyományok és kultúra értékeinek átadására, ápolására, valamint az alapvető egyetemes emberi értékek közvetítéséért.

A 3-8 éves kor olyan fogékony időszak, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek a játékon keresztül megismerkedjen és magáénak tudja a néphagyományokat és ezáltal kerüljön közel a természethez. A cselekvéssel szerzett tapasztalatok és élmények mélyebben rögzülnek a gyermekekben, ezáltal a közvetítendő magasabb emberi értékek beépülnek személyiségükbe. Folyamatosan alakulnak ki az erkölcsi, esztétikai értékrend alapjai. Felnőttkorban a már gyermekkorban megszerzett alapokra építve kialakul a nemzet hasznos tagjává váló személyiség, amely a következő nemzedéknek át tudja adni ezeket az értékeket. A népi hagyományok a természet közeliségre építenek, egy teljes évet hagyományokkal, ünnepekkel körbejárnak, ezzel egy zárt rendszert alkotnak, amihez igazodhat az emberek élete. Van kapaszkodó, állandóság erkölcsileg és esztétikailag egyaránt.

Az ünnepekre készülődés másféle magatartást kíván, a hiteles ünneplés pedig a felnőtt magatartásától függ. A felnőtt készülődését, hozzáállását a gyermek átveszi, ezáltal az ünnep fontosabb lesz a számára. A néphagyományőrzés egészében alkalmas arra, hogy a mai világot a gyermekek számára, a gyermekkel együtt élhetővé álmodjuk és tegyük. A hagyomány nemcsak köt és kötelez, hanem korról-korra változik is. Csak akkor marad meg, ha beillesztjük jelenünkbe és mi tovább adjuk, átörökítjük azt. Ezt a folyamatot fontosnak tartjuk már óvodás korban elindítani. Szemléletünk szerint a néphagyomány ápolás tartalma beépül az óvodai nevelés teljes folyamatába, átszövi, érzelmekre hatóan színesíti az óvodában a mindennapi tevékenységeket. Ez a nevelés sajátos szemléletmódot és azonosulást kíván a pedagógustól. Egyrészt azt a felismerést, hogy a nevelésben „íratlan” helye van elődeink szellemi, tárgyi kultúrájának másrészt az óvodáskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, azokról pozitív élményeket szerezzen.

Ha az óvónő felismeri „gyökere” éltető szükségletét, a tevékenységekben rejlő érzelmi hatástöbbletet, azokkal azonosul, átérzi az átadás, az újrateremtés felelősségteljes kötelességét, a hagyományőrző nevelő munkája tudatossá válik. Ez a szemléletmód határozza meg az óvodai nevelőmunka tervezését, szervezését.

4.1. Célja, feladatai

A program célja: a gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével. A gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása. A néphagyomány-ápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok aktív együttműködésével.

Célunk a kisebbségi kultúra ápolása, a hagyományok továbbörökítése, különös tekintettel a mese, a vers, az ének, a zene és a manuális tevékenységek által.
Célunk továbbá, hogy gyermekeink egészséges életvitele, biztonságos, harmonikus fejlődése biztosított legye az egyéni és eltérő ütemük figyelembevételével. A másság tiszteletének és elfogadásának eredményeképpen a kölcsönös együttműködés kibontakoztatása a játékon és a különböző érzelem gazdag. életkornak megfelelő hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül. Célunk még a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek felkarolása, segítése, részképesség-zavaraik kiküszöbölése egyéni fejlesztések beépítésével. Törekvésünk, hogy a közös cselekedetek folyamatában a gyermekekben alapozódjanak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására.

Programunk alapfeladatai:

- az egészséges életmód kialakítás
- az érzelmi, erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés

A néphagyományőrzésbe ágyazódó gyermeki tevékenységformák:

- játék
- mozgás
- a külső világ tevékeny megismerése
- az esztétikai tevékenységek

A gyermek ezen tevékenységek gyakorlása során tanul. A program a tanulást nem kezeli különálló tevékenység-formaként.
A hagyományőrzést szolgáló feladatok: a hagyományok gazdag tárházából a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket adó, cselekvésre késztető elemek kiválogatása, és azoknak a nevelés folyamatába való beillesztése. Az óvodai nevelésben a néphagyományőrzés folyamatosságát a mindennapok hagyományőrző tevékenységei és a jeles napok tevékenységei adják. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket fokozó alkotások kiválogatása, és ezeknek a programba fűzése képez fontos feladatot.

4.2. A hagyományőrző tevékenységek tartalmi elemei

Óvodánkban a szokások visszatérő rendjének kereteit az évszakok változásai adják meg. Ehhez igazodnak az ünnepkörök szokásai is, a különböző tevékenységi formákon keresztül. A jeles napok közül azok kerülnek be a programba, amelyek eddig is jelen voltak az óvodai nevelésben és azok, amelyek a hétköznapok népszokásőrző tevékenységeit a visszatérő jelképekkel, cselekvésekkel ünnepibbé emelik.

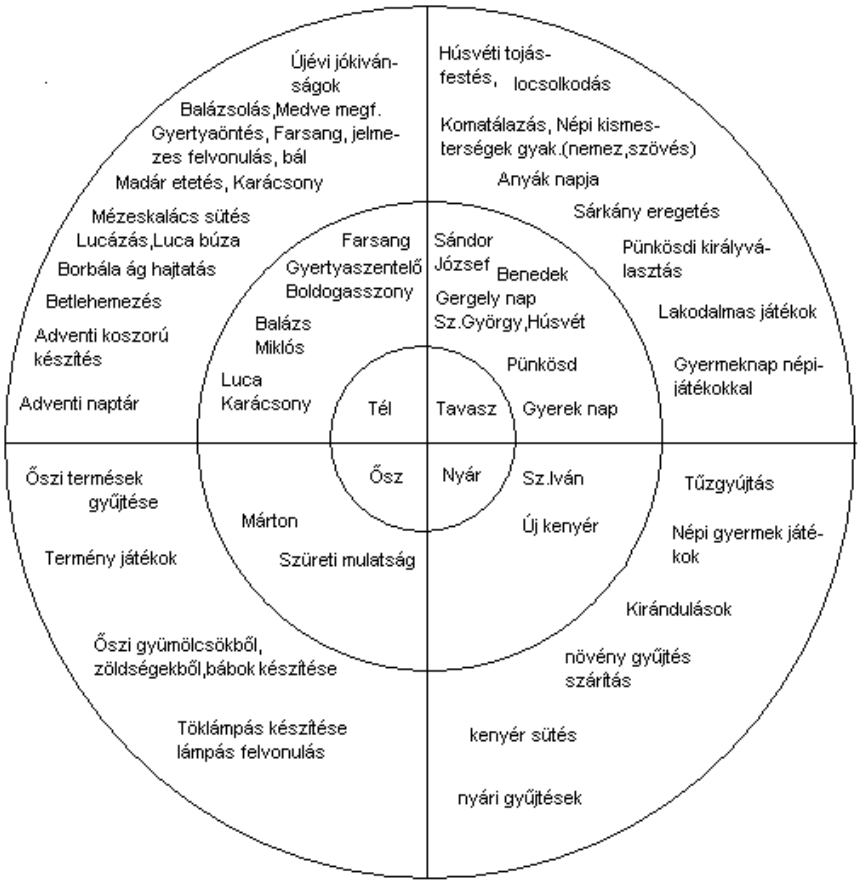
Az óvodai néphagyományőrző tevékenységek rendszerezését az évkör segíti. Az év körforgásában az évszakokhoz kapcsolódnak az ünnepkörök jeles napjai, a hagyományápoló tevékenységek és mindezekhez a népművészeti, népköltészeti alkotások. Rendszerezésünkben a jeles napok: az emberi együttélés és a gazdasági év szokásőrző napjai, valamint az időjárás változásokra utaló névnapok.

Az óvoda ismert ünnepei Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyereknap, Évzáró.

Olyan jeles napok is bekerülnek az évkörbe, melyek a kiválasztott naphoz kapcsolódó természeti jelenségek, tevékenységek, jelképek által válnak „más" nappá, avagy egy – egy környékbeli szokás-, játék felelevenítésére adnak lehetőséget. Az óvodás gyermek életében ezek az újrateremtett, visszatérő tevékenységek érzelemtelítettségükkel, „rendjükkel" emberi melegséget, biztonságot sugallnak, állandóságot teremtenek - a valahova tartozás állandóságát. A mindennapok népi életmódot felelevenítő, utánzó, szokásápoló tevékenységei, a természettel való együttélésből, az időjárás változásaiból fakadó munkálatok. Részét képezik az időjárást megfigyelő tapasztalatszerzések, a környezetalakító és termésfeldolgozó tevékenységek. A jeles napi előkészületekbe és a hétköznapokban felelevenített hagyományőrző „munkálkodásokba", játékokba szervesen illeszkednek a népi kultúra szellemi alkotásai és tárgyai, a mondókák, a népmesék, a dalos játékok, a népdalok, a mozgásos, sportszerű játékok, valamint a játékeszköz készítésekkel, a népi kismesterségekkel és a jeles napok „jelkép" készítéseivel való ismerkedések. A szövés, fonás, a körmön fonás, a gyapjúval való munkálkodás stb. magában hordozza az alkotás örömét. A monotónia - és a kudarctűrés, elengedhetetlen az iskolába lépéshez, ezek a tevékenységek is segítik a gyermekeket ebben. Az évkörbe rendezett hagyományőrző tevékenységek válogatása nem csak egy évre szól, hanem hosszútávra meghatározza intézményünkbe folyó hagyományőrző szemléletű nevelés irányát és tartalmát. Az évről –évre visszatérő tevékenységek gyakorlása egy folyamattá válik. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai

élményeket fokozó irodalmi, zenei, vizuális elemek gazdagítják a nevelési programot. A népmesék, népmondák, mondókák, a tréfás találós kérdések, a nyelvtörők, népi gyermekjátékok olyan emberformáló lehetőségek, amelyek kihatnak az egész személyiségre.

Az ÉVKÖR

Tartalom:

- az őszi ünnepkör szokásai
- a téli ünnepkör szokásai
- a tavaszi ünnepkör szokásai
- a nyári ünnepkör szokásai
- természetóvó jeles napjaink (zöldünnepek)

Az óvónő a folyamatban

Az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit, lehetőségeit. Az érzelmekre alapozva, aktív cselekvések nyomán juttatja el a gyermeket szimbolikus, én-központú gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig. A helyi lehetőségekhez igazodva alkalmazza az évkörös rendezési elvet:

kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományőrző tevékenységeket, és az ezekhez kapcsolódó irodalmi, zenei alkotásokat, technikákat. A néphagyományőrzés elemeit mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben (pl.a néphagyományhoz kötődő díszítések, anyagok használata) Megalapozza az együttéléshez szükséges magatartásformákat a visszatérő közös tevékenységek, hagyományok ápolásával. Közvetíti a társas érintkezés mintáit: közös óvodai programokon, munkadélutánokon együttműködő részvételével erre alkalmat teremthet. A metakommunikációs jelek és nyelvi kifejezésmódja összhangban áll egymással, így teremt mintát a gyermek számára. Néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti, környezetében gyűjtőmunkát végez, melyben támaszkodik a szülőkre, nagyszülőkre is.

Ajánlás a tevékenységekhez

Őszi ünnepkör szokásai……..

- Betakarítás: gyümölcsszedés, vadgesztenye, csipkebogyó gyűjtögetés
- Szüreti mulatság
- Kukoricacsuhé gyűjtés, kukoricamorzsolás, zöldségbábok
- Népi hangszerek készítése: levélsíp, dióhéj pergetős hangszer, lopótök csörgő, nádsíp, kukoricaszár hegedű
- Levelek összegereblyézése az udvaron, Márton nap

Téli ünnepkör szokásai……...

- Adventi koszorúkészítés
- Tél örömei: szánkózás, hógolyózás, hóemberépítés, hó eltakarítása
- Mézeskalácssütés, beszélgetés a méhekről, méhészekről
- Újévköszöntés
- Farsang népszokásainak megismerése, bál rendezése

Tavaszi ünnepkör szokásai……

- Tavaszi munkálatok, első virágok megjelenésének megfigyelése
- Sándor, József, Benedek napjához kapcsolódó megfigyelések
- Húsvéti népszokások (locsolkodás, tojásdíszítés, írókázással, vagy berzseléssel hagyományosan pl. hagymalében)

Nyári ünnepkör szokásai……

- Kerti munkálatok: növények gondozása fejlődésünk megfigyelése
- Séták, kirándulások
- Népi játékok, sportszerű népi játékok

4.3. Hagyományőrző szemléletű tervezés

Óvodai nevelésünk céljainak eléréséhez nélkülözhetetlen a pedagógiai tevékenység célirányos megtervezése. A tervezés során tudatosan vesszük számba az óvoda céljait, feladatait. Időrendi és logikai sorrendet állítunk a feladatok között, tudatosan átgondolva a megvalósítás módját és feltételeit és a rendelkezésre álló személyi és tárgyi erőforrásokat. A program sajátossága, hogy a tervezés igényli a közös gondolkozást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végigvonuló hagyományőrző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. Tervezéskor számba vesszük feladatainkat, azokat időbeli sorrendbe állítjuk, meghatározzuk a végrehajtás módját és feltételeit.

Az Évkörből kitűnik, hogy a testület mit és mennyit kíván beépíteni a hagyományőrző tevékenységekből. Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított helyi "Évkör" éves tervezés komplexitását teszi lehetővé. E mellett mindig szem előtt tartjuk az éves főfeladatokat az éves terv elkészítésekor. Ajánlott az évszakonkénti bontása a közösen tervezett tevékenységeknek. Tevékenységformák tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

Jeles napok - Társadalmi hagyományok	**Ünnepek**	**Néphagyományok**	**Közösségi hagyományok**
- Január 1. Újév (jókívánságok) **- Január 6. Vízkereszt** (karácsonyfa leszedése) **- Január 22. Vince** (időjósló nap) **- Február 2. Gyertya-szentelő napja** (Ha a medve meg-látja az árnyékát…) **- Február 15. Bálint (tyúkültetés napja)** **- Február 24 Mátyás** **- Március 12 Gergely** (iskolába hívó nap) **- Március 18-21. Sándor, József, Benedek** **- Márc. 22. Víz napja** **- Ápr. 22. Föld napja** **- Máj.10. Madarak, fák napja** **- Márc. 8. Nőnap** **- Május 1. Majális** **- Május 4. Flórián**	- **Március 15.** Az 1848/49 Forradalom és szabadságharc ünnepe - **Május 1.** / A munka ünnepe, az Európai Unióba lépés napja - **Augusztus 20.** / Államalapító Szent István ünnepe - **Október 23.** / Az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdete és a Magyar Köztársaság 1989.	- **Farsang** (Vízkereszttől Jan. 6- Húshagyó keddig, ezt követi a Hamvazó szerda, mely a nagyböjt első napja Húsvét előtt negyven nappal kezdődik) - **Húsvét** (Mozgó ünnep) - **Szent György nap** (Ápr. 24) - **Pünkösd** (Húsvét utáni 7. vasárnap és hétfő) - **Szent Iván** (tűzugrás) - **Mihály napi vásár** (Szept. 29) - **Szüreti felvonulás**	- Farsangi bál - Évzáró - Ballagás - Kirándulás - Szüret - Születésnap - Névnap - Falunap (Április vége)

(tűzoltók, kéményseprők, kovácsok, pékek patrónusa) **- Május 12.13.14. Fagyos szentek** **- Máj. első vasárnapja Anyák napja** **- Máj. utolsó vasár-napja) Gyermeknap** **- Okt. 4. Állatok világnapja** **- Nov. 1. Mindenszentek napja** **- November 19. Erzsébet** (Szent Erzsébet legendája) **- November 25. Katalin** (időjárás megfigyelő nap) **- Dec. 6. Mikulás** **- Dec. 25-26) Karácsony**	évi kikiáltásának napja	**- Szent Márton napja** (Nov. 11) **- Borbála nap** (Dec. 4) **- Luca nap** (Dec. 13) **- Betlehemezés**	

4.4. Nevelési feladatok

Az óvodai nevelés általános feladatai Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül: – az egészséges életmód alakítása, – az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, – az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Hagyományőrző programunk az alapprogramban megjelölt általános feladatokat a következők szerint tagolja:

- Az egészséges életmód alakítása
- Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
- Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, fejlesztése, differenciálás.
- Iskolakezdéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérése

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Helyes életritmus kialakítása

A néphagyományőrző szemléletű nevelés olyan életrendet kínál a gyerekeknek, amely figyelembe veszi fejlődésének egyéni ütemét, és az életrendi tevékenységeket a népi hagyományok eszköztárával gazdagítja.

A helyes életritmus megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez.

A játéktevékenységben, azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések, a mindennapos testnevelés, a mese, a levegőzés, a séta, a kinti játék, a pihenés.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás.
A hetente visszatérő zöldség és gyümölcsfeldolgozó tevékenységek ráirányítják a gyerekek és a szülők figyelmét a nyers zöldség és gyümölcsfogyasztás, a rágás fontosságára.
Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása. Az étkezés időpontját a tízórainál és uzsonnánál maga választja meg a gyerek a megjelölt időkereten belül.
A testápolás szolgálja a gyerek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte.
Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza.

Gondozás

Bensőséges, bizalmas gyermek-felnőtt kapcsolatban, óvónő és dajka segítségével, együttműködésével valósul meg. A gondozás területein figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, életkori sajátosságait. A gondozási tevékenységekre a napirendben elegendő időt biztosítunk, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, saját tempójában végezhesse ezeket, sajátítsa el az ezzel kapcsolatos szokásokat. A gyermekek a szükségleteik kielégítésére, testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, étkezési szokások elsajátítására a felnőttek példamutató magatartása, segítségnyújtás, gyakorlás következtében fokozatosan válnak képessé. Az önállóságuk függ az életkoruktól, fiziológiai érettségüktől (pl. szobatisztaság), mozgáskészségüktől (pl. öltözködés), értelmi állapotuktól.
A gyermekek gondozása során előtérbe helyezzük az egyéni bánásmódot, egyéni fejlettségükhöz mérten kapnak segítséget. Cselekvés és beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket, evőeszközöket és azok használatát. Figyelmet fordítunk a megfelelő mennyiségű folyadék bevitelre is.
A szülők partnerek legyenek a gyermekek időjárásnak megfelelő, réteges öltözködésében, csereruhák pótlásában. A különböző testrészekkel végzett feladatok, öltözködés közben a kialakul a testfogalom, megismerik testüket, testrészeiket, elsajátítják a téri irányokat.

A gondozás területei

- Testápolás
- Öltözködés
- Étkezés

Testi nevelés

A mozgás belső igény, élmény a gyerekek számára. A gyerek mozgásigénye egyénileg eltérő. A hagyományápolás által az anyagban helyet kapnak a népi sportjátékok is.
Az edzés folyamatában a gyerek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz.
A jó levegő, a napfény és a víz a gyerek edzését segítik. Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban.
A nyugodt pihenés, az alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata. Fontos a szoba levegőjének cseréje.
Az óvónő figyelemmel kíséri a gyerek egyéni adottságait és egészségi állapotát. Együttműködik a szülőkkel, az egészségügyi szakemberekkel, elsődlegesen a betegségek megelőzése, indokolt esetben a speciális fejlesztés céljából.

A testi nevelés területei

- Mozgás, edzés
- Levegőzés
- Egészségnevelés
- Pihenés

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a papír zsebkendőt, WC papírt. A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
Étkezés közben kulturáltan, fegyelmezetten viselkednek, elsajátítják a helyes táplálkozási szokásokat. Készség szintjén használják az evőeszközöket, kanalat, villát, kést. Étkezéskor önállóan terítenek, az ételből önállóan szednek, vigyáznak az asztal tisztaságára, étkezés után az evőeszközöket összeszedik.
Önállóan öltözködnek, ruhájukat begombolják, cipőjüket felveszik. Vigyáznak ruhájuk tisztaságára. Ruhájukat összehajtják, rendben tartják az öltözőszekrényüket.
Életkori és egyéni képességeiknek megfelelően testi képességeik fejlődnek, mozgásuk, mozgáskoordinációjuk harmonikus, összerendezetté válik. Kézügyességük fejlett, ceruzafogásuk biztos, dominanciájuk kialakul.

Elsajátítják az óvodai szokásokat, szabályokat.
Kialakul a környezettudatos szemléletük, óvják, védik környezetüket, természetet.
A sajátos nevelési igényű gyermekek, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önmagukhoz mérten fejlődnek.
Alvás közben nyugodtan pihennek, szükségleteiket késleltetni tudják.

4.4.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.
Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A hagyományőrző szemléletű nevelés, az óvodáskorú gyerekek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz.

A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei, a hangulatőrző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

Az óvónő a családi háttér ismeretében törekszik megismerni és megérteni a gyerek érzelmi megnyilvánulásait. Lehetőséget teremt a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására:

- a testi szükségletek kielégítésével
- a derűs, biztonságos környezet létrehozásával
- a „kötődés" – szükséglet kielégítésével
- a megerősítő, elfogadó magatartásával
- az értékek, élmények nyújtásával

Az óvónő tudatosan törekszik saját érzelmi kifejezésmódját hitelessé, sokszínűvé tenni. Ennek tudatában alakítja a gyerek erkölcsi érzelmeit: szeretet, barátság, tisztelet.

Az esztétikai érzelmek alakításában a harmonikus környezet, a népművészeti alkotások nyújtotta élményekre épít.

A néphagyományőrzés az érzelmi nevelés hatékony eszközeként vonul végig a programon.

Céljaink:

- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése.
- Az aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- A hagyományőrzés és természetóvás motiváló hatásának folyamatos éltetése.

Feladataink:

Mindezért szükséges, hogy – a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot

- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Az óvodában megteremtjük a biztonságos, nyugodt, szeretetteljes légkört.
A közös élmények átéléséhez változatos tevékenységeket biztosítunk. A Nemzeti ünnepek megünneplésével a gyermekeket szülőföldünk szeretetére, megbecsülésére neveljük.
Figyelmüket a környezetünkben, természetben előforduló jóra és szépre irányítjuk. Megőrizzük múltunk hagyományait, értékeit, hagyományokhoz kapcsolódó szokásokat. Az óvodai beszoktatást a gyermekek alkalmazkodó képességét, rugalmasságát figyelembe véve, fokozatosan valósítjuk meg. A szülőkkel céljaink eléréséhez a jó kapcsolatot fenntartjuk. Egyéni bánásmódot, differenciálást alkalmazunk a Sajátos nevelési igényű és a Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális problémáinak kezelésére. Szükség esetén szakember segítségét kérjük. Támogatjuk a Kiemelt képességű gyermekek tehetségének kibontakozását.
A napirendünket, a csoport szokás és normarendszerét, a gyermekek egyéni sajátosságait, érdeklődését és a váratlan helyzeteket figyelembe véve rugalmasan kezeljük. Biztosítjuk a szabad játékban és tevékenységben megvalósuló tanulást, spontán és szervezett formában történő kötött és kötetlen tevékenységeket.
Pozitív minta nyújtására törekszünk a viselkedésünkkel, tevékenységünkkel, megjelenésünkkel, beszédünkkel, megerősítő, elfogadó magatartásunkkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Érzelmileg kiegyensúlyozott, szívesen jön óvodába. Kialakul „én” tudata. Elsajátítja az alapvető viselkedési normák, a közösségi élet szabályait, illemszabályokat, erkölcsi tulajdonságokat, óvodai szokásokat. Társas kapcsolataiban őszinte, kezdeményező, képes az együttműködésre, elfogadja a különbözőségeket. Konfliktusok esetén kompromisszumra törekszik. Képes az együttjátszásra, feladatvégzésre, kitartásra, önfegyelemre. A közös tevékenységekben aktívan és örömmel vesz részt, türelmesen meghallgatja társait, felnőtteket. Szívesen dolgozik a közösségért, megismeri szűkebb és tágabb környezetének jellemzőit. Szükségleteit, érzelmeit képes kontrollálni. Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

4.4.3. Anyanyelvi-értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása
– beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel
– az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”
A hagyományőrző szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében.

A gyermek nyelvi fejlesztéséhez nélkülözhetetlen a családok anyanyelvi kulturáltságának ismerete.

Fontos a nyugodt, természetes helyzet, ahol a szülő, a gyerek szóra nyílik.

A beszéd a gondolkodás eszköze is. A szerepjátékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabálymegfogalmazásai mellett a népszokásőrző tevékenységek is gazdagítják a gyerek szókincsét.

A beszéltetés és beszélni hagyás az óvónő feladata. Közben alakul a gyerek beszédfegyelme, önuralma. Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül a könyvek szeretetére az olvasásra nevelés.

Céljaink:

- A gyerekbeszédkészségének gondozása, fejlesztése.
- Derűs légkör megteremtése, melyben a gyerek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Feladataink:

Helyes mintaadással, beszélő környezetben biztosítjuk a kommunikáció lehetőségét.

A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelentsen a gyermek számára.

A gyermek érdeklődésére, életkori sajátosságára, ismereteire építve, változatos tevékenységek, élmények biztosítása, melyek által tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről. A gyermek belső érésének elősegítése, önmagához mért fejlesztése, helyes nyelvhasználat megalapozása. Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása. Beszédzavarok esetén, együttműködés a szülővel, logopédussal.

Értelmi nevelés feladata: A gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlás, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség) fejlesztése, ösztönző környezet biztosítása, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.

Egyéni fejlettséghez igazodó differenciált egyéni fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Feladatunk a gyermekek megismerése fejlesztése a különböző tevékenységek során. A pszichikus képességek fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok megtervezése, beépítése a gyakorlatba. Törekszünk a derűs, nyugodt légkör megteremtésére, hely, idő biztosítására a mikro csoportos tevékenységhez, anyanyelvi játékokhoz, differenciált fejlesztéshez. Szükség esetén logopédus segítségét kérjük. A kommunikáció fejlődése érdekében fontos a beszédhelyzetek teremtése, beszédkedv fenntartása, az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés lehetőségeinek biztosítása, az óvodai élet minden területén. Életkoruknak megfelelő, komplexitásra épülő tervszerű és spontán szerzett ismeretek rendszerezése, bővítése. Változatos, sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítjuk. Építünk a gyermekek kíváncsiságára, egyéni fejlettségére, figyelembe vesszük érdeklődését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Beszédhallása, beszédértése megfelelő. Életkorának, egyéni sajátosságának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki érzelmeit, gondolatait. Beszéde érthető, kifejező, összefüggő mondatokat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Szókincse korának megfelelő. Figyelmesen végig hallgatja a felnőtteket, társakat, beszédfegyelme kialakult. Alkalmazza az udvariassági szabályokat. Metakommunikációs jelzéseket használ. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódot. Fejlődik figyelme, koncentrációs készsége, érzékelése, észlelése, képzelete, emlékezete, szándékos figyelme, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Térbeli viszonyokat felismeri, megnevezi. Önkéntelen bevésés mellett, megjelenik a szándékos bevésés. Minden gyermek saját képességéhez és önmagához viszonyítva fejlődik.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Játék

„ Hacsak lehet, játszik a gyermek. Mert végül a játék komolyodik munkává. Boldog ember, ki a munkájában megtalálja a valamikori játék hangulatát.”
/Sütő András/

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék –szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

Családias légkörű, rugalmas életrend alkalmas arra, hogy a hagyomány őrzést az óvodai nevelés keretein belül folytassa. A program erre vállalkozik. A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok, hagyományőrző tevékenységek, játékeszköz készítések, felelevenítésre kerülnek. Ezzel színesedik, gazdagodik a gyerekek élete, bővül a nevelés eszköztára. Ez a komplex hatásrendszer nyugodt játéklégkörben kiegyensúlyozott, derűs óvónői viszonyulással érhető el.

A gyerek játék közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, amely ismeretszerzés is egyben.

A sokféle mozgásban kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere.

Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék tartalma:

A játék alapja a gyermekek tevékenységi vágya, mely magába foglalja önállósági törekvéseit, cselekvési szükségletüket, motoros nyugtalanságukat.
A gyerekek életkori és egyéni sajátosságuk alapján különböző játékfajtákat játszanak.
A jó ízlésnek, a játék funkciójának nem minden játék felel meg. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, probléma megoldásra serkentsenek.
A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi – népi játékeszközök.
Értékük az alábbiakban rejlik:

- természetes anyagból készülnek,
- kapcsolódnak a természeti környezethez,
- hordozói egy sajátos ízlésvilágnak,
- ízlésformáló hatásúak
- fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek kicsinyített másai,
- megjelenik bennük az egyszerű ember találékonysága, furfangossága
- játékeszközök lehetnek még a környezetben fellelhető dolgok is

A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. A színes leplek, textíliák, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.
A gyermeki önkifejezés módokat, a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

- **Gyakorló játék**: a gyerekek így ismerkednek az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságaival. A manipulálás jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, a mozgáskoordinációt, tapintást, térészlelést, hat a laterális dominancia kialakulására.
- **Szerepjáték**: a nagyobbaknál megfigyelhető az igény a szerepjátszásra, mely során képzeletük segítségével azonosulnak a felnőttekkel, kipróbálják, feldolgozzák az őket érő élményeket. Közben alakulnak szocializációs készségeik, kommunikációjuk, kapcsolatteremtési képességük, fejlődnek kognitív képességeik.
- **Konstruáló játék**: A gyermekek minél gyakrabban éljék át az alkotás örömét („én készítettem”). Építés közben fejlődik finommotorikájuk, kreativitásuk, szem-kéz koordinációjuk, képzeletük, vizuális memóriájuk.

- **Szabályjáték**: Olyan játékokkal ismertetjük meg őket, amelyeket könnyen elsajátítanak, betartanak és önállóan is kezdeményezhetnek. A szabályjátéknak lényeges személyiségformáló értéke van: növeli az akaraterőt, önfegyelmet, a gyermekek szociálisan és értelmileg is érettebbé válnak.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

A nyugodt és biztonságérzetet keltő légkör, melyben a gyerekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt.
Szeretet teljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű.

A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeni kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba. Az óvónő a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki pl: zenesarok, mesekuckó, meseszőnyeg…. A kézműves sarokban a közösen gyűjtött illetve vásárolt természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőséget nyújtanak.
A játék további helye az udvar. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, kismesterségek gyakorlására is. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.
Az óvónő helyismeretéből adódóan az óvoda területén kívül is adódhat hely játékra pl: játszótéren, sportpályán, kirándulások alkalmával erdőben, réteken….
A gyerekek a délelőtt elkezdődő játéktémát, nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyerekek számára érdekes, élményt és örömöt adó.
A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a hagyományőrző kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek pl: testnevelés, bábszínház, kirándulás…

Népi sajátosságú játéktevékenységek:

A játék „klasszikus” tartalma kiegészül népi játékokkal. Ezek közé sorolható:

- énekes-táncos játékok

- a mozgásos és küzdő játékok
- a jeles napokhoz kötődő játékok
- a népi játékszer készítések

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyerekek játékát.

Az óvónő élmények nyújtásával gazdagítja a játékot. Az együttes játékban lehet egyenrangú játéktárs, alárendelt irányított, vagy mintaadó modell is. A gyermeki önállóság a játék szabadságában teljesedik ki, az óvónő ezt tiszteletben tartja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Játékban való tudatos jelenlét: inkluzív beállítódás, játéktámogató magatartás, optimális feltételteremtés. Szituációtól függően játékirányításunk lehet szemlélődő, játékot követő, kezdeményező, modellnyújtó játszótárs, támogató, ötletadó, beavatkozó (ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát)
- Egyénre és csoportra szabott differenciált fejlesztés megvalósítása.
- Érzelem gazdag, szeretetteljes légkör megteremtése.
- Kreatív, alkotó légkör, esztétikus környezet kialakítása.
- Élmény-és tapasztalatszerzés lehetőségeinek kiaknázása.
- Kreativitást kibontakoztató játékeszközök biztosítása.
- Alkotó együttműködés kialakulásának támogatása.

Célja:

A játékban a gyerek egész személyisége fejlődjön. Az észlelés, a megfigyelő-képesség, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet és felidézés, a képzelet működése, a gondolkodás. A játék közben felmerülő nehézségek leküzdése alakítja intellektuális tevékenységét. Fejlődjön szellemi aktivitása, beszédkészsége, problémaérzékenysége, helyzet felismerő képessége. A gyerek szokja meg az erkölcsi szokások felismerését, elfogadását. Formálódjon erkölcsi ítéletalkotása, alakuljon illembeli viselkedése, udvariassága. Tanulja meg érzelmeinek kezelését. A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A játékban a gyermek fedezze fel a másikat, és alakítson ki más képet önmagáról is.
A jó légkörű játékban a néphagyományőrző tevékenységek érzelmi többletükkel a gyerek élményeit gazdagítják.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5.2. Munka

A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtti munkacselekvéseket játékában utánozza. A természet közelségben a természetes anyagok használata során a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy – egy adott cselekvéssor.

A tevékenység célja:

- A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- A munkaerkölcs, felelősségérzet megalapozása, kitartásra nevelés a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.
- A gyermeki kipróbálási vágy kielégítése, kezdeményező készségének formálása.

A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása:

- Megfelelő munkaeszközök (méret, célszerűség…) és azok rendben tartása.
- Elegendő munkalehetőség (amit csak tud, a gyerek végezze!)
- Elegendő idő (várakozási idő lecsökkentése, eltérő fejlettségi szint figyelembe vétele)
- Megfelelő hely (hely kijelölése, ahol a feladatot kényelmesen el tudja végezni, munkaeszközöket elérhető helyen tartjuk)

- Légkör: nyugodt, szeretetteljes hangulatban a gyerekek önállóan tevékenykednek, de tudják, hogy bármikor lehetőségük van segítséget kérni társuktól vagy a felnőttől.

A munkajellegű tevékenységek tartalma

- önkiszolgálás,
- közösségért végzett tevékenységek

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munkákhoz tartoznak: naposság, udvar és teremrendezés, egyéni megbízatások, ünnepi készülődés, ünnepek előtti nagytakarítás, házimunka jellegű tevékenységek, növény és állatgondozás.

Az óvónő a szülőket ösztönzi, hogy a gyerek otthon is gyakorolja az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységeket.

A tájház látogatása során a gyerekekkel megismerteti elődeink munkaeszközeit. A néphagyományőrzés munka jellegű tevékenységeinek gyakorlása során a gyerek tapasztalatokat, jártasságokat szerez. Önértékelése, önbizalma fejlődik. A közösen végzett munka erősíti a baráti, az egymást segítő kapcsolatok alakulását.

Az óvodapedagógus feladatai:

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér)

Példát mutatunk, mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök, fogások és azok sorrendiségének megismeréséhez. Elegendő időt biztosítunk arra, hogy maguk gyakorolhassák a különböző munkafogásokat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, szívesen vállalkoznak egyéni megbízatásokra
- Speciális ismereteik vannak a társadalmi környezetükről.
- Kialakulnak a munkavégzés, munkaszervezés alapjai.
- Fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük.
- Szívesen közreműködnek a növények, madarak gondozásában.
- Önállóan, igényesen végzik el a naposi munkát.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Szívesen vesznek részt a fiatalabb társaikról való gondoskodásban.

5.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás

5.3.1. Mozgás

Célja

Természetes mozgáskészségek fejlesztése. A mozgás elemeinek a természetes mozgások sorába való beépülésének segítése Egészséges testi fejlesztés.

Feladata

- Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás
- Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek, testséma térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Szervezet erősítése, ellenálló képesség javítása, egészséges életmódhoz szükséges készségek, jártasságok alapozása
- Új mozgáselemek megismerése, ezáltal a mozgásműveltség a mozgáskoordináció fejlesztése (népi mozgásos játékok, foci)
- Személyiségfejlesztés különösen az akarat, kitartás terén
- Egészségóvás megelőzéssel

A mozgás tartalma

Szabad, spontán mozgás

Az óvoda udvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására. A mozgásos népi játékok tere is igazán a kinti tér. A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat.

Szervezett testnevelés

- A testnevelés szervezetten két formában van jelen az óvodában:

- A mindennapokban 15-20 percben, sok játékkal, a testnevelés foglakozásokon már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással, (kötelező jelleggel).
- A testnevelés foglalkozásokon, amit az óvónő heti 1-2 alkalommal kötelező jelleggel szervez, állandó napokon.

Tornaterem hiányában, a szabadban, illetve az átrendezett csoportszobában van a foglalkozás. A tornaeszközök egy része folyamatosan bent van a csoportszobában, ami a játéktevékenység gazdagítására is lehetőséget nyújt.

A gyerek mozgásán keresztül ismeri meg a világot. Ebben a programban a mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi sportjátékok nyújtotta mozgásformákkal. Az óvónő az önpróbálkozásnak teret ad, türelemmel kivár, balesetveszély esetén közbelép.

Óvónő szerepe a mozgásfejlesztés folyamatában

- Feltételek megteremtése, melyben a gyerek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.
- Mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- Mozgásos játékok kezdeményezése, ill. spontán kezdeményezés erősítése.
- Szervezett testnevelés fejlesztő hatásának tudatos tervezése
- A foglalkozások helyszínének tudatos választása (lehetőség szerint a szabadban) tornaeszközök (szalagok, babzsákok, labdák, szőnyegek, padok, karikák, stb) változatos használatának biztosítása.
- A foglalkozások vezetésénél a játékos hangvétel dominál, rövid, érthető utasításokat ad, a várakozási időt minimálisra csökkenti.
- Foglalkozásvezetése, az óvónői mozgásminta a gyerekek számára pozitív megerősítést jelentsen.
- Kiemelten figyel a testséma alakítására a társra figyelés képességének fejlesztése, a küzdőszellem erősítése.
- Céltudatosan szerez népi mozgásos játékokat.
- Egyénre szabott képességfejlesztést végez.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

- A mozgás kedvezően befolyásolja a gyerekek anyagcseréjét fokozza teljesítőképességüket
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett lesz.
- Bátrabbak kitartóbbak, jobban be tudják határolni képességeiket
- Megkedvelik a mozgásos népi játékokat és igénylik újra játszásukat
- Becsületes küzdelemre, szabályok betartására törekednek
- Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- Alapvető képességeik fejlődnek
- Mozgásos játékok közösségformáló ereje elősegíti a szocializációt, az alkalmazkodás fejlődését
- A rendszeres testmozgás elősegíti a testséma kialakulását, értelmi képességek, a beszéd fejlődését jótékonyan befolyásolja a gyerekek érzelmi, akarati életét motivációs rendszerét
- A harmonikus mozgás hat a gondolkodás fejlődésére, a találékonyságra a kombinatív képessége is

Anyanyelvi nevelés feladatai a mozgásos tevékenységekben

- A szókincs az elvont gondolkodás, keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével
- A tevékenység szóbeli értékelésével a pozitív énkép kialakulásának támogatása
- Beszédészlelés, beszédértés fejlesztése az utasítások által

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban növekednek. Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük. Megszeretik és igénylik a mozgást. Egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával. Megértik az egyszerű vezényszavakat. A természetes járást az ütemes járással tudják váltani. Állórajtból kiindulva 20-30 m-t futnak. Egyensúlyoznak különböző szélességű tárgyakon, rézsutos felületen is. Gurulóátfordulást

biztonságosan végeznek. Nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Labdát vízszintesen és függőlegesen célba dobnak. Labdakezelésben kézzel és lábbal is ügyesek.

Összegzés

A program sokrétűen elégíti ki a gyerek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

5.3.2. Verselés-mesélés

Irodalmi nevelés célja

- A gyerek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét
- Váljon a gyerek az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadójává
- A mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles és ünnepnapokhoz, természet jelenségeihez kapcsolódó mondókák, szólások, találós kérdések, dramatikus népszokások megismertetése, felelevenítése
- A gyerek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése meseélmények, segítségével és a versek, mondókák zeneiségével, rímességével

Feladata

- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Változatos irodalmi élmények nyújtása (klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetésével, a hagyományos népmesék, mondókák mellett)

- Az irodalmi élményekből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesélés, párbeszéd, képolvasás, anyanyelvi játékok)
- Szókincsbővítés, beszédértés, reprodukció fejlesztése (verbális memória)
- Gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése változatos módszerek alkalmazásával (dramatizálás, mesekiegészítés, mesélés képekről, saját mese elmondása stb.) mesebefejezés rajzzal.
- Többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramaitzálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső volág legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szmléletmódjának és világképének kialakyítására. Visszaigozolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus vilgáképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. Abelső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
- A 3-7 éve gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét

feldolgozó mondavilág elemei, meséi – a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Irodalmi nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

Az óvodás korúak verse elsősorban a népi mondóka, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő – gyermek, gyermek – gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában.
A gyerekek minden nap hallgassanak mesét. A népmesék lehetnek: állatmesék, novella mesék, tündérmesék. A programban nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészeten túl klasszikusaink, mai magyar költőink gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban.
Anyagunk kiegészül még cigány mesékkel, cigány költők gyerekeknek írt verseivel, elbeszéléseivel.
Fontos az anyagválogatásban az egyensúly megteremtése.
Az óvónő az irodalmi foglalkozásokat kötetlen formában szervezi, a csoportszobában kialakított állandó helyen. Itt vannak a gyerekek által használt mesekönyvek, bábok, dramatikus kellékek.
A foglalkozásokat átgondolt anyagválogatás, az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése előzi meg.
Az óvodában szerzett irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a gyermek irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják.

Óvodánk életét színesítő irodalmi tevékenységek

- Mese-vers napja – kortárs költő meghívása
- Gyermekelőadások megnézése (színházlátogatások)
- Jeles napokhoz kapcsolódó dramatikus népi játékok előadása

Óvónő az irodalmi nevelés folyamatában

- átgondolt anyagválogatás, az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése jellemzi, figyelembe venni az adott csoport életkorát, összetételét
- az anyag kiválasztásánál egyensúlyt teremt a népmesék, klasszikus, és kortárs irodalmi művek között
- megteremti a meséléshez szükséges szeretetteljes légkört
- mesélése kifejező
- minden nap kezdeményez mondókázást, verselést, mesélést
- a gyerekeket önálló verselésre, mesélésre ösztönzi
- a dramatizálásnál ahol kell segít
- a feltételeket megteremti a szükséges eszközök beszerzésével és azok esztétikus elhelyezésével, amit a gyerekek bármikor használhatnak: könyvnézegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz
- adott időben és helyzetben alkalmaz közmondást, szólást, találós kérdést
- régi szavak használatával bővíti a gyerek szókincsét
- a gyerek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A tartalom összeállításában nagy szerep jut a hagyományokhoz, jeles napokhoz, természeti jelenségekhez, ünnepekhez kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak.

Az irodalmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

Igényévé válik a gyerekeknek az irodalmi élmény meghallgatása, befogadása.
Dramatikus játékokban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. Népi mondókák nagy része mozgással kísérhető, fejlesztik az egyensúly-, ritmusérzéket, mozgáskoordinációt, egymásra figyelést, egymás közti érzelmi kötődés megszilárdulását.
Mesék által közvetített gondolatok által a gyerekek egyfajta etikai világképet kapnak. A népmesei minták hatására alakul konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó képességük. Anyanyelvi, irodalmi szépérzékük tökéletesedik. A mondókák, versek bevéséséből, elmondásából adódó sikerélmény ösztönzően hat a tanulási folyamatra.

Anyanyelvi nevelés feladatai az irodalmi nevelésben

- nyelvi készségek fejlődnek
- a gyerekek a meséken, verseken keresztül elsajátíthatják a helyes kiejtést, nyelvtanilag helyes beszédet
- a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismernek meg (népi kifejezések)
- dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, kommunikációjuk fejlődik
- beszédértés, reprodukció (auditív memória) fejlesztése
- a népmesék, irodalmi művek meghallgatása állásfoglalásra, véleményalkotásra készteti a gyerekeket

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. Hangzás hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit. Társak az óvónő improvizáló játékkezdeményezéseiben. Várják, kérik a mesemondást. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen,csendben végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek jelei.
A folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik. A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, nevüket megjegyzik.
Szeretik a könyveket nézegetni, képek alapján megtalálják kedvenc meséiket. A olvasást utánozzák, egy-egy betű iránt érdeklődnek. A megkezdett mesét befejezik. Dramatikus népi

játékokba bekapcsolódnak. Ismernek néhány szólást, közmondást, találós kérdést. Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Összegzés

A néphagyományőrző pedagógiai programban a mese, a vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik. A gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágukba, alapozzák meg „kulturális anyanyelvét”.

5.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermek tánc

Zenei nevelés célja

- az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép tiszta éneklésre való szoktatás
- a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése
- játékos zenei alkotókedvük ösztönzése
- az esztétikai, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása

Feladata

- a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése
- hagyományőrző énekes népszokásokkal való ismerkedés, azok óvodai életbe, ünnepekbe való beillesztése (életkornak megfelelő szinten)
- zenei alkotókedv ösztönzése
- zenei ízlésformálás, mozgáskultúra fejlesztése
- pozitív érzelmek erősítése
- a zenei képességek fejlesztésén túl, zenét értő és szerető, egészséges lelkű, boldog emberré nevelés

A zenei nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

- Népi mondókák
- Dalos játékok
- Zenehallgatás anyaga
- Énekes népszokások játékai
- Készségfejlesztés zenei eszközei

A program zenei anyagát alkotják: a népi mondókák, a pentaton karakterű, hat hangterjedelmű népi dalos-játékok, a zenehallgatás dalanyaga, az énekes népszokások, a készségfejlesztés zenei elemei.

A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyerekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. Lehetőség nyílik a népi hangszerek megismerésére, készítésére is. Ilyenek: köcsögduda, doromb, lopótök duda, nádsíp, levélsíp, fűzfa síp, furulya,…

A gyermekek által önállóan elkészíthető: dióhéj pengető, kukorica hegedű… A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos játékok, táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák, előkészítik a későbbi néptánc tanulást. A zenehallgatás anyagát népdalok és műdalok alkotják élő előadásmódban.

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évente visszatérő naptári ünnepekhez. A játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az életét. Ilyenek:

- lucázás
- pásztorjátékok
- farsang
- komatálazás
- pünkösdi májfa állítás
- lakodalmas
- szüreti felvonulás
- cigánybál

Óvónő szerepe a folyamatban:

Az óvónő tisztán és szívesen énekeljen

Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (légkör, hely, idő). Igényesen, életkornak és az adott csoport készségszintjének válogassa össze a zenei és készségfejlesztő anyagokat (hallásfejlesztés, ritmusfejlesztés, mozgáskultúra) zenei élmények nyújtásával tartsa ébren a gyerek zenei érdeklődését, szeretesse meg a zenét. Teremtsen lehetőséget a zenei alkotókedv, a zenei önkifejezés gyakorlására. Gyerekekkel ismertesse meg a népi hangszereket is. Gyakran énekel, mondókázik, motiválja a gyerekeket körjátékra. Az ünnepvárás és készülődés hangulatát zenei eszközökkel fokozza.

Zenei tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

Az ölbe vevős, mondókás játékok, a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A küzdőjátékok erősítik a fiúk küzdő szellemét. A dalos játékok a lányok számára a lányos mozgást is közvetítik. Gazdagítják mozgáskultúrájukat, fejlesztik a fegyelmezettséget.
A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe. A zene az érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szóló, amit a szülőkkel való együttlét még meghatározóbbá tehet.

Anyanyelvi nevelés feladatai a zenei tevékenységekben

A mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt a szavak szép, pontos kiejtését.
A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére (választékos kifejezések, párbeszédek)
A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.
A gyerek egyéni megszólalásának bátorításával (felelgetős énekes játékok) nő az önbizalma.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek tudják a mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat, tisztán, szép szövegkiejtéssel mondani, énekelni. A tempó a természetes járásnak megfelelő. Élvezettel játszanak énekes játékokat, azokat biztonságosan el tudják kezdeni csoportosan, egyénileg is. Gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni. Kezdeményeznek mondókázást, dalosjátékokat. Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is. Felismerik a magas és a mély éneklés

közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban, mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben térben, kézzel mutatni.
Felelgetős játékokat két csoportban az óvónő segítsége nélkül is el tudnak énekelni.
Tisztán énekelnek vissza dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is. Ismerik a halk és a hangos közötti különbséget, tudnak halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
Felismerik a dallamot dúdolásról, sajátos kezdő vagy záró motívumokról. Tudnak dalokat – hallható jelre – hangosan, majd magukban énekelni, rövidebb, hosszabb dallammotívum váltakozva történő elbújtatásával.
Érzékenyek a természet és környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit beszédhangon is.
Ismernek néhány hangszert (népi hangszert is), ismerik hangjukat, megszólaltatásuk módját.
A jól ismert dalokat, mondókákat, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik, képesek eltapsolni éneklés nélkül, belső hallás alapján. Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak. Összehasonlítják az énekléssel, mozgással mutatják a gyorsabbat, lassabbat. Úgy mozognak, tapsolnak, beszélnek, hogy tempókülönbséget más fogalompárokkal is összekapcsolják (magasan-gyorsan, mélyen-lassan, halkan-gyorsan, hangosan-lassan)
Egyöntetűen körbejárnak szép – kicsit oldalt fordított – testtartással, kézfogással.
Egyszerű játékos, táncos mozdulatokat, lépéseket esztétikusan végeznek (pl. dobbantás, átbújás, forgás, kifordulás).
Élvezettel tudnak zenét hallgatni.

Összegzés:

A program a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat.

5.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Vizuális tevékenységek célja

- A gyerekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek.
- A gyerekek a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett ismerjék meg és használják a régi gyermekkor játékkészítő, és a népi kismesterségeket őrző technikáit, eszközeit.
- Alakuljon kézügyességük, vizuális alkotókészségük, és esztétikai igényük a múlt, a jelen értékei iránt.
- Alapozódjék a „művészeti látás” képessége.
- A környező valóság természeti szépségének észrevétele.

Feladata

- A rajzolás, festés, mintázás, építés képalakítás, a kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, anépművészeti elemekkel, szokásokkal hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöketb biztosít. Maga a tevékenység s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezéséet: a gyermekek tér-, forma-, és színképzeteinek gazdagodását, képi

gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Vizuális tevékenységek tartalma, kapcsolódása a néphagyományokhoz

Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományőrző díszítő művészet technikáival és formáival bővülnek. Megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek és technikák, valamint a jeles napok „jelképkészítő" technikái.

A kézimunka sorába megjelennek sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga többféle technikát kínál. Az agyagozás, a hímzés, a tojásfestés, a játékeszköz készítések technikái pl: rongybaba, terméseszközök… mind megjelennek. Ajánlatos a természetes anyagok beszerzése. Termések, növények, textíliák, bőr, toll, méhviasz….

Jelenjen meg az emberábrázolás ebben a tevékenységben. Minél több technikával ismerkedjen a gyerek, pl.: ceruza, festés, zsírkréta, ragasztás, nyomat stb…

A hagyományápoló tevékenységformák időrendben kapcsolódnak az „évkörben" bemutatottakhoz, de a gyakorlásra az óvónő ezen időszakon kívül is lehetőséget nyújt.

Óvónő szerepe a vizuális tevékenységekben

Az óvónő épít a gyerekek kíváncsiságára, megadja számukra a választás lehetőségét, anyagban, témában, technikában, vagy mind háromban. A tájházak, a népviseletek megfigyelésével az óvónő gazdagítja a hagyományos élményanyagot. Az óvónő a foglalkozásokat kötetlen formában szervezi, a vizuális tevékenységek lehetőségét egész nap biztosítja a gyerekek számára. Az óvónő által kezdeményezett egy – egy tevékenységi forma legalább egy héten keresztül gyakorolható. Ügyelni kell arra, hogy minden gyerek hozzájusson a számára megfelelő foglalkozáshoz. Fontos az elegendő idő és pozitív a tevékenységet bátorító légkör kialakítása.

Vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

A gyerek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény pedig újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, önkifejezési módja, önbizalma erősödik.

A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához. Segíti a szín, forma, alak észlelés fejlődését. Az elkészült tárgyak, népi játékszerek gazdagítják játékukat, miközben finom-motorikus készségük fejlődik.

Anyanyelvi nevelés feladatai a vizuális tevékenységekben

A tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozással a spontán beszéd formáinak fejlesztése (megszólítás, szándéknyilvánítás, véleménynyilvánítás, döntés, ábrázoltak szóbeli elmondása, eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatása utáni élmények megbeszélése). Szókincsbővítés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket. Egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat. Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl.: nyuszi, cica). Emberábrázolásukban megjelenik a részformák (pl.: szemöldök, szempilla, fülbevaló stb.). Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.

Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, nyírás, ragasztás). Önállóan díszítenek.

Az óvónő irányításával képesek az anyagok alakíthatóságának szabályait felismeri betartani.

Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében.

Örülnek egyéni és közös kompozíciójuknak. A közös munkák értékelése során saját műveikkel kapcsolatos szóbeli véleményt nyilvánítanak, megfogalmazzák értékítéletüket.

Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne. Szívesen készítenek ajándéktárgyakat. Az eszközöket képesek önállóan elővenni, tisztántartásukban, elrakásukban közreműködnek.
Érdeklődnek az új technikák megismerése iránt, szívesen megismerik azokat.

Összegzés

A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítő világa ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományőrzésben az értékek újrafelhasználásával létrejön a folyamatosság. A programban a vizuális nevelés lehetőségei a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítések gyakorlása által gazdagodnak.

5.3.4.1. A környezet esztétikája

Célja

Esztétikus környezet kialakítása, fenntartása.

Feladata

Megteremti az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékkövető szerep által.
Megláttatni a szépet a környezetben.
Ízlésformálás.

Óvónő szerepe

- Személyes példájával modell a gyerek és szülő számára
- Öltözködésével is jelzi a napok, tevékenységek másságát (pl. jeles és ünnepnapokon).
- A csoportszoba berendezését, díszítését ízlésesen formálja.
- Teret ad régi idők használati tárgyainak
- Szereti a rendet, ebben a gyerekek tevékeny részvételét is kéri.

A környezet esztétikájának személyiségfejlesztő hatása

A gyerekek is ügyelnek környezetük rendjére, tevékenyen részt vesznek annak rendben tartásában (pl. tevékenységek után, ünnepekre készülve). Ügyelnek ruhájuk rendezettségére, alkalomhoz illő ruha viselésére. Kialakul esztétikai ítélőképességük.

Összegzés

A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítélőképessége fejlődik.

A néphagyomány ápoló szemléletű nevelés része, hogy a gyermekek maguk is tevékeny részesei lesznek környezetük, óvodájuk rendben tartásában, esztétikus alakításában.

5.3.5. A külső világ tevékeny megismerése

Célja

A természeti és a szűkebb lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulás alapozása.

A gyerekekben alapozódjanak a környezet harmonikus viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok. Érzelem gazdagítás a természethez kapcsolódó tevékenységekkel.

Az óvodai gyakorlatban általánosan feldolgozásra kerülő témák mellett a néphagyomány – ápolás mindennapos, természethez kapcsolódó tevékenységei is megjelennek. Ilyenek az évszakok változásából fakadó tapasztalatszerzések, egy – egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve.

Az időjárás változásaiból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezet alakító munkálatok (palántanevelés, növénygondozás). Termések gyűjtése, szüretelések családoknál, befőzések, aszalások. Télen a madarakról való gondoskodás. Rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások. Jeles napok előtti készülődések.

A környezet és a néphagyományőrzés

A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel és viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alakítása, megalapozása már kisgyermekkorban megkezdődhet.
A program tudatosan épít a:

- gyerek életkori jellemzőire
- a természetben gyökerező tevékenységek és a néphagyomány – ápoló tevékenységek érzelem fokozó hatásaira

Feladata

Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése.
Minden tevékenységükben megjelenik a matematika. Párosítanak, halmazokat képeznek. Ismerkednek a mennyiségekkel, összehasonlító méréseket végeznek, sorba rendezik egymást, tárgyaikat, adott tulajdonságok, szabályosságok szerint.
A geometria világából tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokról.
A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás tükörképét, festékfolttal szimmetrikus alakzatokat hoznak létre.
Gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást.

Környezeti nevelés tartalma, kapcsolódása a néphagyományhoz

Hagyományos óvodai ismeretanyag a család, az óvodai környezet, emberi test, sport, foglalkozások, közlekedés, napszakok, évszakok, állatok, növények, színek, intézmények az óvoda környékén, anyagok.

- Család: családtagok, neveik ismerete, család lakcíme, otthon berendezése, otthoni munkák, szülők foglalkozása
- Óvodai környezet: csoportok, óvoda helyiségei, óvodai dolgok, óvoda környezetében lévő intézmények: posta, bolt, művelődési ház, iskola, egészségügyi szolgálat, gyógyszertár. Környezetükben lévő esztétikai alkotásokkal: szobrok, Szt. István park, Falumúzeum.

- Emberi test: testrészek, érzékszervek ismerete, funkciójuk. Mozgás a sport, egészségmegőrzés, tisztálkodás, vitamindús étkezés. Betegség, orvos, orvosság. Egészségünk érdekében dolgozó emberek munkájának megismerése.
- Közlekedés: gyalogos közlekedés szabályai, járművek csoportosítása funkciójuk alapján (személyszállítás, teherszállító) közlekedésük helye alapján (földi, vízi, légi). Tegyenek összehasonlítást nagyságuk, gyorsaságuk szerint. Közlekedésben dolgozók munkája.
- Évszakok: szépségeinek, jellegzetességeinek megfigyelése. Időjárás változásai, öltözködésünkkel való összefüggés tudatosítása a különböző évszakban. Növények változásai, állatok viselkedése, emberi tevékenységek.
- Idő: Hónapok, napok, napszakok
- Állatok: tulajdonságaik megismerése, csoportosításuk különböző szempontok alapján (külső jegyeik, életmódjuk, életterük, földrajzi helye, hangjuk).
- Növények: megismerésük, csoportosításuk (gyümölcs-zöldség-virág). Megfigyelések, tevékenységek szervezése évszakokhoz kapcsolódóan.
- Színek: alapszínek, azok árnyalatai, ismerete, színek keverése
- Anyagok: környezetünkben található tárgyak anyagainak megismerése, megnevezése. Csoportosítások (élő-élettelen, halmazállapotuk, keménységük, súlyuk, éghetőségük, mágnesezhetőségük)

Az ember a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek erősítik:

- Az évszakok változásaiból adódó, időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve.
- Időjárás változásaiból fakadó a hagyományok, népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (pl.: palántanevelés, növényápolás, udvarrendezés)
- Hagyományos népi tevékenységek: termések, gyógynövények gyűjtése, szüretelés, befőzések
- Rendszeres környezetmegfigyelő séták (természeti és hagyományos tárgyi emlékeinkkel való ismerkedés)
- Állatok gondozásának megfigyelése, téli és nyári gondoskodás a madarakról (Madárbarát Óvoda)
- Jeles napok, ill. néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink előtti készülődések

- Környezettudatos viselkedés megalapozása (pl. óvodai projektek szervezése Állatok világnapján, Föld napján, szelektív hulladékgyűjtés tudatosítása)
- A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz

Környezetalakítás

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. Fontos a családok közreműködő környezetalakító munkája.
Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. Az óvónő vagy a dajka által megkezdett munkálatok látványa a gyerekeket követésre készteti.
A családok közreműködő, környezetalakító munkája hozzásegíti a gyermekeket egy másfajta érzelmi kötődéshez. Sokféle alkalom kínálkozik a környezet alakításra. Pl: élősarokban való tevékenykedés, dugványozás, termések , kövek válogatása, manipulálása.
Az óvónő megteremti és ötvözi a környezeti nevelés és a néphagyomány ápolás olyan feltétel és tevékenységrendszerét, amelyben a gyerek egyénileg és közösen éli át a változatos ingereket, újra teremtheti saját környezetét.
Az óvónő kezdeményezője a családokkal együttműködő munkálkodásnak. Pl: az óvoda udvar és a környék rendbetétele a gyerekekkel közösen, jeles napokhoz fűződő szokások közös gyakorlása, hazánk nevezetességeit megismerő közös családi – óvodai kirándulások.
A néphagyományőrzésből és a természetközelségből fakadó élmények eljuttatják a gyerekeket a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyomány tiszteletéhez.

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődéseken keresztül jutnak el környezetük megbecsüléshez, és védelméhez. Tevékenységük során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. (pl: madáretető készítés, kertészkedés, udvargondozás).
Emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.
A séták, kirándulások a megfelelő magatartási formák kialakítását is szolgálják, amely a természetben való kulturált viselkedést eredményez.

Óvónő szerepe a külső világ megismerése nevelés folyamatában

- Néphagyományok, tárgyi kultúra, természeti szépségeink megismerése, tapasztalatszerzési lehetőségek, tervszerű biztosítása (konkrétumok megtervezése)
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a társas kapcsolatokban és a környezet alakításában (irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével tevékenységekből adódó tapasztalatok közös összegzésével
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire épít
- A gyerekek által használt tárgyi eszközöket hozzáférhetően, biztonságosan helyezi el.
- Törekszik az élő és élettelen világ sokoldalú megismertetésére
- Ráirányítja a figyelmet a régi népszokásokra
- Alakítja a tiszta, rendezett környezet iránti belső igényt
- Hagyományos népi életmódot megismertető, vagy környezetalakító munkálatokat szerez a családtagokkal együtt (pl: udvarrendezés, palántaültetés, hazánk nevezetességeit megismerő közös családi óvodai kirándulások, jeles napokhoz fűződő szokások közös megtartása)
- Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezet személyiségfejlesztő hatása

- A gyerekek tapasztalatokat szereznek a természetben megfigyelhető változásokról
- Észreveszik a természetben található kincseket
- Környezettudatos magatartásuk megalapozódik
- Ismerkednek növényekkel, házi-, erdei és vadállatokkal
- Képessé válnak a környezetünkben található élőlények óvására, védésére, életkornak megfelelően ezek gondozására
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteket szereznek
- Alapvető képességeik fejlődnek

- Erősödik akaratuk, önfegyelmük
- Közös tevékenységek során megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást, különbözőségek elfogadását növekszik türelmük
- A különböző eszközök, tevékenységek megfigyelése, megtapasztalása által nő bennük az emberi munka megbecsülése
- Megtanulják, hogy a gondosan végzett munka meghozza gyümölcsét
- Kialakul bennük a hagyomány tisztelete
- Megfelelő testi-, lelki-, szociális érettséget érnek el, ami az iskolakezdéshez szükséges

Anyanyelvi nevelés feladatai a környezeti nevelésben

- A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének tevékenységeiben célként és eszközként egyaránt megvalósítható
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, ismeretszerzés sokoldalú biztosításával a gyerekek aktív és passzív szókincsének gyarapítása
- A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása
- A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyerekek alkalmazzák a köszönés, megszólítást, bemutatkozást, véleménynyilvánítást, szándékaik kifejezését.
- Kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Magabiztosan tevékenykednek közlekednek az óvoda helységeiben, kommunikálnak társaikkal és az óvoda felnőtt dolgozóival. Tudják óvodájuk nevét.
- Tudják családjuk nevét, családtagjaik pontos nevét, lakcímét, foglalkozását, saját születési helyüket és idejüket.
- Ismerik testrészek neveit, funkciójukat, igényesek testük tisztaságára
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket szolgáltatásokat
- Gyakorlottak a közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket (vizi, légi, szárazföldi)
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemzőiket
- Ismerik az égitesteket

- felismerik az időrendiséget, a különböző időegységeket, nappalok, éjszakák váltakozását.
- Ismerik a hagyományokat, jeles napokhoz fűződő szokásokat
- Ismerik a háziállatok, vadállatok jellemzőit azonosságait különbségeit (élőhelyeit, életmódjukat, táplálkozásukat
- Ismerik a környezetükben található növényeket
- Ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat, lehetőség szerint gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit
- Óvják környezetük tárgyi és természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk
- A megfigyelésből adódó tapasztalataikat el tudják mondani, mesélni
- Ismernek foglalkozásokat (pl. orvos, rendőr, tűzoltó)
- Ismerik az élővilág változásai a születéstől a növekedésen, fejlődésen át a pusztulásig
- Tisztában vannak a társas kapcsolatok alakításának szokásaival, az együttélés szabályaival, az emberi érzelmekkel
- Ismerik a színeket, azok árnyalatait
- Természetes és mesterséges anyagokat megnevezik, tudják jellemző tulajdonságaikat
- Felismerik a természetben előforduló hangokat (állatok, időjárás)

Összegzés

- A külső világ megismerésének folyamatában a gyermek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi az ismereteket.
- A néphagyományőrzésből és a természet közelségéből fakadó élmények eljuttatják őt a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyományok tiszteletéhez.

5.3.5.1. Matematikai tartalom

Célja

A környezet megismerése során szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat ismereteket, amelyek megalapozzák az iskolai élet megkezdéséhez szükséges kompetenciákat.

A matematikai nevelés szoros összefüggésben áll az életre neveléssel. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése természetes napi szituációkban valósul meg. A különböző tevékenység végzése közben megismerkednek a közvetlen és tágabb környezet viszonyaival.

Feladata

- az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása;
- a gyermekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése;
- olyan tudatosan összeválogatott eszközkészlet és tevékenység biztosítása, amely felkelti a gyermekek érdeklődését; és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését;
- a komplex matematikai ismereteket szerző, alkalmazó foglalkozásoknak vagy a kötetlen kezdeményezéseknek mindig támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;

A környező valósággal való ismerkedés során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben, játékukban megjelenik a matematika:

- párosítanak, halmazokat képeznek, számlálnak
- összehasonlító méréseket végeznek

- sorba rendeznek adott tulajdonság vagy szabályozottság szerint
- tapasztalatokat szereznek a geometria világából, síkbeli és térbeli alakzatokról
- ismerkednek a tükörképpel (szimmetriával)
- gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást

Óvónő szerepe a matematikai tartalomban

- Matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységben való alkalmazása (spontán helyzetek tapasztalatszerzésre való felhasználási alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, „problémahelyzetek" teremtése, egyéni fejlődés nyomon követése, differenciált fejlesztés lehetőségeinek kiaknázása)
- A kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradt gyerekekre, egyénre szabott képességfejlesztést végezzen.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – Matematikai tartalom

- Felismerik a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket
- Biztonságosan mozognak a 10-es számkörben
- A halmazokkal való műveletekben jártasak (összehasonlítás mennyiség, nagyság, forma, szín szerint)
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismerik az összefüggéseket
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat
- Matematikai ismereteiket, összefüggéseket tevékenységeikben is tudják alkalmazni
- Felismernek alapvető geometriai formákat, azonosságok, különbözőségüket
- Térben és síkban jól tájékozódnak, irányokat megkülönböztetik. Papíron való tevékenységnél kialakul a balról jobbra való haladási irány követése
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Összehasonlításaikat szóban kifejezni, mások megállapításainak igazságát megítélni
- Tudnak számolni 10-es számkörben
- Elő tudnak állítani bontással, hozzáadással, más rendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet
- Képesek 2 halmazt párosítással összemérni

- Értik és helyesen használják a halmazokkal mennyiségekkel kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat
- Képesek hosszúságokat összemérni, mennyiségben kifejezni
- Azonosítani tudnak egyező alakú, helyzetű tárgyakat, síkbeli alakzatokat, megépíteni másolatukat
- Képesek kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat eltérő nagyságú és színű elemekből is
- Képesek geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni térbeli és síkbeli alakzatokat, megnevezni azok tulajdonságait
- Értik és követni tudják a téri és síkbeli irányokat illetve helyeket kifejező névutókat. Jobbra-balra irányokban is magabiztosan tájékozódnak

Összegzés:

Matematikai tapasztalatszerzéssel pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

Minden matematikai tapasztalat játékos formában, a gyerekek igényeihez, ötleteihez igazodva történik.

6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az élet minősége, a kapcsolataid minőségén múlik.
/Tony Robbins/

A néphagyományőrző program lényegi sajátja, hogy újszerű kapcsolatrendszer alakul ki az óvodán belül, a nevelőtestület és a többi munkatárs között, valamint az óvoda és a családok között is. Ez a belső és külső kapcsolat rendszer is a program egyik éltetője.
A hagyományőrző szemlélet a kapcsolatteremtés – és tartás hagyományos formáit megtartja és gazdagítja.
Változik a szülőértekezletek helye, formája, tartalma.

- Tájékoztató – ismerkedő szülői értekezlet
- Segítő szándékú, speciális témájú szülői értekezlet

Az óvoda a szülők részére mindig nyitott. Az óvodában továbbra is szervezünk nyílt napokat. Megszervezzük a népszokásokkal kapcsolatos kézműves foglalkozásokat.
A kapcsolattartás legszemélyesebb formája a fogadóóra.
A családlátogatás egy bővíthető együttműködési forma. Fontos, hogy a gyerekeknek nyújtson érzelmi többletet, közös élményeivel maradandó élményeket. (pl: a gyerekcsoport meghívást kap szüretelésre, dióverésre, kukoricatörésre, társuk születésnapi, névnapi köszöntésére…)
Óvodánkban hatékony szerepe van a szülők közösségét képviselő SZMK-nak. Az éves munkatantervben közösen megfogalmazott feladatok megvalósítása által válik élővé a kapcsolat Az együttműködés tartalmi formáit sajátossá teszik a közösen végzett néphagyomány – ápoló tevékenységek.

Egyéb partnerkapcsolatok

A körzetileg illetékes iskolákkal a kapcsolattartás folyamatossága az együttműködés nélkülözhetetlen eleme. A kölcsönös intézménylátogatás lehetőséget ad a program megismerésére.

Az önkormányzat gyermekjóléti szolgálatot tart fenn. A szakemberek rendszerességgel látogatják az óvodát.

A problémás gyermekeknél az Aszódi Nevelési Tanácsadó gyógypedagógusai, pszichológusai nyújtanak segítséget.

A védőnő és az óvoda orvosa rendszeresen ellenőrzi a gyerekek tisztaságát, egészségi és testi fejlettségét.

A hatékony működési rend, a sajátos tervezés, a folyamatos segítő ellenőrzés hozzájárul a hagyományőrző program megvalósulásához, a gyermeki személyiség kiterjedéséhez.

A szemléletmód váltás hatására, a hagyományőrzés létrehozza az óvodai testület sajátos arculatát.

A kapcsolatépítés érdekében történő alapvető fejlesztési, cselekvési tennivalók:

- Helyi családi viszonyok felmérése.
- A család szocializációs szerepével foglalkozó jelentős magyar kutatási eredmények megismerése.
- Az intézmény és szülők közös cselekvési programjainak kidolgozása (szülői fórumokon).
- Az intézmény és a szülők **együttműködési rendszerének** kidolgozása.
- A pedagógusok és szülők **nevelési kultúrájának** emelése.
- A pedagógusok és szülők kapcsolatának középpontjában mindig a gyermek álljon.
- A pedagógusok lényegesen hatékonyabb segítséget nyújtsanak a szülők számára a családi neveléshez (ilyen témájú szakkönyvek ajánlása, kölcsönbe adása).
- A pedagógusok jobban ismerjék a felnőtt életkori sajátosságait.
- A szülők jobban ismerjék a pedagógusok tevékenységét és törekedjenek a pedagógusokkal való szót értésre.
- Magyarázzuk meg szemléletes, világos megfogalmazásokkal, és tegyük számukra érthetővé az óvodai nevelési – oktatási célokat.

- Az együttműködés legyen folyamatos, ne csak időszakos cselekvések során forduljon elő mint pl. : a szülői értekezlet.
- A pedagógusnak tudnia kell, hogy a szülők mit várnak az intézménytől, és ők milyen segítséget képesek nyújtani a családi nevelés eredményesebbé tételéhez.
- A szülők között végezzenek vélemény kutatást és az eredményeket dolgozzák ki.

A nevelési helyzet felmérése az óvoda és a család kapcsolatának fejlesztésében:

Tudjuk, hogy az óvodai bölcsődei és a családi nevelési színtér erősen eltér egymástól, mind céljaiban, mind feladataiban, mind módszereiben, még akkor is, ha van egy közös „elemük" - akiért vannak – és ez a gyermek.
A családdal együttműködve összhangba kell hozni a nevelési területeket megtartva azok sajátosságait. Az intézmény ne vegye át a családi nevelés funkcióját, hanem nevelési funkciójából adódóan – óvó-védő, testi, érzelmi, értelmi, szociális fejlődést, fejlesztést biztosító funkció – tervezze meg és végezze el feladatait.

A családi nevelés helyzetének vizsgálata

A megnyilvánuló, tevékenykedő gyermek bizonyos fokú tájékoztatást ad a pedagógusoknak az adott család nevelési szokásainak színvonaláról. Ez azonban nem tükrözi, nem is tükrözheti a teljes valóságot. A pedagógusnak meg kell nyernie a szülőt, hogy teljes őszinteséggel tárja fel a családjukban lévő szokásokat, értékrendeket, hogy milyen értékeket akarnak gyermekeik számára átszármaztatni. Milyen követelményeket támasztanak mindennapi nevelőmunkájukban. A szülők milyen tevékenységeket biztosítanak otthon gyermekeik számára, milyen nevelési módszereket alkalmaznak, miért és hogyan büntetnek, dicsérnek, hogyan ellenőrzik és értékelik gyermekeiket.

Az együttműködés formái:

- szülői értekezlet évente 2-3
- fogadó óra igény szerint
- rétegcsoport megbeszélés (pl.: veszélyeztetett gyermekek szülei) szükség szerinti időközönként csak igen indokolt esetben
- óvodai ünnepélyek

Az együttműködés módszerei:

- tájékoztatás, tájékozódás,
- beszélgetés, párbeszéd,
- megbeszélés,
- nevelési tanácskérés, adás,
- felkérés, megbízás.

Az együttműködésben egyértelmű a mellérendelt viszony. Az óvodának, és a családnak egyaránt fontos közlendője van a másik fél számára. Társadalmilag és a nevelésben mindketten egyenjogúak. (Kölcsönösen kicserélik-e a nevelési tapasztalataikat.)
A szülői szervezet ellátja a szülői képviseletet, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki.
Az óvodai, szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Megállapításáról tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót. A gyermekek, tanulók nagyobb csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet, a nevelési- oktatási intézmény vezetőjétől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője, tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.

„Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szakszolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.”

ÓNOAP

Rendszeres kapcsolatot tartunk:

a testi és szellemi, valamint erkölcsi fejlődésben veszélyeztetett óvodásaink érdekében:

- jegyző,
- gyermekjóléti szakszolgálat,
- gyermekorvos, védőnő
- értelmi fejlődésben lassúbb ütemben haladó, lemaradó gyermek fejlesztése kapcsán:

- nevelési szakszolgálatokkal.
- az óvoda zavartalan működésének biztosítása kapcsán:
- önkormányzat, polgármesteri hivatal.
- vezetői és testületi szinten:
- általános iskola

7. GYERMEKVÉDELEM, ESÉLYEGYENLŐSÉG

Az ember mindent otthonról hoz, a viselkedést,
az értékrendet, a koncepcióját önmagáról,
a világról és a saját helyéről a világban.
/Makai Rita/

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
A gyermekvédelem a nevelési- oktatási munka egészét átszövi. Személyiségformáló hatásával, a tudásszint növelésével, az erkölcsi ismeretek megismertetésével hozzájárul, hogy a gyermek helyes irányban fejlődjön.

Gyermekvédelmi programjának célja, feladatai:

Célunk, hogy időben felismerjük a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és egyéb rizikófaktorral rendelkező gyermekek problémáit, és azokat megfelelő szakismerettel preventív vagy korrektív módon megoldjuk.
Biztosítanunk kell mindazokat a jogokat, feltételeket, ellátásokat, amelyeket az intézmény számára vonatkozó jogszabályok előírnak.

Gyermekvédelmi programunk tartalma:

- A hátrányos, halmozottan hátrányos- veszélyeztetett helyzet felismerését
- Minden pedagógusra vonatkozó alapvető gyermekvédelmi feladatokat
- A gyermekvédelmi felelős munkáját

A veszélyeztetettség:

„ A veszélyeztetettség olyan – magtartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult-állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.” /1997. évi XXX.. törv.5.§/

A hátrányos halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek a szükségleteinek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekekről való gondoskodás, azok védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Az óvodapedagógus köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családja világnézetét, értékrendjét.

A gyermekvédelmi felelős feladatokat a tagintézményben a tagintézmény-vezető látja el,ő képviseli a gyermek,- és ifjúságvédelmi feladatokat szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

Feladataink

A gyermekvédelmi felelős feladata

- A családdal és a nevelőtestület tagjaival együttműködve fokozott gondoskodással vegye körül a rábízott gyermekeket, kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védje meg őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- Szervezze, és irányítsa az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A nevelési év elején tervezze meg a gyermekvédelmi programot az adott évre.
- Tájékoztassa a szülőket az intézmény gyermekvédelmi programjáról, a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről, a gyermekvédelmi feladatokat végző intézményekről.
- Figyelje a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat.
- Folyamatos kapcsolatban álljon a konkrét esetekben a gyermekvédelmi szervekkel
    - Gyermekjóléti Szolgálattal
    - Családsegítőkkel
    - Polgármesteri Hivatallal
    - Területi Gyermekvédelmi Szervezettel
    - Nevelési Tanácsadóval

- Rendőrséggel
- Óvoda védőnőjével
-Fejlesztő pedagógussal
- Logopédussal

- Tartsa nyilván a veszélyeztetett, hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét.
- Ellenőrizze folyamatosan a nyilvántartásba vételt és a megszűntetés okát.
- Szükség esetén végezzen családlátogatást a csoport óvodapedagógusaival.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Segítsék elő a veszélyeztetett, hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítsák a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül szükség esetén védő – óvó intézkedésekre tegyenek javaslatokat
- Alaposan ismerjék meg a gyermekeket és családjukat
- Ismerjék fel a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, okokat; ha szükséges kérjék szakember segítségét
- Készítsenek tervet az indulási hátrányok kompenzálására és azt hajtsák végre.
- Szervezzék meg a felzárkóztatást.
- Segítsék a tehetséggondozást
- Csoportnaplóikban regisztrálják a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Biztosítsák a gyermekek számára a szükségleteiknek, igényeiknek megfelelő differenciált fejlesztő tevékenységeket, legyen az mozgás, beszéd, vagy értelmi retardáció.
- Biztosítsák és kísérjék figyelemmel minden gyermek számára az esélyegyenlőséget.

A kapcsolattartás formái

- Családlátogatás (szükség esetén)
- Fogadó óra
- Szülői értekezlet
- Egyéb óvoda által szervezett programok.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő továbbfejlesztési terveink:

- Szülői igény, felkérés esetén segítséget nyújtunk tanácsadással abban, hogy egészségesen, higiénikus környezetben, megfelelő módon táplálják gyermekeiket. Szükség esetén felhívjuk a figyelmüket a balesetek elkerülésére.
- A segítő szervezetek nevét, címét, telefonszámát állandóan látható helyen kifüggesztjük
- Továbbra is keressük a pályázati lehetőségeket, melyekkel segíthetjük a hátrányos helyzetű
- családok gyermekeinek fejlesztését.
- A gyermekvédelmi munkánkban legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermeki jogokat maradéktalanul tiszteletben tartsuk, biztosítsuk az egyenlő hozzáférést az óvodai élet egész területén, életüket gondtalanabbá, egészségesebbé, felszabadulttá tegyük.

A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FELZÁRKÓZTATÁSÁNAK TERVE

Programunk meghatározásánál abból a szakmai meggyőződésünkből indultunk ki, hogy a szociálisan hátrányos helyzetűek korai támogatására van szükség, hiszen a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése nem más, mint a gyermek érési folyamatához igazított, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás.

Fejlődés – lélektani kutatások igazolják, hogy a genetikai program csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők, és feltételek biztosításával bontakozhat ki optimálisan és ezen feltételek megtervezése és megszervezése a szakmailag felkészült óvodapedagógusok feladata.

A korrekció, felzárkóztatás a személyiségfejlesztésünk kiemelt területe. A felzárkóztatás lehet a gyermekek fejlődésének elősegítője, bázist teremtve képességei kibontakoztatásához.

A felzárkóztatás kezdetétől vigyázunk arra, hogy a gyermeket olyan feladat elé állítsuk, amely képességeinek megfelelő szintű, amelyeket teljesíteni képes, melyben segítjük és teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

Célunk:

Az egyenlő hozzáférés biztosítás mellett, a 3-7 éves szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinak szem előtt tartásával:

- az egészséges harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása.
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.
- Alapvető feladat az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása, mely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatra, hogy értelmes kooperációra alkalmassá váljanak.
- Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által.
- Új attitűdök, értékek, normák kialakítása.
- Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül.

Felzárkóztatási programunk részei:

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése
- egyensúlyérzék fejlesztése
- szem-kéz koordináció fejlesztése
- szem-láb koordináció fejlesztése
- finommotorika fejlesztése
- Testséma fejlesztés
- Testrészek ismeretének fejlesztése
- A test személyi zónájának alakítása /pl.:oldaliság/
- Testfogalom kialakítása /pl.: testrészek/
- Észlelésfejlesztés
- vizuális fejlesztés
- alaklátás és formaállandóság fejlesztés
- tapintásos észlelés fejlesztése

- térészlelés fejlesztése
- keresztcsatornák fejlesztése
- Verbális fejlesztés
- tárgyak megnevezésének fejlesztése
- térbeli viszonyok fejlesztése /irányok, helyzet, idő/
- osztályozás fejlesztése /alapformák, alapszínek, méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség/

Feladataink

- Társas kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén.
- A nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció, /igénynívó/ alakítása, a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom – értékének alakítása,
- Az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és sajátos érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti életkorban elvárható kontroll esősítése.
- Gyermek képessé tétele a jó – rossz felismerésére, az őszinteségre, igazmondásra, igazságosságra, felelősségvállalásra, a gyengébb védelmére, segítésére – saját élethelyzeteikben való megtapasztaláson, érzelmi átélésén és az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén
- A gyermekek fejlettségi szintjének megismerése, ennek ismeretén alapuló egyéni készség és képességfejlesztés tudatos megtervezése.
- A gyermek érzelmi-belső motivációjára való alapozás
- A tartalmi munkának lehetőség szerint a gyermek spontán tevékenységéhez kapcsolása
- A mikrocsoportos, illetve egyéni felzárkóztatáshoz a megfelelő hely, nyugodt légkör biztosítása a csoportban.
- Differenciált nevelőmunkánkban elsősorban a pozitív gyermeki megnyilvánulásokra való koncentrálás
- Ha kell, szakember tanácsának, illetve fejlesztő-pedagógus véleményének kikérése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése.
- Program kidolgozása a részképességek fejlesztésére, egyénre szabott, adott problémára.

- Igazodás a gyermekek eltérő haladási tempójához, egyéni fejlődéséhez.
- Gondos odafigyelés, hogy negatív megkülönböztetés, hiányosságai miatt ne érje a gyermeket.
- A fejlesztő foglalkozások élményszerűségére törekvés, a gyermek tevékenységeit

A gyermek

- Kezdeményezi az egyéni illetve mikrocsoportos foglalkozást.
- Bekapcsolódik az egyéni illetve mikrocsoportos foglalkozásba.
- Foglalkozáson megérti a feladatokat és végrehajtja azokat.
- Tudatosan törekszik készségei fejlesztésére.
- Elfogadja az óvodapedagógus segítő, irányító szerepét.
- Fokozatosan hozza be hátrányát.

A fejlődés jellemzői

- Figyelemösszpontosításuk növekszik
- Teljesítőképességük növekszik
- Készségeik képességekké alakulnak
- Fejlődést mutatnak azon a nevelési területen belül, melyben lemaradásukat regisztráltuk
- Fokozatosan kialakul a problémamegoldó kreatív gondolkodásuk.
- Kialakul kudarctűrő képességük
- Figyelemkoncentrációjuk fejlődik
- Képesek felmérni saját helyzetüket a csoporton belül, képesek az önálló helyzetmegoldásokra.
- Önmagukról alkotott képük pozitív, így önérvényesítésük, önkifejezésük szociálisan elfogadható módon, pozitív teljesítményeken és viselkedéseken keresztül történik.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a 2/2005. (III: 1.) OM rendelettel kiadott „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” alapján folyik.
Sajátos nevelési igényű gyermek az, akit a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a különböző fejlődési zavarok kategóriáiba lehet sorolni.

Óvodánk alapító okirata alapján fogadjuk:

szakértői bizottság szakértői véleménye alapján azon többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, aki enyhe fokban értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.

Az integráció a Nevelési Tanácsadó közreműködésével valósulhat meg. Minden esetben tiszteletben tartjuk a gyermekeknek azt a jogát, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, és adottságaiknak megfelelő fejlesztésben, nevelésben részesüljenek.

Az együtt nevelés teljes integrációban valósul meg, így a speciális fejlesztést igénylő gyermekek a nevelés teljes időtartamában az erre rá nem szorulók csoportjában tartózkodnak. Fejlődésüket a csoport óvónőin kívül speciális szakember is figyelemmel kíséri, a fejlesztésben ő is részt vesz.

Kialakítjuk a megfelelő környezetet, biztosítjuk a szükséges tárgyi feltételeket. A sajátos nevelési igény szerinti környezet, valamint a speciális segédeszközök akkor biztosítják a nevelési céljaink megvalósulását, ha a gyermekek a napirend során mindig csak annyi segítséget kapnak, ami a további önálló cselekvésükhöz szükséges.

A sikeres integráció feltételei óvodánkban:

- a befogadó óvodapedagógusok kompetens, rugalmas, nyitott személyisége
- sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása, alkalmazása
- egyéni szükséglethez igazodó speciális segédeszközök következetes használata
- a kompenzációs lehetőségek felismerése, a nem vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztése
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása, differenciált fejlesztés
- a gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése
- együttműködés különböző szakemberekkel, a családdal.

TEHETSÉGGONDOZÁS

A tehetség három összetevő együttes eredménye:

- átlagon felüli intellektuális képesség
- feladat iránti elkötelezettség
- magas fokú kreativitás

Óvodás korban a tehetség csirái már felfedezhetők, ebből következik, hogy a tehetség azonosítás és a tehetség fejlesztés egymással szorosan összefüggő folyamata a nevelési folyamatokban kiemelt célunk.

Feladataink

- Megismerjük a gyermek fejlettségi szintjét, tudatosan megtervezzük az ennek ismeretén alapuló egyéni képességfejlesztést
- Tovább erősítjük és fejlesztjük azokat a részképességeket, amelyekben a gyermek kiemelkedő, kreativitást mutat. Kihasználjuk a gyermekben rejlő tehetséget, személyiségének pozitív fejlesztéséhez, ezáltal segítjük elő a megfelelő "énkép" kialakulását
- Ügyelünk arra, hogy túlzott pozitív megkülönböztetésben ne részesítsük a gyermeket, csoportközösségben elfoglalt helye ne ezáltal kerüljön megítélésre
- Figyelemmel kísérjük a bemutatkozási lehetőségeket, ezeken való részvételre ösztönözzük, illetve felkészítjük a gyermekeket, biztosítjuk a részvételt
- Tájékoztatjuk a szülőket gyermekük kiemelkedő képességéről, a fejlesztés illetve jövőbeni perspektívák lehetőségéről
- Segítségest adunk /ha igénylik/ a szülőknek a gyermek tehetségének kibontakoztatásához
- Alkalmat adunk az önmegvalósításra, önkifejezésre, a gyermeki belső élmények egyedi megnyilatkozására, kreativitás kibontakoztatására, megteremtjük az ehhez szükséges idő és hely feltételeit
- Alkalmazkodunk az egyéni fejlődési ütemhez, gyermeki érdeklődéshez.

A gyermek tevékenységei

A gyermek ösztönzést érez képességeinek többirányú fejlesztéséhez, újabb lehetőségek kipróbálásához. Kiemelkedő tehetsége mellett egyéb képességei fejlesztéséhez is motivációt érez, segíti, bátorítja, motiválja társait.

A fejlődés jellemzői

A gyermek önmegvalósító, önkifejező képessége erősödik, kreatívabbá válik. Kitartása, problémamegoldó gondolkodása fejlődik. Kudarctűrő képessége fejlődik, illetve a kudarc újabb feladatvégzésre ösztönzi. Tudatosan fejleszti képességét.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése

Törvényi háttér

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról kimondja, hogy

„Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az Alaptörvény II. és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira a következő törvényt alkotja:

1. § Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

2. § Az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket e törvény rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.”

Egyéb rendelkezések:

„27. § (1) Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy

b) amelynek megszervezéséhez az állam

ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy

bb) közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás).

(3) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen valamely személy vagy csoport

a) jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban

b) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.
28. § (1) Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha az oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy az oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri."
vagy csoportok alakítását; feltéve, hogy emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6.§ 2 (h) pontja kimondja, hogy
„Az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ. Az óvoda pedagógiai programja meghatározza a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket."

MESEVÁR ÓVODA
Vácegres

Óvodai Nevelési Program

Integráltan nevelt cigánygyermekek etnikai programja

Tartalomjegyzék

1. **A program célja**
2. **Személyi, tárgyi feltételek**
3. **A program alapelvei**
4. **Kapcsolatrendszer**
5. **Speciális fejlesztési területek, feladatok**
   - Anyanyelvi nevelés
   - Esztétikai nevelés
   - Gondozás, egészséges életmódra nevelés
   - Közösségi nevelés, egyéni bánásmód
   - Értelmi képességek fejlesztése
6. **Irodalomjegyzék**

„A gyermek önálló lény, nevelői feladatunk éppen abban áll, hogy minél mélyebben megismerjük őt, képességeit, érdeklődését, de ennek megfelelően segítsük hozzá ahhoz, hogy a számára legmegfelelőbb életút kiformálódhasson …”

/Dr. Popper Péter/

1. A Program célja

Célunk a gyermekek személyiségének fejlesztése egyéni adottságokból adódó lehetőségeinek figyelembe vételével. Szem előtt tartjuk, hogy a többnyire hátrányos helyzetű cigány gyermekeknek még fokozottabban van szükségük szeretetre, megértésre. Annak érdekében, hogy a későbbi felnőttkorban a társadalom elvárásainak megfeleljenek, személyiségjegyeik formálása óvodáskorban nagyon fontos feladat.
Célunk, hogy rendszeres óvodába járással és a neveléssel olyan képességek, készségek, jártasságok szintjére jussanak, amely további fejlődésüket biztosítja. Alkalmassá válnak az iskolai élet megkezdésére. Fejlődik kommunikációs és másokkal való együttműködési képességük. Arra törekszünk, hogy a társadalmi értékrendek beépüljenek személyiségükbe, megérezzék, hogy környezetük tiszteletben tartja és elfogadja kultúrájukat, hagyományaikat.

2. Személyi, tárgyi feltételek

Óvodánkban rendelkezésre állnak mindazok a játék és munkaeszközök, melyek a gyermekek fejlődését biztosítják.
1 fő logopédus segít a beszédhibák fejlesztésében heti rendszerességgel.

3. A program alapelvei

- A gyermeki jogok figyelembevételével a harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges feltételek megteremtése. Személyiségalakítás, feladattudat, kreativitás, tolerancia, igényesség.
- Fejlesztésük egyéni szintjük figyelembevételével
  - tehetséggondozás (kimagasló ének-zenei képesség és vizuális képességű gyermekek felkarolása.)

- munkához való pozitív viszony kialakítása
- igényesség önmagukkal és környezetükkel szemben
- agresszív magatartás kiküszöbölése beilleszkedési magatartászavarokkal küzdő gyermekek kiszűrése tevékenységek biztosításával.

- A másság elfogadása a speciális szükségletek kielégítésével.
- A hovatartozás tiszteletben tartása mellett fontosnak tartjuk a közösségben, később a társadalomba történő beilleszkedést.
- Ösztönzés az óvoda szabályainak elfogadására és betartására (Házirend)
- Indulatok fékezése, hangulatuk kiegyensúlyozása.
- Érzelmek kezelésének képessége (sértődés, fenyegetés).

4. Kapcsolatrendszer

Elsődleges és alapvető fontosságú az óvoda – család közötti kapcsolat megteremtése. Kiemelt feladat a családdal való megismerkedés és a folyamatos kapcsolattartás.
Célunk, hogy a szülők elfogadják az óvodát, mint olyan intézményrendszert, mely a családi neveléssel együtt azt kiegészítve szolgálja gyermeke fejlődését.

A kapcsolattartás folyamata és formái:

- Családlátogatás óvodába lépés előtt. A családlátogatás alkalmával tájékoztatást adnak az óvónők az óvodába járás fontosságáról. Pozitív képet alakítanak ki az intézményes nevelésről.
- Folyamatos kapcsolattartás óvodába járás során.
- Napi beszélgetések, tájékoztatás gyermekvédelmi lehetőségekről.
- A szülőkkel közös rendezvények szervezését jobban előtérbe helyezzük. Pl. közös ajándékkészítés a gyermekek számára, melyek kapcsán kötetlen beszélgetést kezdeményezünk a gondozásról, nevelésről

Vácegresi Önkormányzat: biztosítja az alapvető feltételeket, a gyermekek ingyenes étkezését, segélyezést.

Cigánykisebbségi Önkormányzat: folyamatos kapcsolattartás, szükség esetén segítségkérés a gyermekek felkutatásában, szülők szemléletének formálásában.

Orvos, védőnő: tájékoztatást nyújtanak a gyermek egészségügyi állapotáról, születési körülményeiről.

Nevelési Tanácsadó: segít a problémás tanulási zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztésében.

Családsegítő Központ és a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével támogatást nyújtunk szociális, mentális területen. A folyamatosan áramoltatott információ a szociális támogatási lehetőségekről, az óvoda közvetítő tevékenysége a család és a szakszolgáltató intézmények között.

5. Speciális fejlesztési területek, feladatok

Az óvodában járó gyermekek szülei maguk is fontosnak tartják az integrációt, ezért elsősorban a magyar nyelv, s a magyar kulturális értékek megtanítását, átadását várják el az óvodától. Ezzel párhuzamosan fontos, hogy identitásuk felvállalása érdekében lehetőséget nyújtsunk a cigány kulturális értékek vers, és ezzel kapcsolatos tevékenységek gyakorlására a mindennapi óvodai élet során. (mese, ének, tánc, játékok, stb.)
A roma /cigány/ gyermekek szocializációs színtere otthon is széleskörű. A beszoktatás nem jelent számukra nehézséget, de kommunikációs akadályok jelentkeznek.

Anyanyelvi nevelés

Az előzőekből következik, hogy a magyar nyelv tanítása kiemelt feladat, mivel a megértés, a tudás – nyelvi nyelvhasználati tudás elsajátítása – egymással szorosan összefüggő folyamat. A szocializáció is részben a nyelvi szabályok elsajátítása útján megy végbe.
Ezt a hátrányt igyekszünk minél rövidebb időn belül megszűntetni. Egyéni bánásmód elvét alkalmazva szakember segítségével, anyanyelvi fejlesztő eszközökkel.
Az óvónő szem előtt tartja az egyéni nyelvismeretet, szókincset, beszédkedvet, lehetővé teszi a legtökéletesebb beszédértést. Lehetőséget ad a gyermeknek saját anyanyelve gyakorlására is, az irodalmi anyagok válogatásánál jelen vannak a cigány mesék, versek, mondókák.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Óvodáskor végére felismerik, megszeretik a verseket, meséket. Rendeltetésszerűen használják a mesekönyveket. A bábokat tudják mozgatni,

rajtuk keresztül fejezik ki pozitív illetve negatív érzelmeiket. A kötött szöveget többszöri gyakorlás útján sajátítják el.

Esztétikai nevelés

Az esztétikai nevelést komplex módon kezeljük. A gyermekeknek otthonról hozott esztétikai élménye leszűkül az ének-zene területére, ebből adódóan ritmus érzékük nagyon fejlett, tánc területén mozgásuk összerendezett. Jó kézügyességüknek, aktivitásuknak, „életközeli" életüknek köszönhető, hogy rajzaik, festéseik gazdag színösszeállításúak és tartalmasak.
Feladatunk az óvodában olyan ingerekben gazdag környezet összeállítása a gyermekek számára, amelyben lehetőség nyílik alkotókedvük kibontakoztatására.

- Lehetőséget adunk arra, hogy különféle változatos eszközökkel kiélhessék fokozott ritmusjátékukat. Jelen van folyamatosan a napirend során a zene és a tánc, mint a cigány kultúra alapeleme.
- Az ábrázoláshoz szükséges eszközöket folyamatosan bemutatjuk és megtanítjuk ezek használatát, nagy hangsúlyt fektetve az egyéni bánásmódra. Megismertetjük és elsajátítatjuk a különböző technikákat és folyamatosan gyakoroltatjuk azokat. Bővítjük az általuk ismert színek körét, felfedeztetjük az árnyalatokat (rózsaszín, ciklámen, vörös).
- Megteremtjük a rácsodálkozás örömét (saját és mások munkájának megfigyelése, összehasonlítása). Az általuk készített munkákból kiállítást szervezünk.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
Jó a ritmusérzékük és hallásuk – ez születési adottságukból következik – az ének foglalkozást kedvelik a legjobban. Ismerik a magyar népzene alapjait, zenei fogalmait, a magyar tánclépéseket, melyek alapjaikban eltérnek kultúrájuktól. Megfelelően használják a hangszereket (csörgődob, kanál, zenei háromszög, stb.). A zenehallgatást élvezettel és türelemmel hallgatják.
Ismerik az ábrázolási eszközöket és technikákat. Ábrázolási tevékenységeik során sokféle színt használnak. Kedvelik a mintázást.

Gondozás, egészséges életmódra nevelés

A gondozási feladatok sikeres elsajátításánál (táplálkozás, testápolás, öltözködés) egyik legfontosabb feltétel az életritmus időbeni meghatározottságának szervezeti formája a napirend.
Különösen fontos ez a romacsaládoknál, ahol összemosódnak a napszakok. A gyermekek szükségleteit kielégítik, így nem alakul ki a biológiai óra, amely a pszichofiziológiai alapja lesz a rendszeres életritmusnak.
Az óvodában a modellkövetésre építünk. Gyermek az élethez szükséges viselkedési modelleket látja, majd lemásolja azt.

Egészséges életmód kialakítása:

- Az óvodában feladatunk az arra rászoruló gyermekek mosdatása, körömápolása, hajápolása,fésülése,öltöztetése.
- Altatáshoz ágyneműhuzatot biztosítunk, amelyet szükség szerint sűrűbben cserélünk.
- A tiszta rendezett környezettel példát mutatunk a szülők felé.

Az életkoruknak megfelelő helyes életritmust alakítunk ki, ennek fontosságáról megpróbáljuk meggyőzni a szülőket.(időben lefekvés, délutáni pihenés)
Hangsúlyozzuk a szakorvos szükségességét, annak elfogadását. Fokozottan figyelünk esetükben arra, hogy betegség esetén a szülők azonnali értesítése megtörténjen. A fertőző betegségeket együttműködve megelőzzük. Szükség esetén igénybe vesszük a védőnő és az orvos segítségét.

Testápolás

- Megismertetjük a gyermekekkel a legalapvetőbb tisztálkodási szokásokat és arra ösztönözzük, hogy ezt otthon is tartsák be a lehetőségekhez mérten.

- A mindennapi életükben játékosan ismertetjük meg a gyermekekkel a haj, bőr, fogápolással, a tisztálkodási szokásokkal, kézmosás, WC-használat, zsebkendőhasználat stb.

Táplálkozás

- Nagy gondot fektetünk a kulturált étkezés elsajátítására, melyben vezető szerepet a felnőtt példamutatása kap. Napirendjükben elegendő időt biztosítunk a nyugodt, ízléses és tiszta étkezéshez, amely mindig azonos időben van, így biztonságérzetük erősödik.

Öltözködés

- Kérjük a szülőket, hogy a gyermekek öltözéke célszerű, az óvodai élettel és az önállósággal összhangban legyen.
- Minden esetben kérünk tartalék fehérneműt és egészséges cipőt. Ezen a területen is a szülőkkel rendszeres és folyamatos beszélgetésre, meggyőzésre, érvek felsorakoztatására van szükség, hogy célunkat elérjük.

Mozgás, edzés

- A szabadabb életformához szokott gyermekeknek minden évszakban lehetőséget biztosítunk a szabadban történő mozgásra.
- Mozgásigényük kielégítése mellett az óvónő kezdeményezésével fejlesztjük mozgásukat.
- Biztosítjuk a gyermekek részére a testedzést, változatos tevékenységekkel udvaron és teremben egyaránt. (mászókák, hinták, függeszkedő játékok a szabadban

Pihenés

- A nyugodt légkör és a szükséges tárgyi eszközök biztosításával hozzászoktatjuk a gyermekeket a rendszeres pihenéshez.
- A rendszeres pihenési szokásokra felhívjuk a szülők figyelmét.

Közösségi nevelés, egyéni bánásmód

A cigánycsaládok általában mind viselkedésmódjukban, mind habitusukban eltérnek az átlagos magyar családoktól.

Ezért ezt figyelembevéve kell megszervezni a változatos, élményekben gazdag, sokszínű tevékenységre alapuló óvodai életet. Így segítve a gyermeket alkalmazkodni egymáshoz, elfogadni egymást, melynek eredményeként kialakulnak közösségi szokásaik.

A közösségi neveléssel segíteni kívánjuk a szocializációt. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a családok jelentős része hátrányos helyzetű. Az előítélet mentes, pozitív kapcsolatoknak vannak alapvető feltételei.

A cigány gyermekeknél alapvetően fontos, hogy először is elfogadja önmaga identitását, mert csak így szűnnek meg szorongásai. Az óvoda

legfontosabb feladata, hogy ebben segítse a gyermeket. Bátran vállalja hovatartozását, ugyanakkor fogadja el a többségi normarendszert már az óvodában is. Érzékelje folyamatosan a mindennapok során, hogy gyermeki értékei azonosak a többi gyermek értékeivel. Az óvodában a szeretetteljes légkörrel a teljes elfogadás a nap minden percében történő kisugárzásával alakítjuk a cigánygyermekekben ezt a szemléletet. Meggyőződésünk, hogy az agresszivitás, a szabályszegő magatartás legtöbb esetben abból adódik, hogy a gyermek önmagát, személyiségét alul értékeli.

Célunk az, hogy a gyermekek (többségi kisebbségi) tapasztalják meg, fogadják el, hogy a különbözőség természetes dolog.

- *Napirend:* helyes napirenddel segítjük elő a megfelelő életritmus kialakulását, elegendő időt hagyva a gondozásra és egyéb tevékenységekre. Az óvoda és csoport napirendjével a szülőket is késztetjük a megfelelő életritmus kialakítására. Törekszünk a rugalmasságra, a várakozási idő csökkentésére illetve teljes kiküszöbölésére.
- *A gyermek helye és kapcsolatai a csoportban*: barátságos, derűs légkörben fogadunk minden óvodába érkező gyermeket. Megtanítjuk az együttműködésre, alkalmazkodásra, önállóságra (feladatok önálló elvégzése, saját holmijuk kezelése). Toleranciára, társakhoz való alkalmazkodásra, a konfliktusok megoldásának képességére neveljük.
- *Beszoktatás:* biztosítjuk a testvérekkel, rokonokkal az együttlétet az óvodába kerülés időszakában. A beszoktatást fokozatosan és körültekintően végezzük.
- *A gyermekek tevékenységének megszervezése:* egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten vegyenek részt a tevékenységekben. A megfelelő aktivitáshoz szükséges a nyugalom kialakítása. Lehetőleg minél több alkalmat biztosítunk arra, hogy az óvodán kívül szerzett élményeket feldolgozzák, anélkül, hogy a csoport életét megzavarják.
- *Hagyományok, ünnepek:* az óvodai ünnepek szervezésével örömteli tevékenységet biztosítunk a gyermekeknek. Megéreztetjük a szülőkkel, hogy az ünnep nemcsak óvodai esemény. Munkadélutánok formájában próbáljuk ezt megerősíteni.

Ünnepek:

- Télapó – a Télapó minden kisgyermeket megajándékoz.
- Karácsony – mézeskalácssütés, ajándékkészítés, fenyőállítás, ajándékozás.
- Farsang – farsangi játékok játszása, jelmezkészítés, kiszebáb égetés.
- Március 15. – zászlókészítés, séta az ünnepi városban, látogatás a Petőfi szoborhoz.
- Húsvét – tojásfestés, ajándékkészítés a szülőknek, hagyományőrzés.
- Május 1. – májusfaállítás.
- Gyermeknap – kirándulás.
- Anyák napja, évzáró –

Az ünnepeinket megelőzően közös megbeszéléseket tartunk a szülőkkel, melyeken rögzítjük és elosztjuk a feladatokat Így lesznek részesei az óvodai életnek.

- *Közösségi élet szokásai és közösségi magatartás:* életkoruknak megfelelően sajátítatjuk el a tisztelet, az udvariasság elemi szabályait. Arra szoktatjuk őket, hogy óvják tárgyi környezetüket. A nevelési eljárásokat, feladatokat, a tevékenységek irányítását az egyéni adottságok figyelembevételével határozzuk meg.
  Külön figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív otthoni környezeti hatások gátolják. Megpróbáljuk olyanná formálni a gyermekeket, hogy képessé váljanak az együttműködésre, később az iskolai élet és a tanító elfogadására, kapcsolatteremtés a felnőttekkel és gyermektársaikkal.

Értelmi képesség fejlesztése

Az óvodában „a foglalkozások” önkéntesek és lehetőség szerint a tapasztalati úton történő ismeretszerzésen alapulnak. Az óvodai élet 3-4 éve alatt a kognitív folyamatok egymásra épülően bővülnek, kiegészülnek, a tapasztalattól a szóbeliség felé haladnak. A nevelés és oktatás a Helyi Program útmutatói szerint történik, az etnikai sajátosságok figyelembe vételével. Módszereinkben messzemenően figyelembe vesszük az eltérő szociokulturális környezetből, különböző attitűddel érkező gyermekek fejlettségi szintjét.
A cigány gyermekek ismerete a környező világukról rendkívül szegényes, melynek oka az ingerszegény otthoni környezet.
A negatív hatásokat az óvodában próbáljuk kompenzálni. A természeti és társadalmi környezet jellemzőit, szabályait itt sajátíttatjuk el a gyermekekkel.

Feladataink: Bővítjük a gyermekek környezetről, már meglévő fogalmait. Megismertetjük velük a gyűjtőfogalmakat. Rövidebb hosszabb sétákat teszünk, ahol ráirányítjuk figyelmüket az esztétikus rendre. Környezeti értékekre, természet-épületek stb. Ismereteket szereznek a növények védelméről, hozzájuk közel álló állatokon keresztül próbálunk pozitív viszonyt kialakítani az élőlényekhez.
A környezet megismerésén belül, cselekedtetve kívánjuk matematikai tapasztalatok juttatni a gyermekeket.
Fontosnak tartjuk, a megfelelő ütemben való számlálás gyakorlását, melyet megtöltünk tartalommal. Megismertetjük velük az alapvető matematikai fogalmakat. A téri orientáció területén különösen nagy fejlesztésre van szükségük. Névutók használata, jobb bal irányok.
Megpróbáljuk elsajátíttatni az alapvető gondolkodási műveleteket, mint analízis szintézis, összehasonlítás, megkülönböztetés.A matematikai nevelésben állandó vizsgálódás tárgyává tesszük, hogy a tárgyi világról a képi, a képiről a fogalmi, az elvontabb felé milyen mértékben képesek elmozdulni a gyermekek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek megismerik szűkebb és tágabb környezetüket. Képesek arra, hogy felnőtt jelenlétében vigyázzanak környezetükre. Tudják milyen állatok, növények vannak környezetükben.
Vigyáznak az állataikra. Óvodáskor végére pozitív változás mutatkozik a környezetükhöz való viszonyukban. Képet kapnak arról, hogy milyen az esztétikus környezet, értékelik a szépet.
Óvodáskor végére rendelkeznek az alapvető matematikai tapasztalatokkal. Jellemző még mindig a cselekvő gondolkodás. Téri irányokról van fogalmuk. Tudnak összehasonlítani különbséget tenni. Számfogalmuk egyéni képességeik függvényében alakul ki.

6. *Irodalomjegyzék*

ENSZ Egyetemes Emberi Jogok Nyilatkozata (1948.). A 26. sz.
Forray R. Katalin – Cs. Szachesz Erzsébet – Lesznyák Mária: Multikulturális társadalom – interkulturális nevelés.
Forray R. Katalin – Hegedűs T. András: Tradicionális családi nevelés és iskolai magatartás egy innovatív cigányközösségben.
In: Családpolitikai füzetek
Kemény István: A romák és az iskola.
Educatio 1996. I. sz.
Szalai Andrea: Kisebbség és anyanyelv használat.
Kritika 2000. 3. sz.

FELHASZNÁLT TÖRVÉNYEK

1. 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
2. Alapító okirat
3. Az ENSZ Gyermek jogairól szóló Egyezménye
4. A 255/2009 (XI.20) Kormányrendelet
5. A Nemzeti Köznevelési Tv. (2011. évi CXC tv.)
6. A Nemzeti Köznevelési Tv. módosításáról szóló (2012. évi CXXIV. tv) rendelet
7. A nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet
8. A 229/2012. (VIII.28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról, Pedagógiai Program
9. 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
10. 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
11. 2013. évi CXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC tv. módosításáról
12. A Kormány 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

***Az óvodai nevelési program érvényességi ideje**:Hatályba lépés időpontja: 2016. szeptember hó 01. nap*
Érvényes a kihirdetés időpontjától visszavonásig.
Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a TEVÉKENYSÉGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM.
Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:
1. A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
2. A partneri igények változása
3. A program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt.

A programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- *Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, az óvoda vezetőségének.*
- *Írásbeli jegyzőkönyv a módosítás elfogadásáról.*
  Módosítás: 2018.09.01. (ONAP módosításai alapján)

A program nyilvános dokumentum:
Megtekinthető: Intézmény irodájában

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda Szülői Munkaközösségének képviselői:

A megkapott Nevelési Program összeszedett anyag, átlátható formában, mindenre kiterjedő részletességgel szól az óvoda nevelési elveiről, személyi és fizikai feltételeiről, melyek megfelelnek a valóságnak és hűen tükrözik a nevelés valódi folyamatát.
Nem tudunk és nem is szükséges hozzáfűznünk mást a programhoz
A nevelési programot az SZMK véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....

dátum, aláírás

Módosítva:

„A pedagógiai program értékrendje összhangban van az Óvodai nevelés alapprogramjával, azzal az óvoda és gyermekképpel, azokkal az elvárásokkal, melyek ott kifejtésre kerültek. Intézményünk sajátossága a néphagyományőrzés, mely keretein belül a gyermekek életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően tevékenykedtetés, tapasztalás útján szereznek élményeket, tapasztalatokat. Úgy gondoljuk, hogy az őket körülvevő digitális világban szükséges hagyományaink, a nemzetünkre jellemző kultúra átadásának kiemelt fontossága, mellyel segítjük nemzeti identitástudatuk kialakulását.”

Dátum: 2018.08.30.

***Módosítva** 2018. augusztus 30.*

Hétszínvirág Óvoda nevelőtestülete
A módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta a székhelyintézmény és a tagintézményre vonatkozóan is.

Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma***: 128-1/2018.*** **.....**
nevelőtestület nevében

……
tagintézményvezető

.....
óvodavezető

dátum